

วิทยานิพนธ์

V83424

การรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4
โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์

INFORMATION LITERACY AT KEY STAGE 4
OF THE KHEMASIRI MEMORIAL SCHOOL

นางจันทร์วรรณ อัดถวิบูลย์กุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

๕ ๕ ๓. ๒๕๕๓

วัน เดือน ปี.....

เลขทะเบียน..... ๐๐๕๒๓๕๕๒ ★

เลขเรียกหนังสือ ๑๒

๐๑๕.๕๒

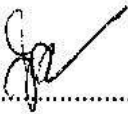
๐๒๗๕๗

๒๕๕๑

วิทยานิพนธ์ การรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์
โดย นางจันทร์วรรณ อัดตวิบูลย์กุล
สาขา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (การจัดการสารสนเทศเพื่อธุรกิจ)
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ฉวีวรรณ คูหาภินันท์
กรรมการ รองศาสตราจารย์จุมพจน์ วนิชกุล

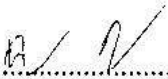

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

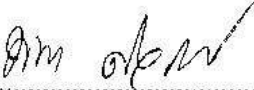

.....ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สายหยุด จำปาทอง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ฉวีวรรณ คูหาภินันท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์จุมพจน์ วนิชกุล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นุรรษา ศิวรักษ์)

.....กรรมการและเลขานุการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลลดา พงศ์พัฒน์ โยธิน)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

จันทร์วรรณ อัดถวิบูลย์กุล. (2551) การรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, รองศาสตราจารย์ ดร. จุมพจน์ วนิชกุล.

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา(1)ระดับการรู้สารสนเทศ (2)เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามชั้นปี แผนการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบทดสอบวัดระดับการรู้สารสนเทศกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ประจำปีการศึกษา 2551 จำนวน 250 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซซี่และมอร์แกน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows คำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวน F test และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัยพบว่า

นักเรียนส่วนมากมีการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนในชั้นปีต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมและความสามารถในการรู้สารสนเทศและด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่แตกต่างกัน ส่วนความสามารถด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนแผนการเรียนต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมและด้านการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ มีการรู้สารสนเทศมากกว่านักเรียนแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาเลือกอิสระ และนักเรียนแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-คณิตศาสตร์ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีมากและระดับดี มีการรู้สารสนเทศโดยรวมมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับพอใช้ ส่วนด้านการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีมาก มีความสามารถด้านการรู้สารสนเทศมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี และระดับพอใช้ ส่วนด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองและด้านความรับผิดชอบต่อสังคมไม่พบความแตกต่าง

CHANTARAVAN ATTHAVIKULGUL (2008). Information Literacy at Key Stage 4 of The Khemasiri Memorial School. Graduate School, Bansomdejchaopraya Rajabhat University. Advisor Committee: Associate Professor Chaweewan Khuhapinant Associate Professor Dr. Chumpot vanisgul

The purposes of this study were to investigate and compare the Information Literacy at Key Stage 4 of the Khemasiri Memorial School according to class level, study field, and grade point average.

Data collection was done through objective test which was the sample group of 250 students at Key Stage 4 in the 2008 academic year. The ready made table of Crezy and Morgans was used to calculate the proportion. An information Literacy test was used for the research. The data was analyzed through SPSS for Windows (Version II) by percentage, mean, standard deviation, and F-test.

The results revealed:

Most students gained information literacy as a whole at a moderate level. There was no significant difference among students of different class level. There was a significant statistical difference at .01 level of students on ability to be responsible in society. grade 10 students gained higher ability of responsibility in society than grade 12 students. There was a significant difference at .01 level among students with different study fields. The students in science-mathematics gained higher information literacy than those in English and elective language. There was a statistically significant difference at .01 level among students with different educational achievement and those in English-mathematics. Students with excellent and good ratings gained higher ability of information access than those with fair ratings. There was a significant statistical difference at .01 level. The students with excellent ratings gained higher ability to access information than the ones with good and fair ratings.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ฉวีวรรณ คุณาภินันท์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. จุมพจน์ วนิชกุล กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้เอาใจใส่ให้คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไข เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ในโอกาสนี้

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.สายหยุด จำปาทอง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ตลอดจนรองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา และรองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจามันท์ ดร. เกียรติศักดิ์ สังข์ชัย อาจารย์ศิริกาญจน์ โพธิ์เขียว อาจารย์ดารัต มุกดาอุดม และ อาจารย์กัลยาณี จักษุรักษ์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือให้มีความเที่ยงตรงในการวัดที่มีคุณภาพ

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร บรรณารักษ์งานห้องสมุดทุกท่าน ครู และนักเรียนวงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและตอบแบบทดสอบ

ขอขอบพระคุณอาจารย์เพชรวดี จงประดับเกียรติ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบคุณอาจารย์อารีรัตน์ ชัชชวลิตกุล ที่ให้ความช่วยเหลือในการเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์กิ่งกาญจน์ วิเศษสินธุ์ ที่ได้สนับสนุนผู้วิจัยให้มีโอกาสทางการศึกษา เพื่อพัฒนาตน พัฒนางาน พัฒนาผู้เรียนและให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดีตลอด

คุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบแด่บุพการี และบูรพคณาจารย์ทุกท่านด้วยความเคารพ

จันทวรรณ อัครวิบูลย์กุล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
ประกาศคุณูปการ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ตอนที่ 1 การรู้สารสนเทศ.....	8
ความหมายของสารสนเทศ.....	8
ความสำคัญของสารสนเทศ.....	12
ความหมายของการรู้สารสนเทศ.....	17
ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ.....	22
ตอนที่ 2 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์	
ประวัติ.....	39
งานห้องสมุดกับการสอนการรู้สารสนเทศ.....	42
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
งานวิจัยในประเทศ.....	52
งานวิจัยต่างประเทศ.....	60

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบ.....	74
ระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4.....	76
การเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4.....	81

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	88
สมมติฐานของการวิจัย.....	88
ขอบเขตการวิจัย.....	88
วิธีดำเนินการวิจัย.....	89
สรุปผลการวิจัย.....	89
อภิปรายผลการวิจัย.....	92
ข้อเสนอแนะ.....	95

บรรณานุกรม.....	96
-----------------	----

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	109
ภาคผนวก ข มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ ระดับของความสามารถและข้อคำถามเพื่อใช้วัด.....	111
ภาคผนวก ค แบบทดสอบการรู้สารสนเทศ.....	124
ภาคผนวก ง ค่าความยาก - ง่ายของแบบทดสอบและเฉลย.....	142
ภาคผนวก จ แสดงการแปลความหมายของค่าความง่าย PE ของข้อสอบ.....	144
ภาคผนวก ฉ ประวัติย่อผู้วิจัย.....	146

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	ประเด็น " สารสนเทศ "	11
ตารางที่ 2	ประเด็น "การรู้สารสนเทศ"	21
ตารางที่ 3	ประเด็น "ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ"	24
ตารางที่ 4	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามแผนการเรียนและระดับชั้นปี	66
ตารางที่ 5	เกณฑ์การแปลผลคะแนนการรู้สารสนเทศ จำแนกเป็นรายด้าน	72
ตารางที่ 6	สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบจำแนกตามชั้นปี	74
ตารางที่ 7	สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบจำแนกตามแผนการเรียน	75
ตารางที่ 8	สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	75
ตารางที่ 9	ร้อยละของระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามชั้นปี	76
ตารางที่ 10	ร้อยละของระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามแผนการเรียน	77
ตารางที่ 11	ร้อยละของระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	78
ตารางที่ 12	ระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ โดยรวมและรายด้าน	79
ตารางที่ 13	เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามชั้นปี	81
ตารางที่ 14	เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์รายด้าน จำแนกตามชั้นปีที่พบความแตกต่าง เป็นรายคู่	82
ตารางที่ 15	เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามแผนการเรียน	83
ตารางที่ 16	เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียน- เขมะสิริอนุสสรณ์โดยรวม จำแนกตามแผนการเรียนที่พบความแตกต่าง เป็นรายคู่	84

สารบัญตาราง(ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 17	เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียน- เขมะสิริอนุสสรณ์รายด้าน จำแนกตามแผนการเรียนที่พบความแตกต่าง เป็นรายคู่.....	84
ตารางที่ 18	เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	85
ตารางที่ 19	เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์โดยรวม จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พบ ความแตกต่างเป็นรายคู่.....	86
ตารางที่ 20	เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์รายด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พบ ความแตกต่างเป็นรายคู่.....	87
ตารางที่ 21	ค่าความยาก - ง่ายของแบบทดสอบและเฉลย.....	143
ตารางที่ 22	แสดงการแปลความหมายของค่าความง่าย PE ของข้อสอบ.....	145

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
---------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตการรู้หนังสือสำหรับประชาชนเน้นความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ และความสามารถในการคิดคำนวณ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานล้วนแต่เป็นสิ่งที่มีความจำเป็น แต่โลกปัจจุบันที่อยู่ในสภาพไร้พรมแดนและเป็นสังคมแห่งสารสนเทศนั้น " การรู้หนังสือแบบเดิม ๆ " จะไม่เพียงพอต่อการก้าวทันกระแสโลก ควรจะมีการดำเนินการศึกษาและจัดเตรียมยุทธศาสตร์ระดับชาติเพื่อกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ (Information literacy) ซึ่งจะเป็นขีดความสามารถที่มีความจำเป็นสำหรับคนไทยในปัจจุบันและอนาคต ทำให้การรู้สารสนเทศเป็นที่รู้จักและกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน โดยเฉพาะในแวดวงการศึกษา คำศัพท์นี้ปรากฏใช้ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 1974 โดย พอล ซูร์คาวสกี (Zurkowski, 1974: 6) อดีตนายกสมาคมอุตสาหกรรมสารสนเทศ (Information Industry Association-IIA) และมีคำอธิบาย ในบริบทและมุมมองต่างๆ กัน เช่น บรรณารักษ์อธิบายว่า การรู้สารสนเทศเป็นการขยายรูปแบบเดิมของการสอนวิชาห้องสมุดและบรรณานุกรม บีห์เรนส์ (Behrens, 1994: 132) นักเทคโนโลยีสารสนเทศอธิบายว่า การรู้สารสนเทศ คือ ความสามารถใช้เทคโนโลยีชนิดต่างๆ เพื่อดำเนินการจัดเก็บค้นคืน และส่งสารสนเทศจำนวนมาก ดีโม (Demo, 1986: 6) นักการศึกษาอธิบายว่า การรู้สารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ตลอดชีวิต บรีวิก (Breivik, 1987: 46) และบางคนเข้าใจว่า คือ ความสามารถในการใช้ห้องสมุด การใช้ระบบการค้นคืนรายการสารธารณะ หรือโอแพค (Online Public Access Catalogue – OPAC) หรือการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นต้น จากความหมายที่ระบุนี้ได้ใช้เป็นแนวทางกำหนดคุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศ การรู้สารสนเทศในอีกมุมมองหนึ่งที่สัมพันธ์กันในความหมายกว้างคือ การใช้สารสนเทศอย่าง ชิค (Cheuk, 1998: 6) กล่าวว่าเป็นการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมเพื่อการแสวงหาความหมาย ความรู้ใหม่ การหยั่งรู้ ความเข้าใจ และความคิด การแก้ไขปัญหาของตนเองและส่วนรวม ตลอดจนการมีทักษะสารสนเทศ เพื่อการแสวงหาและการใช้สารสนเทศอย่างมีระบบ

การรู้สารสนเทศมีความสำคัญและจำเป็นทั้งต่อการศึกษา และการดำรงชีวิตในหลายๆ ด้าน ได้แก่

ด้านการศึกษา การรู้สารสนเทศเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของกระบวนการการศึกษาทั้งในระดับพื้นฐานและระดับสูง ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการศึกษาทางไกล การรู้สารสนเทศเป็นข้อกำหนดพื้นฐานสำหรับการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วม

ตามระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม การสร้างความรู้ใหม่ ซึ่งจำเป็นสำหรับความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจในอนาคต การเรียนรู้ตลอดชีวิต การแก้ไขปัญหาในระดับโลก (Australian Library and Information Association, 2000) การรู้สารสนเทศเป็นทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะและกระบวนการอันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต และช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสังคมปัจจุบัน

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การรู้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน เป็นองค์ประกอบสำคัญของการรู้สารสนเทศโดยเฉพาะในกระบวนการเข้าถึงและค้นคืนสารสนเทศ จากฐานข้อมูลรายการสารานุกรมหรือโอแพค ของห้องสมุดจากอินเทอร์เน็ต และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ

ด้านภาษา ความรู้และทักษะด้านภาษามีความสำคัญ เช่น ในขั้นตอนการค้นคืนสารสนเทศ ต้องมีการกำหนดคำค้น คำสำคัญ หรือหัวเรื่อง ในการใช้สารสนเทศโดยเฉพาะสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต และการนำเสนอสารสนเทศ ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะทางภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ด้านความคิด การพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิด รู้จักคิดวิเคราะห์ เป็นกระบวนการสำคัญในการสอนเรื่องการเรียนรู้สารสนเทศ และสร้างผู้รู้สารสนเทศ การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดอย่างมีระบบ และการมีวิจารณญาณได้รับการส่งเสริมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การแสวงหา การเข้าถึง การประเมินวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอสารสนเทศ ถือได้ว่าความคิดเป็นแกนสำคัญของกระบวนการรู้สารสนเทศ

ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ การสร้างผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ มีความสำคัญและเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การรู้สารสนเทศช่วยสร้างเสริมและเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะในการแสวงหา การเข้าถึง การใช้ เช่น เรื่องการนำข้อความ หรือแนวคิดของผู้อื่นมาใช้ในงานของผู้เรียน จำเป็นต้องได้รับการอ้างอิง เรื่องลิขสิทธิ์ และการใช้สารสนเทศโดยชอบอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม (ชุตินา สัจจามันท์ 2544: 52-53)

จากการศึกษางานวิจัยของคนไทยและต่างประเทศ พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศมีหลายเรื่อง แต่เป็นการศึกษาการเรียนรู้สารสนเทศในประเด็นที่แตกต่างกันไป และสำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษาคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพบเพียง 2 เรื่อง ดังนี้ อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ (2549) พบว่า คะแนนการเรียนรู้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 หลังการทดลองไม่แตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ และยวดี ดอกรังกุล (2549) พบว่า ระดับการเรียนรู้สารสนเทศของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 เฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นมีแต่

ประเด็นพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักเรียนระดับมัธยม ซึ่งเป็นประเด็นในการใช้ห้องสมุดที่เป็นประเด็นหนึ่งของการรู้สารสนเทศเท่านั้น พบว่ามีจำนวน 5 เรื่อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในกลุ่มประชากรที่อยู่ในระดับการศึกษาชั้นอุดมศึกษาจำนวน 3 เรื่องพบว่า นิสิตปริญญาตรีมีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการค้นหาสารสนเทศในเรื่องของการกำหนดคำค้น และสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันพบว่า นิสิตส่วนใหญ่ขาดทักษะการคิดเพื่อการสืบค้น ขาดทักษะการประมวลผลความรู้โดยศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (ดวงกมล อุ่นจิตติ 2547: 86 ; วิภาภรณ์ บำรุงจิตร. 2542: บทคัดย่อ ; เพ็ญรุ่ง เบ็ญใส 2544: บทคัดย่อ ; และรื่นฤดี ไชยวิจิตกุล 2546 : 56) และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศในต่างประเทศพบว่า นักศึกษาขาดความชำนาญในการใช้สารสนเทศ ไม่สามารถประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้ และยังพบว่า นักศึกษาประสบปัญหาในการทำรายงานหรือกระบวนการค้นคว้าวิจัย ในขั้นตอนของการกำหนดประเด็นปัญหา การใช้กลยุทธ์ในการค้นหา การกำหนดคำค้น การระบุแหล่ง และการประเมินสารสนเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษามีการรู้สารสนเทศค่อนข้างจำกัด (Maughan, 1995: Online ; Hepworth, 1999: Online ; Walker & Moen, 2001: Online)

เนื่องจากโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์เป็นโรงเรียนที่มุ่งผลิตนักเรียนให้มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้สามารถศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาได้ การเรียนการสอนมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในศิลปะและวิทยาแขนงต่างๆ เน้นการศึกษาค้นคว้าและประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้ มีศักยภาพและทักษะในเทคโนโลยีที่จำเป็น ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนา อีกทั้งมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย พร้อมทั้งพัฒนาสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ แข็งแรง สามารถเล่นกีฬาชนิดต่างๆ ได้ เพื่อเป็นปัจจัยพื้นฐานช่วยให้นักเรียนดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม ผลจากการสอบถามทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน(โอเน็ต) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(สทศ) ประจำปีการศึกษา 2548-2550 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนทั้งหมด 2,875 โรงเรียน โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ ได้อันดับที่ 17 แสดงว่าการรู้สารสนเทศของนักเรียนอยู่ในระดับดี หรือเพราะปัจจัยอื่นๆ เป็นส่วนประกอบด้วย และผู้บริหารโรงเรียนมีความประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ให้ก้าวหน้ามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น การรู้สารสนเทศไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติของมนุษย์ จะต้องผ่านกระบวนการฝึกอบรม หรือกระบวนการสอนให้เกิดทักษะการรู้สารสนเทศ การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนนั้นจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ผู้บริหาร อาจารย์ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ บรรณารักษ์ หน่วยงานบริการ ตลอดจนผู้ปกครอง

จากความสำคัญและความจำเป็นของการรู้สารสนเทศดังกล่าว ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องศึกษา "การรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์" เพื่อให้ทราบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียน และนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการให้การศึกษาคำรู้สารสนเทศ ยังสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการสอนและการพัฒนาหลักสูตร โดยสอดคล้องกับการสอนการรู้สารสนเทศ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการรู้สารสนเทศแก่นักเรียน อันจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนที่ผลิตออกไปเพื่อศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา สามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างดี เก่งและมีความสุข สมดังเจตนารมณ์ของปรัชญาการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามชั้นปี แผนการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ได้เครื่องมือวัดระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาระดับความสามารถตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน มี 9 มาตรฐาน 3 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการรู้สารสนเทศ ซึ่งได้แก่ สามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประเมินสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณและใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ 2. ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เห็นคุณค่าของวรรณกรรมและการสร้างสรรค์สารสนเทศ รู้จักวิธีแสวงหาสารสนเทศและสร้างองค์ความรู้ใหม่ และ 3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของสารสนเทศในสังคมแบบประชาธิปไตย ตระหนักถึงจริยธรรมในการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยี สามารถร่วมกับชุมชนและสังคมในการสื่อสารสารสนเทศ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ ปีการศึกษา 2551 จำนวน 606 คน จากทะเบียนนักเรียน พ.ศ. 2551

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ ประจำปีการศึกษา 2551 จำนวน 250 คน จากจำนวนที่สามารถแทนกลุ่มประชากรได้โดยใช้ตารางของเครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-608)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 ชั้นปี จำแนกเป็น

1.1.1 มัธยมศึกษาปีที่ 4

1.1.2 มัธยมศึกษาปีที่ 5

1.1.3 มัธยมศึกษาปีที่ 6

1.2 แผนการเรียน จำแนกเป็น

1.2.1 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์

1.2.2 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - ภาษาเลือกอิสระ

1.2.3 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - คณิตศาสตร์

1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำแนกเป็น

1.3.1 ระดับพอใช้ มีคะแนนเฉลี่ยสะสมช่วง 2.00-2.79

1.3.2 ระดับดี มีคะแนนเฉลี่ยสะสมช่วง 2.80-3.39

1.3.3 ระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ยสะสมช่วง 3.40-4.00

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการรู้สารสนเทศด้านการรู้สารสนเทศ ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ภายใต้มาตรฐานการรู้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่ศึกษาในแผนการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การรู้สารสนเทศ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในด้านการรู้สารสนเทศ ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยยึดมาตรฐานของสมาคมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนอเมริกัน(American Association of School Librarians: AASL)และสมาคมเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการศึกษา(Association for Educational Communications and Technology: AECT) ซึ่งกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน 9 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้

2. นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 มัธยมศึกษาปีที่ 5 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ ปีการศึกษา 2551

3. แผนการเรียน หมายถึง วิชาหลักที่นักเรียนเลือกเรียนตามหลักสูตรของโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกเป็น 3 แผนการเรียน ดังนี้

3.1 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์

3.2 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - ภาษาเลือกอิสระ

3.3 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - คณิตศาสตร์

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำแนกเป็น

4.1 ระดับพอใช้ มีคะแนนเฉลี่ยสะสมช่วง 2.00-2.79

4.3 ระดับดี มีคะแนนเฉลี่ยสะสมช่วง 2.80-3.39

4.4 ระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ยสะสมช่วง 3.40-4.00

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนมัธยมระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์

2. ได้เครื่องมือวัดระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ และสามารถนำไปพัฒนาสร้างแบบวัดการรู้สารสนเทศในระดับประเทศต่อไป

3. สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนการรู้สารสนเทศ ให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ซึ่งจะศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา อันเป็นกลุ่มเป้าหมายของโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การรู้สารสนเทศ

- 1.1 ความหมายของสารสนเทศ
- 1.2 ความสำคัญของสารสนเทศ
- 1.3 ความหมายของการรู้สารสนเทศ
- 1.4 ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ
- 1.5 องค์ประกอบของการรู้สารสนเทศ
- 1.6 การประเมินการรู้สารสนเทศ

มาตรฐานการรู้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน

1. ด้านการรู้สารสนเทศ

มาตรฐานที่ 1. นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 2. นักเรียนสามารถประเมินสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐานที่ 3. นักเรียนสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์

2. ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ 4. นักเรียนเป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาสารสนเทศได้สอดคล้องกับความสนใจ

มาตรฐานที่ 5. นักเรียนเห็นคุณค่าของวรรณกรรมและการสร้างสรรค์สารสนเทศ

มาตรฐานที่ 6. นักเรียนเป็นผู้ที่มีความพากเพียรในการแสวงหาสารสนเทศและการสร้างความรู้

3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

มาตรฐานที่ 7. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศในสังคมแบบประชาธิปไตยและใช้สารสนเทศเพื่อให้เกิดผลเชิงบวกต่อสังคม

มาตรฐานที่ 8. นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและมีจริยธรรมในการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยี

มาตรฐานที่ 9. นักเรียนเข้าร่วมกับชุมชนและสังคมในการสื่อสารสารสนเทศ

โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์

- 1. ประวัติโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์
- 2. งานห้องสมุดกับการสอนการรู้สารสนเทศ

**การรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4
โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์**

- 1. ด้านการรู้สารสนเทศ
- 2. ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การรู้สารสนเทศ

- 1.1 ความหมายของสารสนเทศ
- 1.2 ความสำคัญของสารสนเทศ
- 1.3 ความหมายของการรู้สารสนเทศ
- 1.4 ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ
- 1.5 องค์ประกอบของการรู้สารสนเทศ
- 1.6 การประเมินการรู้สารสนเทศ
- 1.7 มาตรฐานการรู้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน
  - 1.7.1 ด้านการรู้สารสนเทศ
  - 1.7.2 ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - 1.7.3 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ตอนที่ 2 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์

- 2.1 ประวัติโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์
- 2.2 งานห้องสมุดกับการสอนการรู้สารสนเทศ

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- งานวิจัยในประเทศ
- งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ 1 การรู้สารสนเทศ

1.1 ความหมายของสารสนเทศ

ปัจจุบันเรามักจะได้ยินคำว่า "สารสนเทศ" เกือบทุกสาขาวิชาชีพ องค์กรต่างๆ ตลอดจนสถาบันการศึกษา คำในภาษาไทยใช้ในความหมายเดียวกันอีกหลายคำ เช่น "ข่าวสาร ข้อมูลสนเทศ ข้อสนเทศ สารนิเทศ และสารสนเทศ" ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Information" ซึ่งสถาบัน หน่วยงาน องค์กรต่างๆ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

Webster's New World College Dictionary (1999: 733) สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความรู้ที่ได้จากการสำรวจ การศึกษา หรือการสอนที่บันทึกไว้ในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นวัสดุตีพิมพ์ และไม่ตีพิมพ์

จิตติมา เทียมบุญประเสริฐ (2544: 4) สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านการประมวลผล ผ่านการวิเคราะห์หรือสรุปให้อยู่ในรูปแบบที่มีความหมายที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์

ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ (2549: 1) กล่าวสรุปได้ว่า สารสนเทศ คือ กระบวนการที่บุคคล ได้รับข่าวสาร การสื่อสาร ข่าว ข้อเท็จจริง จนเกิดเป็นความรู้ที่สามารถสื่อสารได้

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์และไพบุลย์ เกียรติโกมล (2545: 40) สารสนเทศหมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดจากการประมวลผลข้อมูลดิบ ที่ถูกจัดเก็บไว้อย่างเป็นระบบ ที่สามารถนำไปประกอบการทำงาน หรือสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร ทำให้ผู้บริหารสามารถแก้ไขปัญหา หรือทางเลือกในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2545: 9) สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่ได้ผ่านการประมวลผล หรือจัดระบบแล้ว เพื่อให้มีความหมายและคุณค่าสำหรับผู้ใช้

นworวรรณ พันธุมธธา (2544: 269) สารสนเทศ, สารสนเทศ คือ ข่าวสารที่ใช้ภายในหน่วยงาน หรือส่งออกไปนอกหน่วยงาน; การแสดงข่าวสารหรือข้อมูลต่างๆ

นิภาภรณ์ คำเจริญ (2545: 14) สารสนเทศ หมายถึง ผลลัพธ์ที่ได้จากการประมวลผลของ ข้อมูลดิบ (raw data) ประกอบไปด้วยข้อมูลต่างๆ ที่เป็นตัวอักษร ตัวเลข เสียง และภาพ ที่นำไปใช้สนับสนุนการบริหารและการตัดสินใจของผู้บริหาร

ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2544: 1) สารสนเทศ หมายถึง ข่าวสาร หรือการชี้แจงข่าวสาร

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (2546: 1182) แปลคำว่า

สาร หมายถึง เนื้อหาที่แข็ง เช่น แก่นสาร ส่วนสำคัญ หนังสือ จดหมาย

สนเทศ หมายถึง คำสั่ง ความรู้ เรื่องราว ข่าวสารที่ผู้ใช้ต้องการ เมื่อรวมกันเป็น

สารสนเทศ จึงหมายถึง แก่นหรือเนื้อหาที่สำคัญ อาจเป็นข้อมูลหรือข้อเท็จจริง

ข่าวสาร ความรู้เรื่องราวทั่วไป ความรู้ทางวิชาการหรือศาสตร์ ความรู้สึก ความคิด ประสบการณ์ ซึ่งผ่านการกลั่นกรอง ประมวล เรียบเรียง และจัดเก็บโดยบันทึกในสื่อต่างๆ มีหลากหลายรูปแบบ และใช้เป็นประโยชน์ต่อไป

วิภาภรณ์ บำรุงจิตต์ (2542: 9) สารสนเทศ หมายถึง ข่าวสาร ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ ที่ผ่านการกลั่นกรอง ประมวลผล ที่ได้มีการบันทึกไว้ในรูปแบบต่างๆ กัน ทั้งในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อ-โสตทัศน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นการเผยแพร่ และให้ผู้รับมีความรู้เพิ่มมากขึ้น และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ตรงตามวัตถุประสงค์หรือความต้องการได้

สุชาติ กิระนันท์ (2542: 5) สารสนเทศ หมายถึง ข้อความที่ประมวลได้จากข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นจนได้ข้อสรุป เป็นข้อความที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยเน้นที่การเกิดประโยชน์ คือความรู้ที่เกิดขึ้นเพิ่มขึ้นกับผู้ใช้

อลเทอร์ (Alter. 1996: 29, 65, 714) สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่มีการปรับเปลี่ยนด้วยการจัดรูปแบบ การกลั่นกรอง และการสรุปให้เป็นผลลัพธ์ที่มีรูปแบบ ในรูปแบบข้อความ เสียง รูปภาพ หรือวีดิทัศน์ มีเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการ และเหมาะสมต่อการนำไปใช้

นิคเคอร์สัน (Nickerson. 1998: 11) สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่มีความหมาย หรือเป็นประโยชน์สำหรับบางคน ที่จะช่วยในการปฏิบัติงานและการจัดการองค์การ

ซาลเททและซัมเมอร์ (Schultheis and Summer. 1998: 39) สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่มีความหมาย

ฮากก์, คummมิงส์และดอว์กินส์ (Hagg, Commings and Dawkins. 2000: 20) สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่มีความหมายเฉพาะภายใต้บริบทที่เกี่ยวข้อง

โพสต์ (Post. 2000: 7) สารสนเทศ หมายถึง ตัวแทนของข้อมูลที่ผ่านการประมวลผล การจัดการ และการผสมผสานให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้

แมคเลดจูเนียร์และเชล (McLeod, Jr. and Schell. 2001: 12) สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านการประมวลผล หรือข้อมูลที่มีความหมาย

สแตร์และเรย์นอลด์ (Stair and Reynolds. 2001: 4) สารสนเทศ หมายถึง ที่รวมข้อเท็จจริงที่ได้มีการจัดการแล้ว ในกรณีเช่น ข้อเท็จจริงเหล่านั้นได้มีการเพิ่มคุณค่าภายใต้คุณค่าของข้อเท็จจริงเท่านั้น

เทอร์บิน, แมคคีนและเวเธร์เบ (Turban, McLean and Wetherbe. 2001: 7) สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่ได้รับการจัดระบบเพื่อให้ความหมายและมีคุณค่าสำหรับผู้ใช้

โอไบรอัน (O'Brien. 2001: 15) สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านการปรับเปลี่ยนมาเป็นสิ่งที่มีความหมาย และเป็นประโยชน์กับเฉพาะบุคคล

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นที่มีผู้นิยามไว้ สรุปเป็นประเด็นต่างๆ ตามตารางที่ 1 ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ประเด็น "สารสนเทศ" มีดังนี้

ประเด็น ผู้วิจัย	ข้อมูลดิบ	ข้อมูล	ความคิด	ความรู้ลึก	ประสบการณ์	ข้อเท็จจริง	ข่าวสาร	ความรู้	การค้นคว้า	การประมวลผลสรุป	เก็บวิธี	คุณค่า	ใช้ประโยชน์	บันทึก	จัดระบบจัดเก็บ	สื่อสิ่งพิมพ์	สื่อสิ่งพิมพ์ออนไลน์	การตัดสินใจ	การสื่อสาร
จิตติมา เขียนบุญประเสริฐ. 2544: 4		✓							✓			✓							
ธีรชาติ วงษ์ประเสริฐ. 2549: 1						✓	✓												✓
ณัฐพรพันธ์ เจริญนันท์ และไข่มุกดา เกียรติโกมล. 2545: 40	✓									✓					✓			✓	
สิทธวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. 2545: 9		✓								✓		✓			✓				
นภาพรณ พันธมธธา. 2544: 269		✓					✓												
นิภาภรณ์ คำเจริญ. 2545: 14	✓	✓								✓						✓	✓	✓	
ปวีณ์ เมธากุลวุฒิ. 2544: 1							✓												
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรม 2542, 2542: 1182		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		
วิภาภรณ์ บำรุงจิตต์. 2542: 9		✓				✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓		✓	✓		
สุชาดา กิระนันท์. 2542: 5		✓						✓		✓			✓						
Alter. 1996: 29, 65, 714		✓							✓	✓					✓	✓	✓		
Hagg, Commings and Dawkins. 2000: 20		✓								✓									
McLeod, Jr. and Schell. 2001: 12		✓								✓									
Nickerson. 1998: 11		✓											✓						
O'Brien. 2001: 15		✓											✓						
Post. 2000: 7		✓								✓					✓				
Schultheis and Summer. 1998: 39		✓								✓									
Slair and Reynolds. 2001: 4						✓				✓		✓							
Turban, McLean and Wetherbe. 2001: 7		✓										✓			✓				
Webster's New World' College Dictionary. 1999: 733		✓				✓		✓				✓		✓		✓	✓		

จากตารางที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า สารสนเทศ คือ ข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ และข้อมูลดิบที่ผ่านกระบวนการกลั่นกรอง ประมวลผล แล้วเรียบเรียงเป็นความรู้ทั่วไป ความรู้ทางวิชาการ จัดเก็บในรูปแบบสื่อการเรียนรู้ ชนิดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่สามารถนำไปอ้างอิงให้เป็นประโยชน์ ต่อการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการต่างๆ ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ยุคสังคมสารสนเทศ และ ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้

1.2 ความสำคัญของสารสนเทศ

องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือองค์การยูเนสโก (United Nations Educational Scientific and Organization-UNESCO) กำหนดไว้ว่า ทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของโลกมี 3 ประเภท คือ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ และทรัพยากรสารสนเทศ มนุษย์ผลิตทรัพยากรสารสนเทศออกมามากมาย และทรัพยากรสารสนเทศกลายเป็นรากฐานของ อารยธรรมและสังคม เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์ในการใช้ทรัพยากรอื่นๆ และมีส่วนสำคัญ อย่างยิ่งต่อกระบวนการตัดสินใจ และเป็นอำนาจที่สามารถชี้วัดความสำเร็จ และความล้มเหลวของ องค์การได้ (ชุตินา สัจจามันท์ 2544: 51; แม้นมาส ขวลิขิต 2533: 6-9 ; and O'Brien 1994: 4-7) สารสนเทศจึงมีความสำคัญต่อบุคคล สังคม และสถาบันบริการสารสนเทศ ดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญต่อบุคคล ซึ่งการรู้จักใช้สารสนเทศที่ถูกต้องจะช่วยให้บุคคลเกิดการ เรียนรู้ในสิ่งที่ไม่รู้ ทำให้เกิดความคิดอ่าน และมีความเจริญอกงามทางปัญญา สามารถนำความรู้ มาใช้เป็นประโยชน์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี นอกจากนี้สารสนเทศจะเป็นเครื่องมือในการ ตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ทำให้บุคคลกล้าเผชิญกับปัญหา ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น

2. ความสำคัญต่อสังคม ปัจจุบันเป็นยุคแห่งสังคมสารสนเทศ ที่มีความเจริญก้าวหน้าทั้ง ด้านเศรษฐกิจ วิทยาการ เทคโนโลยี และอุตสาหกรรม จำเป็นต้องถ่ายทอดและรักษาความเจริญ และความรู้เหล่านี้ให้คงอยู่ เพื่อถ่ายทอดไปถึงอนุชนรุ่นหลังโดยการบันทึกไว้ ทำให้เกิดเป็นมรดก ทางวัฒนธรรมและสร้างความเข้าใจกันในสังคม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยมี ทรัพยากรสารสนเทศเป็นสื่อ สารสนเทศมีความสำคัญต่อสังคม 2 ประการ คือ ด้านการปกครอง และด้านการพัฒนา สังคมจะปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสังคมประชาธิปไตย ประชาชนใน สังคมมีคุณภาพ ถ้าประชาชนทุกคนไม่ร่ำรวยหรือจนสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่าง เท่าเทียมกัน สารสนเทศจึงจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต และการตัดสินใจของประชาชนอันเป็นพื้นฐาน ของสังคม แต่การเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ เพื่อการปกครองสังคมที่มีประสิทธิภาพมีปัญหา

หลายประการ ปัญหาที่สำคัญยิ่งในปัจจุบันเกิดจากความซับซ้อนของสารสนเทศเอง สารสนเทศเพิ่มปริมาณมหาศาล (information explosion) ทำให้เกิดฐานข้อมูล บรรณานุกรมขนาดใหญ่ที่ค้นได้ด้วยคอมพิวเตอร์นับร้อย ผลที่ตามมาคือ มลภาวะสารสนเทศ (information pollution) ซึ่งจะเพิ่มปริมาณขึ้นพร้อมๆ กับพัฒนาการของความรู้และศาสตร์ใหม่ๆ (ประภาวดี สืบสนธิ์ 2543: 10)

รัฐบาลสหรัฐอเมริกาตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศต่อมวลชน ในปี 1997 ได้มีการจัดประชุม White House Conference on Libraries and Information Services เพื่อหาทางออก กำหนดนโยบายสารสนเทศแห่งชาติขึ้น (National Information Policy) โดยกำหนด นโยบายแห่งชาติว่าด้วยการเข้าถึงโดยเสรี และการเข้าถึงห้องสมุด และบริการสารสนเทศ ด้วยความหวังว่าประชาชนทั้งหมด สามารถเข้าถึงบริการห้องสมุดและบริการสารสนเทศที่จัดโดยห้องสมุด ที่ได้รับเงินอุดหนุนจากภาษีประชาชนโดยเท่าเทียมกัน และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ นอกจากนี้ ที่ประชุมยังเรียกร้องให้มีการเข้าถึงสารสนเทศของหน่วยงานราชการ และสารสนเทศกฎหมาย ด้วยความเชื่อว่าประชาชนจะรับผิดชอบเป็นพลเมืองดี ถ้ารู้เรื่องกฎหมายอย่างน้อยในระดับต้น

3. ความสำคัญต่อสถาบันบริการสารสนเทศ สถาบันบริการสารสนเทศมีหน้าที่หลักในการสะสม จัดเก็บ และให้บริการทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่างๆ ทั้งในสาขาวิชาทั่วไป และเฉพาะสาขาวิชาตามนโยบายของสถาบัน สถาบันบริการสารสนเทศมีหลายประเภท ได้แก่ ห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ ศูนย์ข้อมูล บริษัทค้าสารสนเทศ ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายฐานข้อมูล เป็นต้น สถาบันบริการสารสนเทศที่มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ในด้านปริมาณและคุณภาพตามความต้องการของผู้ใช้ ย่อมทำให้ผู้ใช้ได้รับสารสนเทศเพื่อนำไปสู่การพัฒนาทั้งต่อตนเอง ต่อบุคคลอื่น และต่อสังคมส่วนรวม (วิลาวัลย์ ฉิมประเสริฐ 2543: 10-1) ซึ่งการให้บริการสารสนเทศต่างๆ ในสถาบันบริการสารสนเทศแสดงถึงความสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

3.1 เพื่อการศึกษา (education) สารสนเทศที่จัดเก็บและให้บริการในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่างๆ ไป ล้วนแล้วแต่ให้ประโยชน์ในการเก็บข้อมูลเบื้องต้นต่อการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ความหมายของคำว่า "การศึกษา" มีความหมายกว้าง ไม่เน้นถึงความหมายเพื่อการศึกษาอยู่แต่ในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาอื่นๆ เท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการศึกษาด้วยตนเองอีกด้วย สารสนเทศเพื่อการศึกษาได้แก่ หนังสือ แบบเรียน ตำราเรียน คู่มือครู หนังสือประกอบการเรียนการสอน และจากสภาพสารสนเทศที่เปลี่ยนไป มีสื่อสารสนเทศประเภทโสตทัศนวัสดุเข้ามามีบทบาทต่อการเรียนการสอน เช่น การใช้ CD-ROM VCD ประกอบการเรียน การใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือช่วยสอน เป็นต้น สารสนเทศเพื่อการศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อการพัฒนาคนทางด้านการศึกษา

3.2 **เพื่อให้ความรู้** (information) คนในสังคมมีความจำเป็นต้องทราบความเปลี่ยนแปลงไปในสังคม ต้องทราบข่าวในสังคมที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน การติดต่อสื่อสารในสังคมแต่ละวันจะได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง สารสนเทศทุกประเภทล้วนแล้วแต่ให้ข่าวสารที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะสารสนเทศประเภทวารสาร หนังสือพิมพ์ ตลอดจนสื่อสารสนเทศประเภทวิทยุ โทรทัศน์ และโทรคมนาคม ล้วนแล้วแต่มีบทบาทอย่างสูงต่อการติดตามข่าวในสังคมที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน สารสนเทศต่างๆ จึงมีความสำคัญต่อการขจัดความสงสัย ในเรื่องใคร่รู้ของเหตุการณ์ในสังคมให้หมดสิ้นไป

3.3 **เพื่อการค้นคว้า** (research) ในยุคสังคมข่าวสารปัจจุบัน สารสนเทศที่ตอบสนองในเรื่องการค้นคว้าวิจัย มีบทบาทอย่างสูงต่อการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศ ในแต่ละประเทศต่างพยายามสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัย และค้นคว้าทางเทคโนโลยีต่างๆ สารสนเทศทางด้านการศึกษาค้นคว้า ไม่ว่าจะจัดทำให้บริการอยู่ในรูปใด เช่น บัตรรายการ สารระสังเขป สมุดสถิติ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญในการก่อให้เกิดสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าที่ทันสมัย และนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศทุกๆ ด้านในอนาคต

3.4 **เพื่อความจรรโลงใจ** (inspiration) สารสนเทศต่างๆ นอกจากผู้ใช้จะได้ประโยชน์ทางการได้สารสนเทศเพื่อการศึกษาได้รับความรู้แล้ว สารสนเทศบางประเภทและบางชนิดยังอำนวยความสะดวกก่อให้เกิดความจรรโลงใจ ทำให้เกิดความสุขทางจิตใจ เช่น การอ่านหนังสือวรรณกรรมที่สำคัญ ช่วยก่อให้เกิดความรู้สึกซาบซึ้งในความดีงาม ในความคิดของผู้อื่น

3.5 **เพื่อความบันเทิง** (recreation) สังคมสารสนเทศในปัจจุบัน มีสื่อสารสนเทศเพื่อความบันเทิงในการพักผ่อนหย่อนใจมากมาย แต่ละชนิดล้วนแต่ตอบสนองสารสนเทศเพื่อความบันเทิงส่วนตัวหรือครอบครัว เช่น การอ่านหนังสือที่ชื่นชอบเป็นการส่วนตัว หรือเฟล็ดเฟลินชมรายการโทรทัศน์ หรือฟังเพลงที่ชื่นชอบจากวิทยุ สื่อสารสนเทศเพื่อการบันเทิงมีการผลิตอย่างมากมาย เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้สารสนเทศประเภทนี้อย่างทั่วถึง และอำนวยความสะดวกสะดวกสบายต่อการใช้เพื่อความบันเทิงได้อย่างเต็มที่ และประเทศที่เจริญแล้วยังตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศ และส่งเสริมให้มีการนำสารสนเทศไปใช้ เพื่อพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป เราสามารถจำแนกความสำคัญของสารสนเทศทางด้านต่างๆ ได้ (อาภากร ชาติโลหะ 2547: 2-3) ดังนี้

1. **ด้านการเรียนการสอน** การเลือกสารสนเทศที่มีคุณค่า และตรงกับวิชาความรู้ที่กำลังศึกษา จะช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. **ด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย** การเลือกใช้สารสนเทศที่มีคุณค่า จะทำให้ผลงานด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย นำเชื่อถือ และนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการตัดสินใจ ในการดำเนินการต่างๆ การเลือกใช้สารสนเทศที่มีคุณค่า ช่วยให้การตัดสินใจในการบริหารงานทุกสาขาอาชีพ หรือการตัดสินใจในชีวิตประจำวันได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

4. ด้านความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ปัจจุบันบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคมโลก ซึ่งแตกต่างกันในด้านเชื้อชาติ ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้โดยรับรู้สารสนเทศที่แตกต่างในด้านดังกล่าว แล้วนำมาปรับตัวเข้าหากัน เกิดความเข้าใจกันและยังช่วยให้มีโลกทัศน์กว้างขวาง

5. ด้านวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ปัจจุบันสารสนเทศทางด้านนี้พัฒนาไปรวดเร็วมาก การแสวงหาสารสนเทศอยู่เป็นประจำ ช่วยให้ทราบการพัฒนาทางวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ได้ทันท่วงที และเมื่อนำไปใช้ประโยชน์จะช่วยให้เกิดเป็นผลดีต่อการพัฒนาประเทศ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

6. ด้านเอกลักษณ์และวิวัฒนาการของชาติ สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น ประวัติศาสตร์อันยาวนานของประเทศชาติ จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ความรัก ความสามัคคี และความมั่นคงในชาติ

7. ด้านการสร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดี การที่ประชาชนในประเทศได้รับสารสนเทศในทุกรูปแบบโดยไม่มีขีดจำกัด สามารถสร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคมได้

8. ด้านการประหยัดเวลา ในการดำเนินการและเสริมคุณค่าของผลงาน สารสนเทศที่มีคุณค่า จะช่วยลดปัญหาการเสียเวลาและการลองผิดลองถูก

9. ด้านการประหยัดค่าใช้จ่าย ความร่วมมือของสถาบันบริการสารสนเทศ ช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและสืบค้นสารสนเทศได้อย่างกว้างขวาง และได้ข้อมูลในเชิงลึก ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงข้อมูลแต่ละเรื่อง

คุณลักษณะของสารสนเทศที่ดี (characteristics of information) สารสนเทศที่ดีควรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ (Alter 1996: 170-175 ; Stair and Reynolds 2001: 6-7 ; จิตติมา เทียมบุญประเสริฐ 2544: 12-15 ; ญัฐพันธ์ ขจรนันท์ และไพบุลย์ เกียรติโกมล 2545: 41-42 และทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ 2545: 12-15) กล่าวสรุปได้ดังนี้

1. สารสนเทศที่ดีต้องมีความถูกต้อง และไม่มี ความผิดพลาด
2. ผู้ที่มีสิทธิใช้สารสนเทศสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ง่ายในรูปแบบ และเวลาที่ เหมาะสม ตามความต้องการของผู้ใช้
3. สารสนเทศต้องมีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ

4. สารสนเทศที่ดีต้องมีความสมบูรณ์ บรรจุไปด้วยข้อเท็จจริงที่มีความสำคัญครบถ้วน

5. สารสนเทศต้องมีความกะทัดรัด หรือรัดกุมเหมาะสมกับผู้ใช้

6. กระบวนการผลิตสารสนเทศต้องมีความประหยัด ผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจมักจะ ต้องสร้างดุลยภาพ ระหว่างคุณค่าของสารสนเทศกับราคาที่ใช้ในการผลิต

7. ต้องมีความยืดหยุ่น สามารถนำไปใช้ในหลายๆ เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์

8. สารสนเทศที่ดีต้องมีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสมกับผู้ใช้ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

9. สารสนเทศที่ดีต้องตรงกับความต้องการของผู้ที่ทำการตัดสินใจ

10. สารสนเทศที่ดีต้องมีความน่าเชื่อถือ เช่น เป็นสารสนเทศที่ได้มาจากกรรมวิธีรวบรวมที่น่าเชื่อถือ หรือแหล่งที่น่าเชื่อถือ เป็นต้น

11. สารสนเทศที่ดีควรมีความปลอดภัยในการเข้าถึงของผู้มีสิทธิใช้สารสนเทศ

12. สารสนเทศที่ดีควรง่าย ไม่สลับซับซ้อน มีรายละเอียดที่เหมาะสม (ไม่มากเกินไป) ความจำเป็น)

13. สารสนเทศที่ดีต้องมีความแตกต่างหรือประหลาด (surprise) จากข้อมูลชนิดอื่นๆ

14. สารสนเทศที่ดีต้องทันเวลา หรือทันต่อความต้องการของผู้ใช้ หรือสามารถส่งถึงผู้รับได้ในเวลาที่ผู้ใช้ต้องการ

15. สารสนเทศที่ดีต้องเป็นปัจจุบัน หรือมีความทันสมัย ใหม่อยู่เสมอ มิเช่นนั้นจะไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว

16. สารสนเทศที่ดีต้องสามารถพิสูจน์ได้ หรือตรวจสอบจากหลายๆ แหล่งได้ว่ามีความถูกต้อง

คุณลักษณะที่สำคัญของสารสนเทศ (ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ คนอื่นๆ, 2537) ได้แก่

1. สารสนเทศมีลักษณะไม่รู้จักจบสิ้น เกิดขึ้นใหม่อยู่เสมอ

2. สารสนเทศมีความเชื่อมโยงกับมนุษย์ เพราะมนุษย์เท่านั้นเป็นผู้ผลิตสารสนเทศ

3. สารสนเทศมีความทันสมัยอยู่เสมอ เพราะการพัฒนาความรู้สารสนเทศถือได้ว่าเป็นวัฏดุติบ และเป็นปัจจัยพื้นฐานในการผลิตความรู้ใหม่ๆ โดยเฉพาะนักวิทยาศาสตร์ นักการศึกษา นักประดิษฐ์ ได้นำเสนอสารสนเทศจากการวิจัย และการพัฒนาออกมาอย่างต่อเนื่อง

4. สารสนเทศคล้ายสิ่งที่มีชีวิต คือสารสนเทศมีอยู่จริงเฉพาะเมื่ออยู่ในความคิดของมนุษย์เท่านั้น เพราะมนุษย์เป็นผู้สังเกตจดจำ สามารถนำมาใช้ได้ มนุษย์เป็นผู้รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเป็นผู้เลือกใช้สารสนเทศ

5. สารสนเทศสามารถขยายตัวได้ คือเมื่อสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น ยิ่งมีการใช้มากขึ้นก็ยิ่งมีประโยชน์ ฉะนั้นสารสนเทศจึงมีลักษณะคล้ายพลังงานซึ่งวัดค่ามิได้

6. สารสนเทศสามารถอัดให้แน่นได้ ผนึกรวม ทำให้สั้นหรือเล็กลงได้เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บ

7. สารสนเทศสามารถถ่ายทอดไปในระยะทางไกลๆ ได้ในระยะเวลาอันสั้น

8. สารสนเทศสามารถใช้ร่วมกัน และสามารถแบ่งปันกันได้ จะไม่มีการเปลี่ยนมืออย่างเด็ดขาด จะมีก็เพียงการแบ่งปันให้รู้ร่วมกันเท่านั้น เช่น เมื่อมีการถ่ายทอดความคิดออกไปทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารจะได้รับความคิดหรือข้อเท็จจริงร่วมกัน

9. สารสนเทศมีคุณสมบัติที่แตกต่างไปจากสินค้าประเภทอื่นๆ 4 ประการ คือ **ใช้ไม่หมด ไม่สามารถถ่ายโอนได้ แบ่งแยกไม่ได้ และสะสมเพิ่มพูนได้** (ประภาวดี สืบสนธิ์ 2543:12-13)

สรุปได้ว่า สารสนเทศที่ดีและคุณลักษณะที่สำคัญของสารสนเทศต้องมีคุณลักษณะครบทั้ง 4 ด้าน คือ

ด้านเวลา ซึ่งต้องทันเวลา และทันสมัย

ด้านเนื้อหา จะต้องมีความถูกต้อง สมบูรณ์ ยืดหยุ่น นำเชื่อถือ ตรงกับความต้องการ และตรวจสอบได้

ด้านรูปแบบ มีความชัดเจน กระทัดรัด ง่าย รูปแบบการนำเสนอ ประหยัดเวลา แปลก
ด้านกระบวนการ คือ ปลอดภัยและสามารถเข้าได้ถึงตลอดเวลา

1.3 ความหมายของการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศ (information literacy) มีความหมายครอบคลุม 3 ประเด็น คือ การเข้าถึง การประเมิน และการใช้สารสนเทศ การรู้สารสนเทศ สามารถพัฒนาได้โดยการสอน โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 3 ส่วน คือ ขบวนการคิดของผู้สืบค้น ขบวนการวิจัย และกลยุทธ์การสอน (สุพัฒน์ สองแสงจันทร์ 2540: 57) การรู้สารสนเทศเป็นองค์ประกอบหลักของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ช่วยขยายการเรียนรู้ทั้งนอกและในห้องเรียน รวมถึงฝึกการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อเตรียมตัวไปประกอบอาชีพแรก และเพิ่มความรับผิดชอบงานอื่นๆ ต่อไปในอนาคต ดังความหมายของผู้วิจัยหลายท่านกล่าวไว้ดังนี้

สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา (ACRL, 2000: Online) ได้อธิบายถึงการรู้สารสนเทศไว้ว่า การรู้สารสนเทศนั้นเป็นรูปแบบพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต บุคคลที่รู้สารสนเทศ คือบุคคลที่มีความสามารถในการกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่จำเป็นต้องใช้ได้ เข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ใช้วิจารณญาณในการประเมิน

สารสนเทศ เชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้กับความรู้ที่มีอยู่เดิม ใช้สารสนเทศบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เข้าใจประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคม จริยธรรม กฎหมายและการเมือง

สมาคมห้องสมุดอเมริกัน (ALA.1993: 98-100) ได้ให้ความหมายว่า การรู้สารสนเทศเป็นความสามารถในการชี้แหล่งสารสนเทศ กระบวนการในการค้นคืนสารสนเทศและการใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ การรู้สารสนเทศเป็นเครื่องมือที่จะทำให้เกิดการได้เปรียบบุคคลอื่นๆ ในสังคมสารสนเทศ

บาวเดน (Bawden. 2001: 230) การรู้สารสนเทศเป็นเครื่องมือในการสร้างพลังให้กับบุคคล เนื่องจากบุคคลผู้รู้สารสนเทศจะสามารถตระหนักถึงความต้องการของตน และมีเทคนิคและทักษะในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศแหล่งสารสนเทศและเครื่องมือต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับความต้องการ

บริวิกและจี (Breivik & Gee. 1989: 24) ผู้เชี่ยวชาญทางการรู้สารสนเทศ กล่าวว่า การรู้สารสนเทศเป็นความสามารถในการเข้าถึงและประเมินสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการผสมผสานทักษะการค้นคว้าและประเมินสารสนเทศ มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือและแหล่งสารสนเทศ มีอิสระในการตัดสินใจเลือก มีส่วนร่วมในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

บรานซ์ (Brunce. 2002) การรู้สารสนเทศ (information literacy) หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึง ประเมินและใช้สารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศที่หลากหลาย การรู้สารนิเทศเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็น และบุคคลทุกคนควรมีเพื่อความสำเร็จในการศึกษา การทำงานในชีวิตประจำวัน และการอยู่ในสังคม

เคอแรน (Curran. 1990: 349) แห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียตอนใต้ (South California University) ได้นิยามว่า การรู้สารสนเทศ หมายถึง ความสามารถในการใช้สารสนเทศ ดังนี้

1. ความสามารถที่จะรู้ได้ว่าสารสนเทศมีประโยชน์อย่างไร
2. ความสามารถที่จะรู้ได้ว่าสารสนเทศได้มาจากที่ไหน
3. ความสามารถในการค้นคืนสารนิเทศ
4. ความสามารถในการอธิบาย จัดระเบียบ และสังเคราะห์สารสนเทศ
5. ความสามารถในการใช้สารสนเทศและสื่อสารสนเทศ

ดอยเล (Doyle.1992: 75-78) กล่าวว่า การรู้สารสนเทศ หมายถึง การที่สามารถรู้ความต้องการสารสนเทศ ตระหนักถึงสารสนเทศที่ถูกต้องในการตัดสินใจ สามารถนำเสนอได้ การรู้สารสนเทศมีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในยุคใหม่ เพราะการรู้สารสนเทศเป็นความรู้ ทักษะ และประสบการณ์เกี่ยวกับการแสวงหา การคัดเลือก การประเมิน และการเข้าถึงสารสนเทศที่

ต้องการได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงการใช้เครื่องมือช่วยการค้นคว้า และการกำหนดขอบเขตของสารสนเทศเพื่อนำมาใช้ประโยชน์

กุลเธา (Kuhlthau, 1990: 15) ได้ให้ความหมายว่า การรู้สารสนเทศมีลักษณะใกล้เคียงกับการรู้หนังสือ (literacy) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการอ่าน และการใช้สารสนเทศที่จำเป็นสำหรับชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความต้องการสารสนเทศ และการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ การรู้ความต้องการสารสนเทศ ความสามารถในการจัดการกับมวลสารสนเทศที่ซับซ้อน ซึ่งกระทำได้โดยคอมพิวเตอร์หรือสื่ออื่นๆ และเพื่อที่จะเรียนรู้ตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม และเทคนิคโดยใช้ทักษะความรู้ใหม่ๆ

ลินอกซ์และวอล์กเกอร์ (Lenox & Walker, 1993: 312) กล่าวว่า การรู้สารสนเทศ มีหลายนิยามต่างๆ กัน ในความหมายกว้างๆ นั้น หมายถึง ความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในการเข้าถึงและเข้าใจแหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลาย ความเข้าใจโดยรวมของสารสนเทศนั้น หมายถึง ความสามารถ 3 ประการ คือ

1. ความสามารถในการรู้ความต้องการของตนเอง ซึ่งจะต้องใช้ทักษะในการคิดวิเคราะห์ เพื่อตั้งคำถาม แยกแยะวิธีการศึกษาค้นคว้า และใช้ทักษะอย่างมีวิจารณญาณเพื่อวิเคราะห์ประเมินผล
2. ความสามารถในการสืบค้นเพื่อแสวงหาคำตอบ
3. ความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ จากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ

เมนดริโนส (Mendrinios, 1994: 4) กล่าวว่า การรู้สารสนเทศ หมายถึง กระบวนการทางความคิดในการค้นหา รวบรวม การค้นคืน การตัดสินใจด้วยสติปัญญา การวิเคราะห์ การประเมิน และการประยุกต์สารสนเทศเพื่อนำมาแก้ปัญหา

รานัม (Ranum, 1994: 743) กล่าวว่า การรู้สารสนเทศ หมายถึง การรู้ว่ามีใครที่มีความต้องการสารสนเทศ สามารถแยกแยะความต้องการสารสนเทศ สามารถค้นคืนสารสนเทศที่ต้องการได้ สามารถประเมินและนำสารสนเทศมาใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ไรท์ส (Reitz, 2004: 356-357) การรู้สารนิเทศ หมายถึง ทักษะในการรู้ความต้องการสารนิเทศ เข้าใจในวิธีการจัดระบบของห้องสมุด รู้จักทรัพยากรสารนิเทศที่ห้องสมุดมีให้บริการ (เช่น ทรัพยากรสารนิเทศรูปแบบต่างๆ และเครื่องมือช่วยค้นออนไลน์) รู้เทคนิคการวิจัย รวมทั้งมีทักษะในการประเมินสารนิเทศ การใช้สารนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและบริบทด้านสังคม การเมือง และวัฒนธรรมของสารนิเทศ

พรเทพ ปัญจรัตน์ (2535: 9) ได้ให้ความหมายว่า การรู้สารสนเทศ หมายถึง ความรู้ในการแสวงหา และทักษะในการใช้เครื่องมือเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศ ตลอดจนมีทักษะในการรวบรวมสารสนเทศ เช่น การคัดเลือก ประเมินสารสนเทศ การกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ และสามารถนำสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ได้

พิมพ์วิภา ไพ ปรรมสมิทธิ (2533: 47) ได้สรุปว่า การรู้สารสนเทศ หมายถึง ความฉลาดรอบรู้เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ และสามารถนำสารสนเทศไปใช้ในการตัดสินใจอย่างเป็นอิสระ ทั้งในขณะทำงาน ประกอบอาชีพ หรือในชีวิตประจำวันของแต่ละคน

ศรีเพ็ญ มะโน (2536: 11) กล่าวว่า การรู้สารสนเทศ หมายถึง ความรู้ความสามารถของบุคคลในการที่จะแสวงหา การใช้เครื่องมือเพื่อการเข้าถึง การกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ การค้นคืนและการรวบรวมสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศที่ค้นคืนมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการบูรณาการทักษะการดำเนินการค้นคว้า อันจะทำให้บุคคลได้สารสนเทศเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นที่มีผู้นิยามไว้ สรุปเป็นประเด็นต่างๆ ตามตารางที่ 2 ได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ประเด็น "การรู้สารสนเทศ"

ประเด็น วิจัย	เครื่องมือ	การเข้าถึง	ประเมิน	การใช้	ความสำเร็จ	ความรู้	แก้ปัญหา	ตัดสินใจ	แหล่งสารสนเทศ
ACRL. 2000: Online		✓	✓	✓	การเรียนรู้ตลอดชีวิต				
ALA. 1993: 98-100		✓	✓	✓					✓
Bawden. 2001: 230	✓			✓					✓
Breivik and Gee. 1989: 24	✓	✓	✓			✓		✓	✓
Brunce. 2002		✓	✓	✓	✓				
Curran. 1990: 349		✓	✓	✓					
Doyle. 1992: 75-78	✓	✓	✓	✓		✓		✓	
Kuhlthau. 1990: 15				✓		✓		✓	
Lenox & Walker. 1993: 312		✓	✓	✓					✓
Mendrinós. 1994: 4		✓	✓	✓			✓		
Ranum. 1994: 743		✓	✓	✓			✓		
Reitz. 2004: 356-357		✓	✓	✓					✓
พรเทพ ปัญจรัตน์. 2535: 9	✓	✓	✓	✓		✓			
พิมพ์วิภา ไพรมสมิทธิ. 2533: 47				✓				✓	
ศรีเพ็ญ มะโน. 2536: 11		✓	✓	✓			✓	✓	

จากตารางที่ 2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การรู้สารสนเทศ คือ ความสามารถในการเข้าถึง การประเมิน และการใช้เครื่องมือ เพื่อการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ การกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ การค้นคืนและการรวบรวมสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศที่ค้นคืนมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหา และตัดสินใจเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการศึกษา การทำงานในชีวิตประจำวัน และการอยู่ใน "สังคมสารสนเทศ"

ดังนั้น คุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศ จึงต้องประกอบด้วยความสามารถต่างๆ ดังที่ สุปัทมน์ สองแสงจันทร์ (2540: 59-60) กล่าวสรุปได้ดังนี้

ลักษณะการเข้าถึงสารสนเทศของบุคคลที่รู้สารสนเทศ

1. รู้ชัดถึงความต้องการสารสนเทศ
2. รู้ชัดว่าสารสนเทศที่ถูกต้องและสมบูรณ์นั้น เป็นพื้นฐานของการตัดสินใจทางปัญญา
3. สามารถกำหนดคำถามบนพื้นฐานของความต้องการสารสนเทศ
4. สามารถจำแนกแหล่งสารสนเทศที่มีคุณภาพ
5. สามารถพัฒนากลยุทธ์การค้นคืนได้สำเร็จตามที่ต้องการ
6. สามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์ และที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน เป็นนัก

อ่านที่มีความสามารถและทักษะสูง

ลักษณะการประเมินสารสนเทศของบุคคลที่รู้สารสนเทศ

1. สามารถกำหนดสารสนเทศสำคัญที่ใช้อ้างอิงได้ (establish authority)
2. สามารถตัดสินใจถูกต้อง หรือ ความเกี่ยวข้องของสารสนเทศได้
3. รู้ชัดว่าความรู้นั้นเป็นทักษะ ความคิดเห็น หรือ เป็นข้อเท็จจริง
4. ไม่ยอมรับสารสนเทศที่ไม่ถูกต้อง และทำให้เกิดการเข้าใจผิด
5. สามารถรังสรรค์สารสนเทศใหม่ เพื่อทดแทนสารสนเทศที่ไม่ถูกต้อง หรือทำให้เกิด

การเข้าใจผิดได้ตามที่ต้องการ

ลักษณะการใช้สารสนเทศของบุคคลที่รู้สารสนเทศ

1. สามารถจัดระบบสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติได้
2. สามารถบูรณาการสารสนเทศใหม่ให้อยู่ในรูปขององค์ความรู้ได้
3. สามารถประยุกต์ใช้สารสนเทศในการคิด และการแก้ปัญหา อย่างมีวิจารณญาณ

1.4 ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ

การรู้สารนิเทศมีความสำคัญยิ่งในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารนิเทศ และมีการแพร่กระจายของทรัพยากรสารนิเทศอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้บุคคลต้องเผชิญกับทางเลือกสารนิเทศที่หลากหลาย และมากมายทั้งในการศึกษา การทำงาน และในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการใช้สารนิเทศบุคคลจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการประเมิน และคัดเลือกสารนิเทศที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ และตรงกับความต้องการ การรู้สารนิเทศจึงเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคลทุกคนในยุคสารนิเทศ (Association of College & Research Libraries 2000: 1)

สมาคมห้องสมุดอเมริกัน (ALA, 1993: 98-100) กล่าวถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศว่า การรู้สารสนเทศเป็นเครื่องมือที่จะทำให้เกิดการได้เปรียบบุคคลอื่นๆ ในสังคมสารสนเทศอาร์พ (Arp, 1990: 46-47) กล่าวถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศไว้ดังนี้

1. การรู้สารสนเทศช่วยให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมสารสนเทศ และสังคมเทคโนโลยีได้อย่างสงบสุข
2. การรู้สารสนเทศช่วยให้ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
3. การรู้สารสนเทศช่วยให้ทำนายอนาคตสำหรับบุคคลรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การรู้สารสนเทศช่วยให้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คันเตอร์ (Kanter, 1995: 6-12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศว่า การรู้สารสนเทศเปรียบเสมือนการมีอาวุธในการบริหารที่จะนำไปสู่การประสบความสำเร็จ

กอบกุล ดวงมณี (2539: 33) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและการพิมพ์ ช่วยให้บุคคลได้รับความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง เช่น การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการปรับปรุงกิจการต่างๆ อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การมีความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศจึงอำนวยความสะดวกแก่บุคคลเป็นอย่างมาก

พรเทพ ปัญจรัตน์ (2535: 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศว่า การรู้สารสนเทศช่วยให้บุคคลสามารถนำสารสนเทศออกมาใช้ได้เหมาะสมกับเวลา รวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย จึงเห็นได้ชัดว่าการปฏิบัติงานหรือการทำกิจกรรมต่างๆ เกิดการได้เปรียบคู่แข่งและประสบความสำเร็จในการดำเนินงานต่างๆ

ศรีเพ็ญ มะโน (2536: 13) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศไว้ว่า การรู้สารสนเทศจะช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างสงบสุข เพราะว่าการรู้สารสนเทศเป็นความรู้ ความสามารถของบุคคลในการที่จะแสวงหา การใช้เครื่องมือเพื่อการเข้าถึง การกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ การค้นคืนและการรวบรวมสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศที่ค้นคืนมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการบูรณาการทักษะการดำเนินการค้นคืนว่าอันจะทำให้บุคคลได้สารสนเทศเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหา หรือการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น นำมาสรุปประเด็นต่างๆ ตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ประเด็น "ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ"

ผู้วิจัย	สมาคมห้องสมุดอเมริกัน (ALA, 1993: 98-100)	อาร์พ (Arp, 1990: 46-47)	คันเตอร์ (Kanter, 1995: 6-12)	กอบกุล คางมณี (2539: 33)	พรเทพ ปัญจรัตน์ (2535: 7)	ศรีเพ็ญ มะโน (2536: 13)
ประเด็น						
ความรู้				✓		✓
ความสำเร็จ	✓	✓	✓		✓	✓
การเข้าถึง						✓
การประเมิน						✓
การใช้					✓	✓
เครื่องมือ	✓		✓			
การบริหาร			✓			
การปรับตัว		✓				
การทำนาย		✓				
การแก้ปัญหา		✓		✓	✓	✓
การตัดสินใจ				✓	✓	✓
เหมาะสมเวลา					✓	
รวดเร็ว		✓		✓	✓	
ประหยัด					✓	

จากตารางที่ 3 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปประเด็นความสำคัญของการรู้สารสนเทศได้ว่า การรู้สารสนเทศเป็นแกนกลางของกิจกรรมทั้งหมด ที่ทำให้ชีวิตมนุษย์พบความสำเร็จ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เมื่อเกิดทักษะการรู้สารสนเทศ รู้จักนำสารสนเทศมาช่วยในการแก้ปัญหา การตัดสินใจเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ความสามารถในการเข้าถึง การประเมินและการใช้สารสนเทศ เป็นเครื่องมือสำคัญก่อให้เกิดความรู้ รู้จักการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป รู้จักการทำนายอนาคตสำหรับบุคคลรุ่นใหม่ การรู้-สารสนเทศก่อให้เกิดการประหยัดทรัพยากร ประหยัดเวลา และมีความรวดเร็วในสังคมสารสนเทศ และสังคมเทคโนโลยี

จากความหมายและความสำคัญของสารสนเทศ ตลอดจนความหมายและความสำคัญของการรู้สารสนเทศ ที่มีความข้องเกี่ยวกัน เป็นบริบทที่สำคัญที่สุดต่อทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนา "ทักษะการคิด" นั่นเอง ซึ่งเกี่ยวเนื่องมาจากทักษะการรู้สารสนเทศ ดังเราจะเห็นได้จาก (ทรงพันธ์ เจริมประยงค์ 2547: 18) ได้กล่าวไว้ดังนี้

ทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้สารสนเทศ

ทักษะการเรียนรู้สารสนเทศมีความหมายมากกว่าทักษะการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ (computer literacy) และการสอนการใช้ห้องสมุดแบบดั้งเดิม กล่าวคือ ทักษะการเรียนรู้สารสนเทศเป็นทักษะที่ซับซ้อนมากกว่าการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ และการทำสำเนาสารสนเทศ ถึงแม้ว่าทักษะการเรียนรู้คอมพิวเตอร์จะเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญต่อทักษะการเรียนรู้สารสนเทศในปัจจุบัน แต่ผู้เรียนที่มีทักษะการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ ก็อาจจะไม่ใช่ผู้เรียนที่มีทักษะการเรียนรู้สารสนเทศได้ หากแต่ ทักษะการคิดและการใช้เหตุผล คือปัจจัยสำคัญของการทักษะการเรียนรู้สารสนเทศ (Florida Informational University Library, 2000a)

ทอมสันและเฮนรี่ (Thompson and Henley, 2000) กล่าวว่า ทักษะในการคิดและการใช้เหตุผล คือ ความสามารถในการแก้ปัญหา การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การรู้จำรูปแบบ การสร้างความสัมพันธ์ และการถ่ายโอนความรู้จากแนวคิดใหม่ไปยังความรู้เดิมได้ หรือสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทักษะการเรียนรู้สารสนเทศที่ปัจเจกบุคคลพึงมี อย่างไรก็ตาม (Quoted in Thompson and Henley, 2000) ได้ขยายความของคำว่า "ทักษะในการคิด" ไว้ 6 รูปแบบ ดังนี้

1. การคิดเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ เป็นการสร้างแนวคิด ความคิดใหม่ ๆ
2. การตัดสินใจ คือ สามารถกำหนดเป้าหมายและข้อจำกัด ตลอดจนสร้างทางเลือก พิจารณาความเสี่ยง รวมถึงประเมินและเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดให้
3. การแก้ปัญหา ได้แก่ การรับรู้ถึงปัญหา การกำหนดกลยุทธ์ และการนำแผนปฏิบัติการไปใช้
4. การรับรู้ความรู้สึก ได้แก่ การจัดการและประมวลผลสัญลักษณ์ รูปภาพ แผ่นภาพ สิ่งของ และสารสนเทศประเภทอื่นๆ
5. การรู้วิธีการเรียน ได้แก่ สามารถใช้เทคนิคการเรียนในการรับรู้ และประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะใหม่ๆ ได้
6. การใช้เหตุผล คือ การสามารถค้นพบระเบียบ หรือหลักการของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งสองสิ่งหรือมากกว่า และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้

1.5 องค์ประกอบของการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศเป็นทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะและกระบวนการอันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้ทุกรูปแบบ สมาคมห้องสมุดอเมริกัน (American Library Association, 2005: Online) ได้กำหนดองค์ประกอบของการรู้สารสนเทศไว้ 4 ประการ คือ

1. ความสามารถในการตระหนักว่าเมื่อใดจำเป็นต้องใช้สารสนเทศ ผู้เรียนจะต้องกำหนดเรื่องที่จะศึกษาค้นคว้า กำหนดความต้องการสารสนเทศ ระบุชนิดและรูปแบบที่หลากหลายของแหล่งสารสนเทศที่จะศึกษา เช่น ห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ พิพิธภัณฑ์ หอจดหมายเหตุ บุคคล สถานที่ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น รวมทั้งตระหนักถึงค่าใช้จ่ายและประโยชน์ที่จะได้รับ และทราบขอบเขตของสารสนเทศที่จำเป็น

2. การเข้าถึงสารสนเทศ ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการค้นคืนสารสนเทศที่เหมาะสม กำหนดกลยุทธ์การค้นคืนอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถค้นคืนสารสนเทศออนไลน์ หรือสารสนเทศจากบุคคล โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย สามารถปรับกลยุทธ์การค้นคืนที่เหมาะสมตามความจำเป็น รวมถึงการตัดตอน บันทึก การจัดการสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ

3. การประเมินสารสนเทศ ประกอบด้วยความสามารถในการสังเคราะห์ หรือตีความสารสนเทศที่ค้นคืนได้ สามารถตัดสินได้ว่าสารสนเทศที่ค้นพบนั้นมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น รวมทั้งสารสนเทศนั้นนำเสนอด้วยความลำเอียงหรือไม่

4. ความสามารถในการใช้สารสนเทศ ประกอบด้วยความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ และมารยาทในการใช้สารสนเทศ ความสามารถในการจัดการสารสนเทศที่ค้นคืนได้หลายรูปแบบ มีวิธีการนำเสนอสารสนเทศได้เหมาะสมกับผู้ฟังหรือผู้ใช้สารสนเทศ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะมนุษยศาสตร์. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. 2548: 3)

นอกจากความสามารถหลักของการรู้สารสนเทศที่กล่าวมาข้างต้นจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องใช้ความสามารถอื่นๆ ประกอบเข้าด้วยกันอีก (สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์ 2548: 26-27 ; ปภาดา เจียวกิก 2547: 8) ดังนี้

1. การรู้ห้องสมุด (library literacy) หมายถึง ความสามารถในการรู้จักและเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ในห้องสมุด รวมทั้งบริการต่างๆ ของห้องสมุด

2. การรู้คอมพิวเตอร์ (computer literacy) หมายถึง การรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในเรื่องของฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ และการใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์ การเชื่อมประสานคอมพิวเตอร์ และประเด็นที่เกี่ยวกับจริยธรรม เช่น ความปลอดภัยของคอมพิวเตอร์ ไวรัสคอมพิวเตอร์ และความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้ (privacy) เป็นต้น

3. การรู้เครือข่าย (network literacy) คือ การรู้ขอบเขตและการใช้แหล่งสารสนเทศทางเครือข่ายที่เชื่อมโยงทั่วโลก เข้าใจระบบการจัดการสารสนเทศทางเครือข่าย การค้นหาสารสนเทศต่างๆ จากเครือข่าย โดยใช้เครื่องมือค้นหาสารสนเทศ และสามารถบูรณาการสารสนเทศทางเครือข่ายกับสารสนเทศที่ได้มาจากแหล่งอื่นได้

4. การรู้สื่อ (media literacy) คือ ความสามารถในการเข้าถึง การวิเคราะห์ผลผลิตของ สารสนเทศ รู้ขีดถึงอิทธิพลของโทรทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว วิทยุ ดนตรี หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร เข้าใจถึงข้อความที่ได้รับจากสื่อที่ต่างกัน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบเขตของสื่อ การเผยแพร่สารสนเทศ รู้ว่าสื่อมีการทำงาน อย่างไร มีความน่าเชื่อถืออย่างไร

5. การรู้ภาพลักษณ์ (visual literacy) คือ จะต้องมีความสามารถเข้าใจสิ่งที่เห็น ซึ่งรวม ไปถึงความสามารถในการคิด การเรียนรู้และการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวต่อสิ่งต่างๆ ที่เห็น

6. การรู้เทคโนโลยี (technology literacy) คือ ความสามารถในการเรียนรู้วิธีการใช้ เทคโนโลยี ซึ่งจะรวมถึงทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์และ เครือข่าย รู้ผลกระทบของเทคโนโลยีต่ออาชีพ และต่อสังคม โดยการรู้เทคโนโลยี มี 2 ระดับ คือ

6.1 การรู้พื้นฐาน หมายถึง ระดับที่น้อยที่สุดของความคุ้นเคยกับเครื่องมือ เทคโนโลยี เช่น โปรแกรมประมวลผลคำ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โปรแกรมค้นดูเว็บ

6.2 การรู้ในระดับชำนาญหรือคล่องแคล่ว หมายถึง มีความเข้าใจเกี่ยวกับ เทคโนโลยี สามารถประยุกต์เพื่อผลิตผลงานและใช้ในชีวิตประจำวัน การรู้เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่เกิด ก่อนการรู้สารสนเทศ นักศึกษาที่มีทักษะและความรู้เรื่องเทคโนโลยี จะสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ ดีกว่าเพราะมีทักษะพื้นฐาน

7. การมีความรู้ด้านภาษา (language literacy) ความสามารถกำหนดคำสำคัญสำหรับการ ค้น ในขั้นตอนการค้นคืนสารสนเทศที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือ การค้นหาสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต และการนำเสนอสารสนเทศที่ค้นหาได้ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษเป็น ภาษาที่จำเป็นมากที่สุด เนื่องจากเป็นภาษาสากลและสารสนเทศส่วนใหญ่เผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษ

8. ทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking skills) เป็นการคิดไตร่ตรอง ด้วยเหตุผลว่าสิ่งใดสำคัญมีสาระแล้วจึงตัดสินใจเชื่อถือ หรือลงมือปฏิบัติ ในแง่ของการรู้สารสนเทศ นั้น การคิดอย่างมีวิจารณญาณจะเป็นความสามารถที่ใช้ในการกำหนดคำถามได้ตรงประเด็น การ คิดในกระบวนการค้นหาสารสนเทศ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการค้น ซึ่งเริ่มตั้งแต่การกำหนด คำถามเกี่ยวกับปัญหาที่ต้องการศึกษา การคิดวางแผนการสืบค้น การประเมินสารสนเทศ และ การปรับเปลี่ยนข้อคำถามต่างๆ เพื่อค้นหาสารสนเทศอื่นที่ต้องการเพิ่มเติม (Humes.1998: Online ; Bodi.1988: 150) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 การนิยามปัญหาหรือการทำความเข้าใจอย่างชัดเจนของปัญหา

3.2 การเลือกหรือรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการหาคำตอบของปัญหา

3.3 การระบุข้อสันนิษฐานหรือสร้างข้อสรุปที่สมเหตุสมผลจากข้อมูลที่มี รู้ว่าข้อมูลใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อมูลใดเป็นข้อคิดเห็น

3.4 การกำหนดและตั้งสมมติฐานจากปัญหา โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างสมมติฐานกับข้อมูลและข้อตกลงเบื้องต้น

3.5 การสรุปอย่างสมเหตุสมผล โดยพิจารณาตัดสินความสมเหตุสมผลของการคิดหาเหตุผลและประเมินข้อสรุปโดยอาศัยเกณฑ์มาประยุกต์

นอกจากนี้ ฮาร์เวล (Harvell, 1998: Online) สพิทเซอร์ ไอเซนเบิร์กและโลว์ (Spitzer, Eisenberg & Lowe, 1988: Online) มอฮาน (Muaghan, 2001: 74) เบนตัน (Bainton, 2001: Online) และคอคช (Koch, 2001: Online) กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า นอกเหนือจากความสามารถที่กล่าวมา การรู้สารสนเทศ มีการขยายขอบเขตไปถึงความสามารถในเรื่องอื่นอีก เพราะสารสนเทศมีการนำเสนอในหลายๆ รูปแบบ ตั้งแต่รูปแบบธรรมดาไปจนถึงรูปแบบที่ซับซ้อน ซึ่งจะรวมถึงสิ่งต่างๆ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ ภาพ ตาราง กราฟ สื่อประสม ภาพเคลื่อนไหว ฯลฯ และในอนาคตอาจจะมีการนำเสนอสารสนเทศในรูปแบบอื่นๆ อีก ดังนั้นการใช้สารสนเทศในรูปแบบที่หลากหลาย จึงต้องการความสามารถที่มากกว่าการรู้หนังสือขั้นพื้นฐานในการอ่านออกเขียนได้ การที่จะเข้าใจรูปแบบสารสนเทศที่ซับซ้อนนั้นจะต้องมีทักษะในเรื่องอื่นๆ อีก ดังเช่น

การรู้สารสนเทศจะรวมถึง จริยธรรมทางสารสนเทศ นั่นคือ ต้องเข้าใจถึงประเด็นกฎหมาย และมารยาทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ ซึ่งถือได้ว่าความสามารถทั้งหมดนี้เป็นความสามารถสำคัญที่สนับสนุนให้เป็นบุคคลผู้รู้สารสนเทศ และกรคิดเชิงวิเคราะห์ (critical thinking skills) กล่าวคือ เริ่มต้นจากการรู้หนังสือ (basic literacy) จากนั้นการรู้สารสนเทศจะเป็นแกนรวมความรู้ความสามารถด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน โดยมีส่วนประกอบสำคัญ คือ ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ เป็นตัวสนับสนุน

แม้ว่าการรู้สารสนเทศจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถด้านอื่นๆ หลายประการดังที่กล่าว แต่ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดและกล่าวขานมากกว่าด้านอื่นๆ คือ การรู้คอมพิวเตอร์ และการรู้ห้องสมุด โดยนัยแห่งเรื่องนี้ การรู้สารสนเทศไม่เหมือนกับการรู้คอมพิวเตอร์ (ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ต้องใช้ความชำนาญ หรือเทคโนโลยี know how ในการจัดการกับฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์) หรือการรู้ห้องสมุด (ซึ่งเป็นความสามารถในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด และบริการของห้องสมุด) แต่ความสามารถหรือทักษะทั้งสามนี้ มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นในเรื่องของแนวคิด โดยมีการคิดเชิงวิเคราะห์เป็นหลักสำคัญ ถ้าเปรียบเทียบกับกรรู้คอมพิวเตอร์แล้ว การรู้สารสนเทศจะต้องใช้ความสามารถที่สูง และมีขอบข่ายกว้างขวางมากกว่า เพราะต้องรู้ทั้งในเรื่องของการเข้าถึง การใช้สารสนเทศและการใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้เพราะเทคโนโลยีแต่เพียงอย่างเดียว ไม่สามารถรองรับในเรื่อง

ของประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้ และถ้าเปรียบเทียบกับความรู้ห้องสมุด การรู้สารสนเทศ เป็นมากกว่าการค้นหารายการทางออนไลน์ หรือวัสดุเพื่อการอ้างอิง เพราะการรู้สารสนเทศไม่ใช่ เทคนิควิธี แต่เป็นเป้าหมายเชิงผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Humes. 2003: Online; citing Gilton. 1994)

1.6 การประเมินการรู้สารสนเทศ

การประเมินผล(evaluation) เป็นสาขาหนึ่งของการวิจัย เป็นการใช้วิธีการทาง วิทยาศาสตร์เพื่อตรวจสอบว่ากิจกรรมหรือสิ่งนั้นมีคุณค่าหรือไม่ การประเมินเป็นการแสวงหาข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการตัดสินใจคุณค่า หรือประโยชน์ของสิ่งที่ถูกประเมิน และยังหมายถึง กิจกรรมที่มุ่งแสวงหาข้อมูลหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของโครงการ เป็นกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจถึงประโยชน์ คุณค่า เพื่อหาสู่ทางในการดำเนินงานที่เหมาะสมต่อไป (ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ 2548: 183)

การประเมินเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน ด้านความสามารถเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ ดังความหมาย ของการประเมินผลว่า เป็นการประเมินค่า หรือวัดคุณค่าในสิ่งที่ต้องการทราบในทุกด้านในทางรวม ๆ ซึ่งได้มาจาก การวัด การทดสอบ การสังเกต มาประมวลเข้าด้วยกันแล้วจึงเป็นผลจากประเมิน ค่าออกมา (สุวิทย์ หิรัญยกานต์ และคณะ 2540) นอกจากนี้การประเมินการรู้สารสนเทศ สามารถ ประเมินได้โดยใช้วิธีการเหล่านี้ (Lannuzzi. 1999: 304-305 ; Paush 2000, Online ; Maughan 2001: 74-75) คือ

1. การประเมินอย่างเป็นทางการ ได้แก่

1.1 การประเมินในห้องเรียน อาจใช้วิธีระบุไว้ชัดเจนในประมวลรายวิชา พิจารณา จากผลงานหรือกระบวนการที่นักศึกษาค้นคว้า ตามงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น การประเมินจาก บรรณานุกรม การวิเคราะห์ขั้นตอนการค้นคว้าของนักศึกษา การทดสอบโดยใช้แบบทดสอบ มาตรฐาน แบบทดสอบที่พัฒนาขึ้นเอง หรือการสอบปากเปล่า เป็นต้น

1.2 การประเมินจากสมรรถนะของผู้เรียน และความสามารถพื้นฐานอื่นๆ เช่น การประเมินความสามารถในการใช้ห้องสมุด ความสามารถในการค้นหาสารสนเทศ ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต หรือเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ฯลฯ

1.3 การสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียน

นอกจากนี้ยังสามารถใช้วิธีการอื่นๆ เช่น การสัมภาษณ์กลุ่มแบบเฉพาะเจาะจง โดยถาม เกี่ยวกับการเรียนรู้ เจตคติ และวิธีการที่ใช้สอน

2. การประเมินอย่างไม่เป็นทางการ ได้แก่

2.1 การประเมินความสามารถด้วยตนเอง

2.2 การสังเกตพฤติกรรม เช่น พฤติกรรมการค้นหาข้อมูล วิธีแก้ไขปัญหา

2.3 การประเมินจากรายงาน ผลงาน หรือการบ้านที่นักศึกษาทำส่งอาจารย์

2.4 การประเมินโดยใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบบนเว็บ เช่น แบบประเมินการรู้สารสนเทศที่พัฒนาโดย สมอลเลย์ (Smalley, 2001: Online) แห่งมหาวิทยาลัยคาบริลโล (Cabrillo College)

1.7 มาตรฐานการรู้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน

สมาคมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนอเมริกัน (American Association of School Librarians: AASL) และสมาคมเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการศึกษา (Association for Educational Communications and Technology: AECT) ได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน 9 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ ภายใต้ 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านการรู้สารสนเทศ 3 มาตรฐาน 13 ตัวบ่งชี้ ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3 มาตรฐาน 7 ตัวบ่งชี้ และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 3 มาตรฐาน 9 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ด้านการรู้สารสนเทศ

มาตรฐานที่ 1 นักเรียนผู้รู้สารสนเทศสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ตัวบ่งชี้ที่ 1 รู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ

ระดับของความสามารถ

ระดับพื้นฐาน: ยกตัวอย่างสถานการณ์ซึ่งใช้สารสนเทศเพิ่มเติมเพื่อแก้ปัญหาหรือตอบคำถามสารสนเทศ

ระดับความสามารถ: เมื่อเผชิญกับปัญหาหรือคำถามของสารสนเทศให้พิจารณาว่าจำเป็นต้องใช้สารสนเทศเพิ่มเติมในการตอบคำถามนั้นหรือไม่

ระดับแบบอย่าง: ประเมินได้ไม่ว่าขอบข่ายของปัญหาหรือคำถามสารสนเทศสามารถแก้ไขได้โดยใช้พื้นฐานความรู้ของตนเองหรือต้องการสารสนเทศเพิ่มเติม

ตัวบ่งชี้ที่ 2 รู้ว่าความถูกต้องและความเข้าใจสารสนเทศเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจอัน

ชาญฉลาด

ระดับของความสามารถ

- ระดับพื้นฐาน : เลือกตัวอย่างข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง ข้อมูลสารสนเทศที่สมบูรณ์และไม่สมบูรณ์สำหรับการตัดสินใจ
- ระดับความสามารถ: อธิบายความแตกต่างระหว่างสารสนเทศที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง ได้รวมทั้งสารสนเทศที่สมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ที่ใช้ประกอบในการตัดสินใจ
- ระดับแบบอย่าง: พิจารณาตัดสินใจอย่างมีคุณภาพในการใช้สารสนเทศที่สมบูรณ์และถูกต้องได้

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ตั้งคำถามบนพื้นฐานของความต้องการข้อมูลด้านสารสนเทศ

ระดับของความสามารถ

- ระดับพื้นฐาน: บอกคำถามที่กว้างๆ อย่างน้อย 1 คำถามที่จะช่วยในการค้นหาสารสนเทศที่จำเป็นหรือที่ต้องการได้
- ระดับความสามารถ: บอกคำถามที่ทั้งกว้างและคำถามที่เฉพาะเจาะจงซึ่งจะช่วยในการสืบค้นสารสนเทศที่จำเป็นหรือที่ต้องการได้
- ระดับแบบอย่าง: ตรวจสอบ แก้ไข เพิ่มเติมหรือลดคำถามตามที่จำเป็น

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ระบุแหล่งข้อมูลที่เป็นไปอย่างหลากหลาย

ระดับของความสามารถ

- ระดับพื้นฐาน : กำหนดข้อมูลสารสนเทศหลายแหล่งและอธิบายแหล่งที่มาของข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นหรือที่ต้องการได้
- ระดับความสามารถ: ระดมสมองเรื่องขอบข่ายแหล่งข้อมูลสารสนเทศซึ่งจะนำไปสู่การค้นพบข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นหรือต้องการใช้
- ระดับแบบอย่าง: ใช้โครงสร้างแหล่งที่มาของข้อมูลสารสนเทศเพื่อจะได้ข้อมูลสารสนเทศหลายด้านที่จำเป็นหรือที่ต้องการได้

ตัวบ่งชี้ที่ 5 พัฒนาและใช้ยุทธวิธีที่ประสบผลสำเร็จในการสืบค้นแหล่งข้อมูล

ระดับของความสามารถ

- ระดับพื้นฐาน: กำหนดความคิด วิธีการบางอย่างที่จะระบุและสืบค้นสารสนเทศที่จำเป็น
- ระดับความสามารถ: อธิบายและประยุกต์แผนงานที่เข้าถึงสารสนเทศที่จำเป็นได้
- ระดับแบบอย่าง: กำหนดและตรวจสอบแผนงานต่างๆ เพื่อที่จะเข้าถึงสารสนเทศให้ตรงกับความต้องการ ความจำเป็น และความเหมาะสม

มาตรฐานที่ 2 นักเรียนผู้รู้สารสนเทศสามารถประเมินสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ
ตัวบ่งชี้ที่ 1 พิจารณาสารสนเทศในแง่ของความถูกต้องตรงประเด็นและความครอบคลุมได้

ระดับของความสามารถ

- ระดับพื้นฐาน: ให้คำจำกัดความหรือยกตัวอย่างในแง่ของความถูกต้องตรงประเด็นและความครอบคลุมได้
- ระดับความสามารถ: เปรียบเทียบความแตกต่างของแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่จะตัดสิน ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงความถูกต้องตรงประเด็นและความครอบคลุมได้
- ระดับแบบอย่าง: ตัดสินค่าความถูกต้องตรงประเด็นและความสมบูรณ์ของแหล่งข้อมูลซึ่งเกี่ยวข้องกับหัวข้อสำคัญและปัญหาสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 แยกข้อเท็จจริงและความคิดเห็นในสารสนเทศได้

ระดับของความสามารถ

- ระดับพื้นฐาน: ถึงข้อเท็จจริงและความคิดเห็นในแหล่งข้อมูลสารสนเทศและผลงานอันหลากหลาย
- ระดับความสามารถ: อธิบายเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อเท็จจริงและความคิดเห็น
- ระดับแบบอย่าง: รวบรวมข้อเท็จจริงและความคิดเห็นให้สอดคล้องกับงานของตนเองได้

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ระบุสารสนเทศที่ไม่ถูกต้องและที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้

ระดับของความสามารถ

- ระดับพื้นฐาน: รู้ถึงความไม่ถูกต้องหรือความผิดพลาดของข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งที่มาของข้อมูลสารสนเทศและผลผลิตของสารสนเทศ
- ระดับความสามารถ: อธิบายได้ว่าทำไมค่าความไม่ถูกต้องและความผิดพลาดนำไปสู่การสรุปที่ผิดพลาด
- ระดับแบบอย่าง: ตัดสินและสนับสนุนการตัดสินความไม่ถูกต้องหรือความผิดพลาดของข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 4 เลือกสารสนเทศที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาและตอบคำถามได้

ระดับของความสามารถ

- ระดับพื้นฐาน: รู้ถึงการประยุกต์ใช้สารสนเทศกับปัญหาหรือคำถามของสารสนเทศที่เฉพาะเจาะจงได้

ระดับความสามารถ: วิเคราะห์สารสนเทศอย่างหลากหลายเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับ
ปัญหาสารสนเทศ

ระดับแบบอย่าง: รวบรวมความถูกต้อง ความสัมพันธ์ และความสอดคล้องของ
ข้อมูลสารสนเทศเพื่อแก้ปัญหาสารสนเทศ

มาตรฐานที่ 3 นักเรียนผู้รู้สารสนเทศสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์
ตัวบ่งชี้ที่ 1 รวบรวมสารสนเทศเพื่อฝึกประยุกต์ใช้ได้

ระดับของความสามารถ

ระดับพื้นฐาน: อธิบายการจัดระเบียบสารสนเทศได้หลายทาง

ระดับความสามารถ: จัดระเบียบสารสนเทศให้แตกต่างกันหลายรูปแบบและถูกต้องตาม
ปัญหาสารสนเทศ

ระดับแบบอย่าง: จัดระเบียบผลงานที่ใช้สารสนเทศและนำเสนอได้หลากหลายอย่าง
มีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 บุรณาการสารสนเทศที่ได้เข้ากับความรู้ของตนได้

ระดับของความสามารถ

ระดับพื้นฐาน: รู้และเข้าใจสารสนเทศใหม่และความคิดใหม่ ๆ

ระดับความสามารถ: เขียนแผนภาพสรุปเชื่อมโยงสิ่งที่รู้แล้วเป็นหัวข้อเรื่องด้วย
สารสนเทศใหม่

ระดับแบบอย่าง: บุรณาการความรู้เดิมของตนเองเข้ากับข้อมูลอย่างหลากหลายเพื่อ
สร้างองค์ความรู้ใหม่

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ประยุกต์ใช้สารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณและใช้แก้ปัญหาได้

ระดับของความสามารถ

ระดับพื้นฐาน: ระบุสารสนเทศบางส่วนที่ต้องการหรือจำเป็นจากสารสนเทศ
ทั้งหมด

ระดับความสามารถ: ใช้สารสนเทศอย่างหลากหลายในการแก้ปัญหา

ระดับแบบอย่าง : วางแผนการใช้สารสนเทศในการแก้ไขปัญหาหรือคำถาม
สารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 4 สร้างและนำเสนอสารสนเทศหรือความคิดในรูปแบบที่เหมาะสมได้

ระดับของความสามารถ

ระดับพื้นฐาน: บอกรูปแบบต่างๆ ในการนำเสนอสารสนเทศต่างๆ

- ระดับความสามารถ: เลือกรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับนำเสนอสารสนเทศบนพื้นฐานของ
สารสนเทศ ผู้ฟังและธรรมชาติของปัญหา
- ระดับแบบอย่าง: เลือกรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ
และแสดงทางเลือกที่เหมาะสม

2. ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ 4 นักเรียนผู้รู้สารสนเทศเป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาสารสนเทศได้
สอดคล้องกับความสนใจ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 แสวงหาสารสนเทศได้ตรงกับความต้องการ

ระดับของความสามารถ

- ระดับพื้นฐาน: แสวงหาสารสนเทศเกี่ยวกับความสนใจส่วนบุคคล
- ระดับความสามารถ: ใช้ความรู้เดิมในการแสวงหาสารสนเทศในเรื่องความสนใจส่วน
บุคคล
- ระดับแบบอย่าง: สำรวจโครงสร้าง แหล่งสารสนเทศเพื่อค้นหาสารสนเทศในเรื่อง
ความสนใจส่วนบุคคล

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ออกแบบพัฒนาประเมินผลงานที่ใช้สารสนเทศและวิธีการแก้ปัญหาได้

สอดคล้องกับความสนใจของตน

ระดับของความสามารถ

- ระดับพื้นฐาน: จัดระเบียบและนำเสนอสารสนเทศ ให้ตรงกับความสนใจของตน
- ระดับความสามารถ: สร้างผลงานที่ใช้สารสนเทศและวิธีแก้ปัญหาได้สอดคล้องกับความ
สนใจของตน
- ระดับแบบอย่าง: ประเมินผลงานที่ใช้สารสนเทศและวิธีการแก้ปัญหาได้ สอดคล้อง
กับความสนใจของตน

มาตรฐานที่ 5 นักเรียนผู้รู้สารสนเทศเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของวรรณกรรมและการสร้างสรรค์
สารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 เป็นนักอ่านที่มีความสามารถและมีแรงจูงใจในตนเอง

ระดับของความสามารถ

- ระดับพื้นฐาน: อธิบายและอภิปรายวรรณกรรมอย่างหลากหลาย
- ระดับความสามารถ: เลือกวรรณกรรมอื่นๆ อีก เพื่อจะอ่านและวิเคราะห์โครงสร้าง คติ
และตัวละคร
- ระดับแบบอย่าง: อ่านมากและประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนของวรรณกรรมที่อ่านได้

ตัวบ่งชี้ที่ 2 นำเสนอสิ่งที่ได้จากสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ในรูปแบบที่หลากหลาย

ระดับของความสามารถ

- ระดับพื้นฐาน: อธิบายและอภิปราย ภาพยนตร์ บทละคร การนำเสนอข้อมูล
สารสนเทศแบบอื่นๆ
- ระดับความสามารถ: วิเคราะห์และอธิบายสารสนเทศที่นำเสนออย่างสร้างสรรค์และ
หลากหลายรูปแบบ
- ระดับแบบอย่าง: ประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนของสารสนเทศที่นำเสนออย่าง
สร้างสรรค์และหลากหลาย

ตัวบ่งชี้ที่ 3 พัฒนาผลงานที่สร้างสรรค์ในรูปแบบที่หลากหลาย

ระดับของความสามารถ

- ระดับพื้นฐาน: แสดงสารสนเทศและความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ
- ระดับความสามารถ: แสดงสารสนเทศและความคิดในผลงานที่ใช้สารสนเทศอย่าง
สร้างสรรค์ซึ่งแสดงการเชื่อมโยงหลายรูปแบบ
- ระดับแบบอย่าง: แสดงสารสนเทศและความคิดเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นผลงานชิ้นเดียว
แต่รวมหลายรูปแบบ

มาตรฐานที่ 6 นักเรียนผู้รู้สารสนเทศเป็นผู้มีความพากเพียรในการแสวงหาสารสนเทศและ
การสร้างความรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ประเมินคุณภาพของกระบวนการและผลงานในการแสวงหาสารสนเทศของ
ตนเองได้

ระดับของความสามารถ

- ระดับพื้นฐาน: ย้อนกลับไปที่ยี่สิบตอนที่ยี่สิบค้นหาสารสนเทศและอธิบายสิ่งไหนสำคัญ
มากที่สุด ในการแก้ปัญหาสารสนเทศ
- ระดับความสามารถ: ประเมินแต่ละขั้นของกระบวนการค้นหาสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับ
ปัญหาสารสนเทศ
- ระดับแบบอย่าง: ประเมินกระบวนการค้นหาสารสนเทศแต่ละขั้นตอนที่เกิดขึ้นและ
ปรับปรุงเท่าที่จำเป็นเพื่อทำให้กระบวนการและผลงานดีขึ้น

ตัวบ่งชี้ที่ 2 คิดค้นยุทธวิธีในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ

ระดับของความสามารถ

- ระดับพื้นฐาน: อธิบายกลวิธีขั้นพื้นฐานเพื่อการแก้ไขปรับปรุงและทำให้งาน
ทันสมัย

ระดับความสามารถ: เลือกและประยุกต์กลวิธีที่เหมาะสมสำหรับการแก้ไข ปรับปรุง และทำ
ให้ผลงานทันสมัย

ระดับแบบอย่าง: เลือกและประยุกต์กลวิธีที่เหมาะสมในการเพิ่มเติมความรู้ของตน

3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

มาตรฐานที่ 7 นักเรียนผู้รู้สารสนเทศตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศในสังคมแบบ
ประชาธิปไตยและใช้สารสนเทศเพื่อให้เกิดผลเชิงบวกต่อสังคม

ตัวบ่งชี้ที่ 1 แสวงหาสารสนเทศจากแหล่งความรู้ในบริบทที่เกี่ยวข้องและวัฒนธรรมที่
หลากหลาย

ระดับของความสามารถ

ระดับพื้นฐาน: ระบุแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาสารสนเทศ

ระดับความสามารถ: ใช้แหล่งสารสนเทศอย่างหลากหลาย และครอบคลุม เพื่อแก้ไข
ปัญหาสารสนเทศ

ระดับแบบอย่าง: ค้นหาแหล่งสารสนเทศแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของบริบท
ความมีระเบียบ วัฒนธรรมและประเมินประโยชน์ เพื่อตัดสินใจ
ปัญหาสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ยอมรับในหลักการของความยุติธรรม ในการเข้าถึงสารสนเทศ

ระดับของความสามารถ

ระดับพื้นฐาน: อธิบายความสำคัญของการเข้าถึงสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศ
และเทคโนโลยีสารสนเทศให้เพื่อนร่วมชั้น

ระดับความสามารถ: ใช้สารสนเทศ แหล่งสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมี
ประสิทธิภาพ และจัดหาให้ผู้อื่นได้ใช้ด้วย

ระดับแบบอย่าง: เสนอยุทธวิธีให้เพื่อนร่วมชั้นและบุคคลอื่นเข้าถึงสารสนเทศ
แหล่งสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเท่าเทียมกัน

มาตรฐานที่ 8 นักเรียนผู้รู้สารสนเทศมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและมีจริยธรรมในการใช้
สารสนเทศและเทคโนโลยี

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ยอมรับในหลักการของอิสรภาพทางสติปัญญา

ระดับของความสามารถ

ระดับพื้นฐาน : บอกความหมายและยกตัวอย่างเรื่องอิสรภาพทางสติปัญญา

ระดับความสามารถ: วิเคราะห์สถานการณ์ที่หนีบยกจากสื่อในห้องสมุดในการใช้คำที่
สัมพันธ์กับอิสรภาพทางสติปัญญา

ระดับแบบอย่าง: ทำนายสิ่งที่อาจเกิดขึ้นถ้ากฎของอิสรภาพทางปัญญาไม่ได้ใช้ใน
ชุมชนของตน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ยอมรับสิทธิทางปัญญา

ระดับของความสามารถ

ระดับพื้นฐาน: ยกตัวอย่าง ความหมายของการยอมรับ ในสิทธิทางปัญญา

ระดับความสามารถ: วิเคราะห์สถานการณ์ เช่น การทำรายงานอย่างสร้างสรรค์หรือ
การพัฒนาผลิตภัณฑ์มีเดียเพื่อที่จะตัดสินใจขั้นตอนที่จำเป็นที่
แสดงการยอมรับในสิทธิทางปัญญา

ระดับแบบอย่าง: หลีกเลี่ยงการขโมย คัดลอก อ้างอิงแหล่งข้อมูลอย่างเหมาะสม
ทำการคัดลอกและรวบรวมข้อความ หรือเนื้อเรื่องและจำลองหรือ
เลียนแบบเพียงแต่เหมาะสมเมื่อผลิตสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรับผิดชอบ

ระดับของความสามารถ

ระดับพื้นฐาน: บอกวัตถุประสงค์ที่สำคัญของนโยบายโรงเรียนในการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศ

ระดับความสามารถ: ติดตั้งเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพใน
คอมพิวเตอร์ของโรงเรียน

ระดับแบบอย่าง: ติดตามแนวทางของโรงเรียนทั้งหมด ในเรื่องการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศ เมื่อมีการแก้ปัญหาสารสนเทศ

มาตรฐานที่ 9 นักเรียนผู้รู้สารสนเทศเข้าร่วมกับชุมชนและสังคมในการสื่อสาร สารสนเทศ
และสร้างองค์ความรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 แลกเปลี่ยนความรู้และสารสนเทศกับผู้อื่นได้

ระดับของความสามารถ

ระดับพื้นฐาน: ให้ความช่วยเหลือกลุ่มในการแสวงหาและติดต่อสื่อสารข้อเท็จจริง
ที่เฉพาะเจาะจง ความคิดเห็นและมุมมองต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
ปัญหาสารสนเทศ

ระดับความสามารถ: ใช้แหล่งสารสนเทศคัดเลือกสารสนเทศและความคิดเห็นต่างๆ
ที่จะให้ความช่วยเหลือโดยตรงกับโครงการวิจัยกลุ่มที่ประสบ
ความสำเร็จ

ระดับแบบอย่าง: บุรณาการความรู้ของตนเองและสารสนเทศจากผู้อื่นเป็นกลุ่มเดียวกัน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ยอมรับความคิด รวมถึงสภาพ พื้นฐาน และความรู้ของบุคคลอื่น

ระดับของความสามารถ

ระดับพื้นฐาน: บรรยายความคิดของผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์

ระดับความสามารถ: กระตุ้นการพิจารณาความคิดและสารสนเทศจากสมาชิกกลุ่มทั้งหมด

ระดับแบบอย่าง: ช่วยจัดระเบียบและบูรณาการให้สมาชิกของกลุ่มทั้งหมด เข้าถึงผลงานที่ใช้สารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีส่วนร่วมกับผู้อื่นทั้งการติดต่อกับบุคคลโดยตรงและผ่านทางเทคโนโลยี ในการระบุปัญหาทางสารสนเทศและแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหา

ระดับของความสามารถ

ระดับพื้นฐาน: แสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพกับบุคคล และผ่านทางเทคโนโลยีอย่างกว้างขวาง เมื่อทำงานกลุ่ม เพื่อที่จะระบุและแก้ไขปัญหาสารสนเทศ

ระดับความสามารถ: มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการอภิปรายกับคนอื่นๆ โดยตรงและผ่านทางเทคโนโลยีเพื่อวิเคราะห์สารสนเทศ ปัญหาและเพื่อแนะนำวิธีการแก้ปัญหา

ระดับแบบอย่าง: มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการอภิปรายกับคนอื่นๆ โดยตรงและผ่านทางเทคโนโลยีเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาสารสนเทศโดยบูรณาการสารสนเทศและความคิดของสมาชิกกลุ่ม

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีส่วนร่วมกับผู้อื่นทั้งการติดต่อกับบุคคลโดยตรงและผ่านทางเทคโนโลยี ในการออกแบบพัฒนาประเมินผลงานและวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสารสนเทศ

ระดับของความสามารถ

ระดับพื้นฐาน : ทำงานกับบุคคลอื่นโดยตรงและผ่านทางเทคโนโลยีเพื่อที่จะสร้างและประเมินผลงานที่ใช้สารสนเทศอย่างง่าย

ระดับความสามารถ: ทำงานกับบุคคลอื่น โดยตรงและผ่านทางเทคโนโลยีเพื่อที่จะสร้างและประเมินผลงานที่ใช้สารสนเทศและความคิดต่างๆ ที่มีการติดต่อสื่อสารที่ซับซ้อน

ระดับแบบอย่าง: ทำงานกับบุคคลอื่น โดยตรงและผ่านทางเทคโนโลยีเพื่อที่สร้าง และประเมินผลงานสารสนเทศที่ซับซ้อนซึ่งได้บูรณาการ สารสนเทศในหลากหลายรูปแบบ

ซึ่งตรงกับมาตรฐาน หรือเกณฑ์ความรู้และความสามารถทางสารสนเทศ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ (คณะอาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2543: 2-3)

1. ความรู้และความสามารถทางสารสนเทศ บุคคลที่รู้สารสนเทศ หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถดังต่อไปนี้

- 1.1 เข้าถึงสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 1.2 ประเมินค่าสารสนเทศในเชิงวิเคราะห์และมีอำนาจจำแนก
- 1.3 ใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องแม่นยำ

2. การเรียนรู้อย่างอิสระ (independent learning) หมายถึง การเป็นผู้เรียนที่อิสระและแสวงหาสารสนเทศตามความสนใจของแต่ละบุคคล มีความชื่นชม รู้คุณค่าของวรรณกรรมและผลงานที่แสดงการสร้างสรรค์ รวมถึงมีความพยายามที่จะแสวงหาสารสนเทศและสร้างองค์ความรู้

3. ความรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility) บุคคลที่มีความรู้และความสามารถในสารสนเทศ จะช่วยส่งเสริมในเชิงบวกให้กับสังคม ก่อให้เกิดชุมชนหรือองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นบุคคลที่ตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศที่มีต่อสังคมประชาธิปไตย มีการประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรมในเรื่องสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมกับคนในสังคมเพื่อการแสวงหา เผยแพร่และสร้างสารสนเทศ

ตอนที่ 2 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์

2.1 ประวัติ

โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์เป็นโรงเรียนเอกชนสตรี ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 210 ถนนราชวิถี แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร บนเนื้อที่ 14 ไร่ 157 ตารางวา แต่เดิมโรงเรียนนี้ตั้งอยู่ในบริเวณวังพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นทิวากรวงศ์ประวัติ เลขที่ 3 ถนนขาว ตำบลสามเสน อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร ในเนื้อที่ 5 ไร่ 116 ตารางวา ติดวัดราชผาติการาม สวนด้านตะวันออกจดถนนขาว สามเสน ด้านตะวันตกจดแม่น้ำเจ้าพระยา เดิมทีเดียวโรงเรียนชื่อว่า "สตรีเขมะสิริ" ต่อมาเปลี่ยนเป็น "เขมะสิริอนุสสรณ์" ชื่อโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์นี้ ตั้งขึ้นตามพระนามเดิมของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นทิวากรวงศ์ประวัติ เมื่อครั้งยังมีได้ทรงกรม โดยพระนามว่า พระเจ้าน้องยาเธอพระองค์เจ้าเกษมศรีศุภโยค หรือในภาษาบาลีว่า "เขมะสิริสุภโยโค" คำว่า "เกษม

ศรี" ต่อมาเป็นราชสกุลนามในสายสกุลของพระองค์ท่าน จึงเป็นต้นแห่งสมญานาม "โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์" ซึ่งแปลว่า "ระลึกถึงเกษมศรี"

ในวังพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นทิวากรวงศ์ประวัติ เคยมีการจัดตั้งโรงเรียนกันมาหลายครั้งหลายหนแล้ว แต่ไม่ได้ตั้งชื่อเช่นโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ ในชั้นแรกสอนในท้องพระโรงของวัง เพราะเป็นที่กว้างขวาง หม่อมเจ้าหญิงผกาภคมาลย์ พระธิดาองค์ที่ 4 ของพระองค์ท่าน ทรงมุ่งหวังจะสอนลูกหลานและเด็กในวัง และมีคนบ้านใกล้เรือนเคียงส่งลูกหลานมาร่วมเรียนด้วย เป็นการสอนภาษาไทยและเลข นั่งพับเพียบเรียน มีโต๊ะสำหรับเขียนหนังสือ หนังสือเรียนมีมูลบทบรรพกิจและแบบเรียนเร็ว เครื่องเขียนมีกระดานชนวน ไม้บรรทัด ดินสอ พออ่านหนังสือได้แตกฉาน ทำเลขได้ และมีอายุพอสมควรก็ออกไปเข้าโรงเรียนอื่น ๆ เช่น โรงเรียนราชินี โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โรงเรียนวัดราชาธิวาส ฯลฯ โรงเรียนในวังสามเสน ในครั้งแรกนี้ตั้งมาสมัย 70 ปีที่แล้ว (ประมาณ พ.ศ.2454) ขณะนั้นหม่อมเจ้าหญิงกุชศรีสมรยังไม่ค่อยจะได้สอนหนังสือ เพราะทรงแปลและแต่งนิยายรายเดือน เมื่อมีเวลาว่างก็มาทรงช่วยสอนบ้าง ต่อมาโรงเรียนก็ได้หยุดพักกิจการไป

ครั้นมหาอำมาตย์โท หม่อมเจ้าปฏิพัทธ์เกษมศรี พระโอรสองค์ใหญ่ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นทิวากรวงศ์ประวัติประชวร ได้มาสร้างตำหนักในวังสามเสนตรงใกล้ประตูวัง และมีหม่อมราชวงศ์หญิงทรงสอางค์ เกษมศรี ธิดาเป็นผู้พยาบาล ก็ได้ตั้งโรงเรียนขึ้นในวังที่ตำหนักท่านพ่อของเธอเรียกว่า โรงเรียนคุณทรงสอางค์ โรงเรียนนี้จัดสอนแบ่งเป็นชั้นๆ ดูใกล้ลักษณะของโรงเรียนสมัยนี้เล็กน้อย และยังเปิดสอนภาษาอังกฤษในเวลากลางวันอีกด้วย แม้แต่ผู้ใหญ่ที่ต้องการเรียนภาษาก็มาเรียนกัน ตั้งอยู่สักพักก็เลิกไป

ต่อมาหม่อมเจ้าหญิงกุชศรีสมร ทรงปรารถนาจะตั้งโรงเรียนขึ้นในวังแบบโรงเรียนราษฎร์ (PRIVATE SCHOOL) ในประเทศอังกฤษ ดังที่ได้ทูลขอพระเนตรเมื่อคราวเสด็จพร้อมกับหม่อมเจ้าพูนศรีเกษม โดยได้รับพระราชทานทุนส่วนพระองค์จาก สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก จึงทรงดำริจะสนองพระเดชพระคุณ โดยจัดตั้งโรงเรียนขึ้นเป็นทานมัย กับทั้งให้การศึกษอย่างกว้างขวาง ตามอุดมคติแห่งพระองค์ท่านที่ทรงโปรดการศึกษายิ่งกว่าสิ่งใด จึงตกลงพระทัยจัดตำหนักหลังหนึ่งใช้เป็นสถานที่เล่าเรียนขึ้นเป็นครั้งแรก ใช้ชื่อโรงเรียนว่า "โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์" อักษรย่อว่า ข.ส. เพื่อเฉลิมพระนามท่านเจ้าของวังตั้งข้อความที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และได้ทำพิธีเปิดสอนเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2510 เนื่องจากสถานที่โรงเรียนเดิมคับแคบและอาคารเรียนเป็นเรือนไม้ก็ทรุดโทรมจำนวนนักเรียนก็เพิ่มมากขึ้น ม.ร.ว.ทอร์ศรี คงจำเนียร จึงได้ย้ายสถานที่ตั้งมายังที่ปัจจุบันนี้ ปลูกสร้างเป็นอาคารตึกเรียน 4 ชั้น 2 หลัง ติดต่อกับตึกอำนวยการและตึกนอนนักเรียนประจำ 3 ชั้น

ติดต่อกัน เปิดดำเนินการเรียนตั้งแต่ต้นปีการศึกษา 2575 และได้ให้ยกเลิคนักเรียนชายซึ่งเคยมีมาแต่เดิมในชั้นประถม 1 - 4 เหลือเพียงนักเรียนหญิงล้วน

ปี พ.ศ. 2513 ได้ชะลอตำแหน่งที่ท่านอาจารย์ทั้งสองพระองค์เคยประทับ คือ " เรือนทูลกระหม่อมมหิตลประทาน " จากโรงเรียนเดิมมาดัดแปลงเป็นห้องสมุด ทุกอย่างคงไว้ในสภาพเดิมเพียงแต่รื้อฝาห้องต่างๆ ออกเท่านั้น

ปี พ.ศ. 2515 ได้สร้างสระว่ายน้ำมาตรฐาน (ขนาดกว้าง 12 เมตร ยาว 25 เมตร ลึก 3.20 เมตร) สำหรับการพลศึกษาของเด็กอยู่ด้านหลังตึกอำนวยการ

ในปีเดียวกันนี้นักเรียนเก่าและปัจจุบัน ได้รวบรวมทุนทรัพย์สร้างพระรูปอนุสาวรีย์ท่านอาจารย์ทั้งสองพระองค์ ผู้ทรงก่อตั้งโรงเรียน ได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 เสด็จพระราชดำเนินมาทรงทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2516 (อันเป็นวันคล้ายวันประสูติของท่านอาจารย์หม่อมเจ้าพูนศรีเกษม เกษมศรี และได้โปรดให้เป็นวันรื่นเริงประจำของโรงเรียนตลอดไป)

ปี พ.ศ. 2519 ได้สร้างอาคารเรียนเป็นตึก 3 ชั้น อีกหลังหนึ่งติดต่อกับอาคารตึกนอนนักเรียนประจำ ชั้นล่างเป็นที่พักผู้ปกครอง อีก 2 ชั้น ประกอบด้วยห้องอาจารย์ใหญ่และห้องผู้อำนวยการ ห้องเรียนและห้องนิทรรศการ ตามการศึกษาแผนใหม่ เรียกว่าตึกอเนกประสงค์ 1 นอกจากนั้นยังได้สร้างทางเดินติดต่อระหว่างตึกอำนวยการ ตึกนอนนักเรียนประจำ และตึกเรียนเพื่อเด็กไม่ต้องเดินตากฝนในฤดูฝน

ปี พ.ศ. 2523 ได้สร้างอาคารอเนกประสงค์ 2 อีกหลังหนึ่งเป็นตึก 3 ชั้น ติดต่อกับตึกนอนนักเรียนประจำอีกด้านหนึ่งเช่นกัน สำหรับนักเรียนประจำใช้เป็นที่พักการบ้านและดูหนังสือ รมมีห้องดนตรีและกิจกรรม ชั้นล่างยังใช้ฝึกกีฬาในร่มอีกด้วย

เมื่อโรงเรียนมีอายุครบ 50 ปีในปี พ.ศ. 2525 ได้มีการเริ่มสร้างหอประชุมของโรงเรียน โดยได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารหอประชุมเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2525 และได้เริ่มก่อสร้างเมื่อต้นปี พ.ศ. 2526 อาคารหอประชุมนี้จะใช้เป็นห้องประชุมนักเรียน คณะกรรมการบริหารโรงเรียน และสมาคมศิษย์เก่า รวมทั้งใช้เป็นห้องอาหารของครูและนักเรียนมัธยมด้วย และในวันที่ 25 ตุลาคม 2530 โรงเรียนได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จมาทรงเปิดหอประชุมของโรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535 โรงเรียนได้จัดงานฉลอง " 60 ปี เฉมะสิริอนุสรณ์ " โดยได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเป็นประธานในงาน เพื่อเกิดพระเกียรติสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรดุจลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ทรงพระราช

สมภพครบ 100 ปี และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ ในปีนี้ และการเฉลิมฉลองครั้งนี้ โรงเรียนก็ได้สร้างอาคาร " อนุสรณ์ 60 ปี เฉมะสิริ 14 พฤศจิกายน 2535 " เพื่อใช้เป็นห้องสมุด ห้องวิชาการ ห้องวัดผล และห้องกิจกรรมการเรียนการสอนอื่นๆ ซึ่งได้ประกอบพิธีเปิดอาคาร เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2536 โดยเรียนเชิญ ฯพณฯ นาย นาม พูนวัตถุ เป็นประธาน

ปี พ.ศ. 2542 นายสมบัติ คงจำเนียร เป็นผู้รับใบอนุญาตโรงเรียน สืบต่อจากหม่อมราชวงศ์ทอร์ศรี (เกษมศรี) คงจำเนียร ดำเนินกิจการมาจนถึงปี พ.ศ. 2547

ปี พ.ศ. 2548 นางเปรมอนงค์ (คงจำเนียร) รัตนสาขา ธิดาคณสมบัติ - ม.ร.ว.ทอร์ศรี (เกษมศรี) คงจำเนียร เป็นผู้จัดการโรงเรียน โดยมีนายศุภโยค คงจำเนียร เป็นผู้รับใบอนุญาต บริหารจัดการโดยยึดปรัชญาของโรงเรียน "นักเรียนจะดีเพราะมีวัฒนธรรม นักเรียนจะเป็นผู้นำ เพราะมีความรู้"

โรงเรียนเปิดสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

โทรศัพท์ 02-424-2244 โทรสาร 02-435-4397 e-mail : kms@khemasiri.ac.th

website : <http://www.khemasiri.ac.th> สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 3

2.2 งานห้องสมุดกับการสอนการรู้สารสนเทศ

ประวัติห้องสมุด เมื่อโรงเรียนได้ย้ายสถานที่จากฝั่งพระนครมาตั้งอยู่ในที่ใหม่ เลขที่ 210 ถนนราชวิถี แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร 10700 เมื่อเดือน พฤษภาคม 2510 โรงเรียนได้ย้าย " เรือนทูลกระหม่อมมหิดลประทาน " ซึ่งเคยเป็นตึกที่พักประทับของหม่อมเจ้าหญิงสุทธศรีสมร เกษมศรี และหม่อมเจ้าพูนศรีเกษม เกษมศรี ผู้ประทาน กำเนิดโรงเรียนจากฝั่งพระนคร มาปลูกสร้างในสถานที่โรงเรียนแห่งใหม่ โดยยังคงรูปทรงสภาพเดิมทุกประการ และใช้ตึกนี้เป็นสถานที่ดำเนินการห้องสมุดโรงเรียนอย่างถาวรในปัจจุบัน

ห้องสมุดโรงเรียนเป็นอาคารไม้สองชั้นเอกเทศ และเป็นศูนย์กลางที่สะดวกและเหมาะสม สำหรับนักเรียนที่จะใช้บริการห้องสมุด ลักษณะอาคารและสภาพแวดล้อมงดงามได้สัดส่วนใน ลักษณะของ " บ้าน " สร้างบรรยากาศและความรู้สึกอบอุ่นสำหรับผู้เข้าใช้ ชั้นล่างของห้องสมุด จัดเป็นห้องอ่านหนังสือและจัดกิจกรรมสำหรับเด็กเล็ก รอบห้องจัดวางหนังสือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เรียงรายตามชั้น ไม่ใช่เครื่องเรือนที่เป็นโต๊ะและเก้าอี้เลย แต่จัดหา " หมอน " ที่สวยและสะอาดวางบน เรือนที่กว้างขวาง สำหรับให้บริการสมาชิกกรุณาเยาว์ ส่วนชั้นสองของอาคารจัดสถานที่ของ " ห้องสมุด " ที่ทันสมัย เชื่อมกับชั้น ๒ ของอาคารอนุสรณ์ 60 ปี เฉมะสิริ 14 พฤศจิกายน 2535

- พ.ศ. 2537 ห้องสมุด 60 ปี เริ่มเปิดเป็นห้องบริการ และห้องสมุดวงชั้นที่ 3-4 ห้องสมุดเรือนทูลกระหม่อมมณฑลประทาน ชั้นบนเป็นห้องสมุดวงชั้นที่ 2 และชั้นล่างเป็นห้องกิจกรรม และห้องสมุดวงชั้นที่ 1 เป็นที่เฉพาะกิจเด่นชัดขึ้น
- พ.ศ. 2539 ได้รับรางวัลห้องสมุดดีเด่นระดับประมขนาดใหญ จากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- พ.ศ. 2541 พัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ มาจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง
- พ.ศ. 2545 ได้รับรางวัลสถานศึกษาส่งเสริมการอ่านดีเด่น ของ มูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.ก้อ สวัสดิ์พานิชย์ เพื่อการส่งเสริมการอ่าน

วัตถุประสงค์ของห้องสมุด

- 1.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนตามหลักสูตรและนโยบายของโรงเรียน
  - 1.2 เป็นศูนย์กลางส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียนในด้านพัฒนาการสอนการรู้สสารสนเทศ
- หน้าที่
- 2.1 จัดหาและให้บริการทรัพยากรสารสนเทศสำหรับการเรียนการสอนตามหลักสูตรและนโยบายของโรงเรียน
  - 2.2 ส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านและมีรสนิยมในการเลือกหนังสืออ่าน
  - 2.3 ปฐมนิเทศให้นักเรียนรู้จักใช้ห้องสมุด ฝึกวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้เกิดเป็นนิสัยเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และความรื่นรมย์ใจในการสร้างสรรค์ทัศนคติที่ดีต่อสังคม
  - 2.4 ร่วมมือกับผู้สอนและนักเรียนในการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อให้ประกอบการเรียนการสอนและการรู้สสารสนเทศ
  - 2.5 จัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับวันสำคัญของโรงเรียน
  - 2.6 ร่วมมือกับสมาคม สถานบันการศึกษา และห้องสมุดอื่นๆ เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษาเป็นเครือข่ายห้องสมุด
  - 2.7 ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ พัฒนาห้องสมุดโรงเรียนชนบท
- บริการของห้องสมุด ในปัจจุบันมี ดังต่อไปนี้
1. บริการรับ – จ่าย หนังสือ
  2. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า
  3. บริการหนังสือจอง

4. บริการจำหน่ายหนังสือดีราคาถูก
5. บริการ Internet
6. บริการงานแบบเรียน
7. บริการ Print งาน
8. บริการถ่ายเอกสาร

เวลาทำการ

ห้องสมุดโรงเรียนเปิดทำการในระหว่างเปิดภาคการศึกษา ดังนี้ คือ

วันจันทร์ – วันพฤหัสบดี เวลา 07.00 – 17.00 น.

วันศุกร์ เวลา 07.00 – 16.30 น.

การใช้บริการ

1. ผู้มีสิทธิ์เข้าใช้ห้องสมุด คือ นักเรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน-
ชมะสิริอนุสรณ์ เข้าศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดได้ตามวันและเวลาที่เปิดทำการ

2. การยืม

ทรัพยากรสารสนเทศ ทุกประเภท	จำนวน / เล่ม	ระยะเวลา/วัน	อัตราค่าปรับ/วัน (เลยกำหนดส่ง)
ประเภทวิชาการ	2 - 5	7	5 บาท/เล่ม - มัธยม 3 บาท/เล่ม - ประถม
ประเภทเสริมการอ่าน	2 - 3	7	5 บาท/เล่ม - มัธยม 3 บาท/เล่ม - ประถม

ผู้ที่มีสิทธิ์ยืมหนังสือและวัสดุห้องสมุดจะต้องมีบัตรประจำตัวนักเรียน บัตรประจำตัวครู และบัตรประจำตัวบุคลากรอื่น ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดทำให้ การทำบัตรต้องแจ้งความจำนงต่อบรรณารักษ์ห้องสมุดและเสียค่าบริการคนละ 100 บาท บัตรนี้มีกำหนด 3 ปีการศึกษา สำหรับนักเรียน ส่วนครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ใช้ได้ตลอดอายุการปฏิบัติงาน (ทุก 5 ปี เปลี่ยนบัตรใหม่)

ระเบียบการใช้ห้องสมุด

1. ถอดรองเท้าและจัดวางให้เรียบร้อยบนชั้นวางรองเท้าก่อนเข้าห้องสมุด
2. กระเป๋านักเรียนไม่อนุญาตนำเข้าห้องสมุด
3. อาหาร เครื่องดื่ม และของขบเคี้ยวทุกชนิดไม่อนุญาตนำเข้าห้องสมุด
4. รักษาความสงบ ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น
5. เข้าแถวตามลำดับก่อน-หลัง ในการรับบริการทุกประเภท

ข้อควรปฏิบัติในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุด

1. การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ควรระมัดระวังอย่าให้เสียหายด้วยการตัด ฉีก หรือชำรุดด้วยการขีดเขียน ทำเครื่องหมายต่างๆ พับ โยน ถูกแดด หรือเปียกน้ำ
2. ทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทเป็นสมบัติของส่วนรวม การนำออกจากห้องสมุดควรผ่านการยืมตามระเบียบ
3. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหากมีปัญหา ควรปรึกษาและขอความร่วมมือจากครูบรรณารักษ์
4. พึงระลึกเสมอว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในทางบวกเป็นประโยชน์ต่อการรู้สารสนเทศของนักเรียน

การจัดหมวดหมู่หนังสือ ใช้ระบบทศนิยมดิวอี้ ซึ่งมีเลขหลักร้อย แทนเนื้อหาของหนังสือ แบ่งเป็น

10 หมวดใหญ่ ดังนี้

000	เบ็ดเตล็ด
100	จิตวิทยา ปรัชญา
200	ศาสนา
300	สังคมศาสตร์
400	ภาษาศาสตร์
500	วิทยาศาสตร์
600	วิทยาศาสตร์ประยุกต์
700	ศิลปะและนันทนาการ
800	วรรณคดี วรรณกรรม
900	ภูมิ-ประวัติศาสตร์ ชีวประวัติ

เครื่องมือที่ช่วยค้นหาหนังสือที่ต้องการได้รวดเร็ว สะดวกและง่าย คือ บัตรรายการ ซึ่งเรียงแยกประเภทไว้ที่ตู้บัตรรายการ แต่ละประเภทเรียงตามลำดับตัวอักษร ก - ฮ โดยสังเกตตัวอักษรตัวแรกบนบรรทัดแรกของบัตรเป็นหลัก แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

บัตรผู้แต่ง (author card) หรือ บัตรยื่นพื้น ใช้ในกรณีที่ทราบชื่อผู้แต่ง ผู้แปลหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ

บัตรชื่อเรื่อง (title card) ใช้ในกรณีที่ทราบชื่อหนังสือ

บัตรหัวเรื่อง (subject card) ใช้ในกรณีที่ทราบหัวเรื่องอย่างกว้างๆ

บัตรโยงต่างๆ

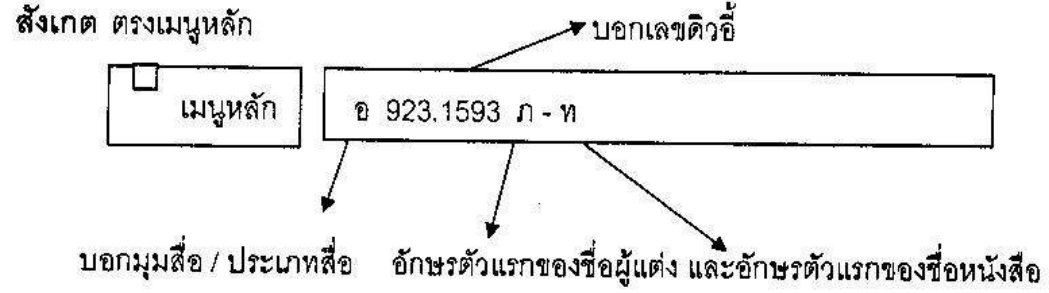
หรือ ใช้ตัวบัตร์รายการอิเล็กทรอนิกส์

การใช้ตัวบัตร์รายการจากคอมพิวเตอร์

1. คลิกเลือกตัวบัตร์รายการประเภทใดประเภทหนึ่งก่อน
2. พิมพ์สิ่งที่ต้องการค้นหา
3. คลิกที่เครื่องหมายนิ้วชี้ เพื่อค้นหา
4. ถ้ามีจะปรากฏแถบสีน้ำเงินหาบสิ่งนั้น
5. คลิกชื่อหนังสือที่ต้องการ (ช่องกลาง)
6. เมื่อได้ชื่อที่ต้องการให้สังเกตที่ค่าแสดงสถานะว่าถูก ยืม หรือ วาง ถ้าว่างให้ดู เลขเรียก

หนังสือ ตรงเมนูหลัก จะบอกตำแหน่งของสีอนั้นๆ ตามตัวอย่าง

- ย = มุมคั่นคว่ำเพิ่มเติมเยาวชน (แดบสีเหลือง)
 อ = มุมอ้างอิง
 บ = มุมแบบเรียน (แดบสีฟ้า)
 ค = มุมครู (แดบสีชมพู)
 ด = มุมเด็กเล็ก
 จ = จุลสาร
 ฉ = วารสาร
 ป = ปฏิทินความรู้
 E = ภาษาต่างประเทศ
     - วิชาการทั่วไป (แดบสีเขียว) มัธยม
     - วิชาการทั่วไป (แดบสีน้ำตาล) ประถม
     - นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย (แดบสีดำ)

CD , VCD , DVD , MP 3

TC = เทป

VC = VDO

KIT = ชุดการเรียน

7. ถ้าต้องการจะดูรายละเอียดบัตรรายการ รายละเอียดผู้แต่ง และรายละเอียดหนังสือ ให้คลิกที่ **สอบถาม**

เพียงเรารู้มุมหนังสือ จดเลขตัวอื่น จำชื่อหนังสือ ก็สามารถค้นหาหนังสือบนชั้นได้อย่างมีความสุข สำคัญที่เราต้องใช้เวลาอ่านศึกษาหาข้อมูลก่อนตัดสินใจซื้อ

นอกจากงานบริหาร งานเทคนิค และงานบริการของห้องสมุดโรงเรียนแล้ว ยังมีโครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่สนองตอบปรัชญาของโรงเรียน เพื่อนำพานักเรียนสู่ความป็นเลิศทางวิชาการและเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมโลกปัจจุบันได้อย่างมีความสุข ดังนี้

โครงการและกิจกรรมประจำปีการศึกษา 2551

1. โครงการส่งเสริมการอ่านบูรณาการการเรียนการสอน
  - 1.1 กิจกรรมปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด
  - 1.2 กิจกรรมหนุอยากช่วยงานห้องสมุด(ประถม)
  - 1.3 กิจกรรมชมรมห้องสมุดมัธยม
  - 1.4 กิจกรรมนานาสาระ รู้ไว้ใช่ว่า
  - 1.5 กิจกรรมเสริมความรู้จากหนังสือเสียง

- 1.6 กิจกรรม "NANMEEBOOKS READING CLUB" ของบริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด
- 1.7 กิจกรรมยอคนักอ่านของโรงเรียน
- 1.8 กิจกรรมนักค้นคว้าน้อย
- 1.9 กิจกรรมตะกร้าใส่ขา
2. โครงการครูต้องรู้ " การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ "
3. โครงการวันสัปดาห์ห้องสมุด
  - 3.1 กิจกรรมวาดภาพจากการฟังนิทาน ระดับช่วงชั้นที่ 1
  - 3.2 กิจกรรมวาดภาพจากเรื่อง " ภาวะโลกร้อน " ระดับช่วงชั้นที่ 2-3
  - 3.3 กิจกรรมแต่งคำประพันธ์ " การอ่านกับห้องสมุด " ระดับช่วงชั้นที่ 2-4
  - 3.4 กิจกรรมประกวดบรรณนิทัศน์หนังสือชนะเลิศต่างๆ โดย ชมรมห้องสมุด
  - 3.5 กิจกรรมแข่งขันเล่านิทาน ระดับช่วงชั้นที่ 1-3
  - 3.6 กิจกรรมแต่งเรื่องจาก " ภาพเล่าเรื่อง " ระดับช่วงชั้นที่ 1-2
  - 3.7 กิจกรรมออกร้านหนังสือ ๒ บริษัท
  - 3.8 กิจกรรมส่งเสริมการอ่านจากบริษัทที่ร่วมงานวันสัปดาห์ห้องสมุด
  - 3.9 นิทรรศการ " ภาวะโลกร้อน " ของบริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด
4. โครงการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนชนบท

ตั้งแต่พ.ศ. 2545-2551 งานห้องสมุดโรงเรียนได้ออกค่ายพัฒนาห้องสมุดและจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่นักเรียนโรงเรียนชนบท เพื่อเอื้อประโยชน์แก่นักเรียน ครูและบุคลากรทุกวัยในชุมชนชนบทได้มีโอกาสทางการศึกษาด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเพื่อพัฒนาบรรณารักษ์ให้มีศักยภาพด้านการปฏิบัติงาน มีสัมพันธภาพอันดีต่อกัน ต่อชุมชนยิ่งขึ้น และมีความสุขในการทำงาน มีโรงเรียนที่อยู่ในโครงการดังนี้

1. โรงเรียนบ้านหนองคู-โคกเพ็ก	อำเภอปทุมรัตต์	จังหวัดร้อยเอ็ด
2. โรงเรียนบ้านโนนสะอาด	อำเภอปทุมรัตต์	จังหวัดร้อยเอ็ด
3. โรงเรียนบ้านนางาม	อำเภอโพธิ์ชัย	จังหวัดร้อยเอ็ด
4. โรงเรียนบ้านโนนจาน	อำเภอปทุมรัตต์	จังหวัดร้อยเอ็ด
5. โรงเรียนตาจ้อยหนองสระ	อำเภอปทุมรัตต์	จังหวัดร้อยเอ็ด
6. โรงเรียนบ้านหนองขาม	อำเภอปทุมรัตต์	จังหวัดร้อยเอ็ด
7. โรงเรียนชุมชนไผ่ล้อมวิทยา	อำเภอลับแล	จังหวัดอุตรดิตถ์
8. โรงเรียนบ้านถ้ำพริก	อำเภอนครไทย	จังหวัดพิษณุโลก
9. โรงเรียนวัดหัวดงเหนือ	อำเภอเก้าเลี้ยว	จังหวัดนครสวรรค์

10. โรงเรียนบ้านชุมม่วง	กิ่งอำเภอชุมตาบง	จังหวัดนครสวรรค์
11. โรงเรียนผักไห่"สุทธาประมุข"	อำเภอผักไห่	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
12. โรงเรียนวัดราชบุรีบำรุง	อำเภอลาดบัวหลวง	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
13. โรงเรียนวัดลาดบัวหลวง	อำเภอลาดบัวหลวง	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
14. โรงเรียน ตชด.บ้านโคกน้อย	กิ่งอำเภอวังสมบูรณ์	จังหวัดสระแก้ว
15. โรงเรียนพระยานุเคราะห์ ๑	กิ่งอำเภอวังสมบูรณ์	จังหวัดสระแก้ว
16. โรงเรียนชัยพิทยพัฒน์(มูลนิธิชัยพัฒนา)	เขตบางแค	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
17. ห้องสมุดวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม	เขตดุสิต	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
18. ห้องสมุดพุทธสมาคมแห่งประเทศไทยฯ	เขตพระนคร	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
19. โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดเสนาหา)	อำเภอเมือง	จังหวัดนครปฐม
20. โรงเรียนไกลกังวล(ประถม)	อำเภอหัวหิน	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
21. โรงเรียนเทศบาลวัดขจรรังสรรค์	อำเภอเมือง	จังหวัดภูเก็ต
22. โรงเรียนขจรเกียรติศึกษา	อำเภอเมือง	จังหวัดภูเก็ต
23. โรงเรียนภูเก็ตไทยหัว	อำเภอเมือง	จังหวัดภูเก็ต
24. โรงเรียนดาวรุ่งวิทยา	อำเภอเมือง	จังหวัดภูเก็ต
25. โรงเรียนดาราสุมทระ	อำเภอเมือง	จังหวัดภูเก็ต
26. โรงเรียนราษฎร์ประชานุเคราะห์ ๓๖(บ้านกมลา)	อำเภอเมือง	จังหวัดภูเก็ต
27. โรงเรียนราษฎร์ประชานุเคราะห์ ๓๕ (บ้านบางลึก)	อำเภอตะกั่วป่า	จังหวัดพังงา
28. โรงเรียนวัดคมนิยเขต	อำเภอตะกั่วป่า	จังหวัดพังงา
29. โรงเรียนวัดเนินพิชัย	อำเภอหาดใหญ่	จังหวัดสงขลา
30. โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา	อำเภอหาดใหญ่	จังหวัดสงขลา

จากโครงการและกิจกรรม ตลอดจนการบริการต่างๆ ที่จัดให้ เป็นการสอนการรู้สารสนเทศแบบไม่เป็นทางการ ส่วนใหญ่จะเน้นถึงการเข้าถึงสารสนเทศเท่านั้น ซึ่งในอนาคตจะต้องมีการสอนการรู้สารสนเทศแบบเป็นทางการ โดยบูรณาการในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และบรรณารักษ์จัดทำหลักสูตรการสอนการรู้สารสนเทศให้เป็นสาระการเรียนรู้หนึ่ง ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยยึด ปรัชญาของห้องสมุด " การรู้สารสนเทศสามารถพัฒนาตน พัฒนาสังคมและพัฒนาชาติ"

การสอนการรู้สารสนเทศ

ซูติมา สัจจามันท์ (2550: 33-35) กล่าวว่า การสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้สารสนเทศนั้น จำเป็นต้องเริ่มดำเนินการปูพื้นฐาน โดยการสอนตั้งแต่การศึกษาระดับต้นและต่อเนื่องจนถึง

ระดับอุดมศึกษา การสอนการรู้สารสนเทศมีการดำเนินการ ทั้งอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ในรูปแบบที่หลากหลาย เอ็ดเวิร์ด (Edwards, 1994) ได้กล่าวถึงการสอนการรู้สารสนเทศไว้ในปริทัศน์เอกสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างค.ศ. 1977 – 1991 พบว่าความสนใจเรื่องการสอน การรู้สารสนเทศได้พัฒนาอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ดังจะเห็นได้จากจำนวนการประชุม สัมมนา จำนวนเอกสาร บทความ งานวิจัยในเรื่องนี้ที่เพิ่มมากขึ้นโดยมีคำเรียกต่างๆกันในการดำเนินงาน ลักษณะนี้ เช่น การนำชมห้องสมุด (library tours) การปฐมนิเทศห้องสมุด (library orientation) การสอนทางบรรณานุกรม (bibliographic instruction) การสอนห้องสมุด วิจัยห้องสมุด (library research courses) การฝึกอบรมผู้ใช้ (user training) การสอนทักษะห้องสมุด (library skills instruction) การให้การศึกษาค้นคว้า การศึกษาลูกค้ำห้องสมุด การศึกษาผู้ใช้ปลายทาง การสอนทักษะสารสนเทศ การรู้สารสนเทศ การสอนการวิจัย และคำอื่นๆ

การสอนเรื่องการรู้สารสนเทศมีการดำเนินการอย่างเป็นทางการทั้งเป็นรายวิชาโดยตรง และ การสอนบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ

การสอนวิชาการรู้สารสนเทศเป็นรายวิชาโดยเฉพาะ โดยพัฒนามาจากการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด หรือการสอนเรื่องบรรณานุกรม ซึ่งต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนชื่อวิชา เช่น การใช้สารสนเทศ ทักษะสารสนเทศ การค้นคว้าและเขียนรายงาน สารสนเทศกับการศึกษาค้นคว้า เทคโนโลยีสารสนเทศกับการค้นคว้า โดยมีขอบข่ายเนื้อหาเช่นเดียวกับหรือใกล้เคียงกับการสอนเรื่องการรู้สารสนเทศ ในประเทศไทยในหลักสูตรระดับอุดมศึกษาโดยทั่วไปกำหนดไว้เป็นวิชาในหมวดศึกษาทั่วไป โดยบางสถาบันกำหนดเป็นวิชาบังคับ และบางสถาบันกำหนดเป็นวิชาเลือก

ส่วนการสอนอีกลักษณะหนึ่งคือ การบูรณาการทักษะสารสนเทศในหลักสูตรระดับต่างๆ และในรายวิชาต่างๆ ในระดับอุดมศึกษา เช่น ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและค้นคืน วิชาการวิจัย วิชาทักษะชีวิต เป็นต้น ส่วนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา การสอนความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศบูรณาการอยู่ในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ (Brown & Krumholz, 2002) เป็นต้น

รูปแบบที่ได้รับ ความนิยมอย่างแพร่หลายรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีผู้นิยมนำไปประยุกต์ในหลักสูตร การสอนการรู้สารสนเทศของประเทศต่าง ๆ คือ รูปแบบการแก้ปัญหาสารสนเทศ 6 ประการสำคัญ " Big-Six Information Problem-Solving " (Eisenberg & Berkowitz, 1990) หรือเรียกย่อ ๆ ว่า " Big-Six Model " ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการของประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ได้นำไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร การรู้สารสนเทศเพื่อใช้ทั่วประเทศ

รูปแบบนี้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีประสบการณ์ 6 ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมทุกอย่างที่ต้องใช้สารสนเทศ เช่น การทำรายงาน การตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดความต้องการและงานที่ต้องใช้สารสนเทศ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดกลยุทธ์การแสวงหาสารสนเทศ

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดแหล่งที่มีสารสนเทศและการเข้าถึงสารสนเทศ

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอ สื่อสารสนเทศ

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินกระบวนการและผลลัพธ์จากสารสนเทศ

การสอนเรื่องการเรียนรู้สารสนเทศไม่ว่าจะในรูปแบบใด สิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสอน หรือ การสร้างผู้รู้สารสนเทศพึงดำเนินการ คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ปัญหา อุปสรรค จากการดำเนินกิจกรรมทั้ง 6 ขั้นตอนร่วมกัน โดย ครู อาจารย์ และ บรรณารักษ์ มีบทบาทเป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและ เสริมสร้างให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ควรมีคะแนนสำหรับการนำเสนอด้วย

ประเด็นที่ ครู อาจารย์ บรรณารักษ์ อาจเสนอแนะให้ผู้เรียนตั้งคำถามตนเอง เช่น

- 1) ฉันได้รับคำตอบที่มีประสิทธิภาพสูงสุดหรือไม่
- 2) ฉันได้รับความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นหรือไม่
- 3) ฉันได้รับแนวคิดที่ชัดเจนในสิ่งที่ต้องการแสวงหาหรือไม่
- 4) ฉันรู้จักแหล่งสารสนเทศที่ฉันสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางหรือไม่
- 5) ฉันได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศบ้างหรือไม่
- 6) ฉันได้ประเมินความถูกต้อง แม่นยำ ของสารสนเทศที่ได้รับหรือไม่
- 7) ฉันจะสามารถที่ได้อย่างมีระบบเพื่อให้ประโยชน์ในภายหลังหรือไม่
- 8) ฉันจะสามารถค้นหาสารสนเทศได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นในครั้งต่อไปหรือไม่

บทบาทของห้องสมุดกับการสอนการเรียนรู้สารสนเทศ

ห้องสมุดมีบทบาทในการสอนการเรียนรู้สารสนเทศทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ บรรณารักษ์อาจเป็นผู้สอนหรือผู้ร่วมสอนการเรียนรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษาในรายวิชาการรู้สารสนเทศ หรือร่วมกับอาจารย์ผู้สอนในการบูรณาการการสอนการเรียนรู้สารสนเทศในรายวิชาต่างๆ ในต่างประเทศ เรเตอร์(Rader, 1999:219-224) ได้ศึกษาการสอนการเรียนรู้สารสนเทศพบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เท่านั้นที่มีบทบาทในเรื่องนี้ ห้องสมุดประเภทอื่นๆ ยังมีบทบาทจำกัดเฉพาะ โดยห้องสมุดประชาชน เพิ่งเริ่มมีบทบาทโดยเน้นการสอนทักษะคอมพิวเตอร์และห้องสมุดเฉพาะมีบทบาทน้อยมาก

นอกจากนี้บรรณารักษ์ยังมีบทบาทในการสอนการเรียนรู้สารสนเทศให้กับผู้ใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การปฐมนิเทศ การนำชม การตอบคำถาม การจัดฝึกอบรมระยะสั้น การประชุมเชิงปฏิบัติการ

๑๖
๐๒๖.๕๒
๑๒๗๖/๗
๑๕๕/

การจัดทำและการสอนผ่านสื่อ เช่น เว็บช่วยสอน ซีดีรอม ในเรื่องเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด การเขียนรายงาน การวิจัยจากห้องสมุด การเขียนบรรณานุกรม เป็นต้น

สื่อการสอนนอกจากสื่อบุคคลแล้ว ปัจจุบันมีพัฒนาการรูปแบบการสอนโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยเฉพาะสำหรับนักเรียนระบบทางไกล เช่น การใช้เว็บช่วยสอน (web-based instruction) ดังจะพบบนเว็บไซต์ของห้องสมุดต่างๆ โดยการสอนการรู้สารสนเทศแก่ผู้ใช้ถือเป็นบทบาทหนึ่งที่สำคัญ

จากบทความดังกล่าวข้างต้นห้องสมุดโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ได้ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบในอันที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกวัย และทุกระดับการศึกษาของโรงเรียน ได้มีโอกาสขยายขอบเขตความรู้ของตนเองให้กว้างขวางออกไป นอกเหนือจากการได้รับความรู้โดยตรงจากครูและเฉพาะภายในชั้นเรียน การอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างเสริมสมรรถภาพของนักเรียนในด้านความฉลาดรอบรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทั้งในวัยเรียนและอนาคต ดังนั้น การจัดตั้งห้องสมุดของโรงเรียนเพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการอ่าน แหล่งการศึกษาที่โรงเรียนได้จัดดำเนินการอย่างจริงจัง ควบคู่กับการดำเนินกิจการของโรงเรียนตลอดระยะเวลา 75 ปีที่ผ่านมา

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

3.1.1 งานวิจัยการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4

พิกุล วงศ์ก้อม (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษากลวิธีการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครและเขตการศึกษา 9 ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานครและเขตการศึกษา 9 ส่วนใหญ่มีกลวิธีการเรียนทุกด้านในระดับกลาง และกลวิธีการเรียนที่นักเรียนใช้มากที่สุด คือ การจดบันทึก รองลงมาคือ การอ่านและการทบทวน

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีกลวิธีการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานครและเขตการศึกษา 9 มีกลวิธีการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนในเขตการศึกษา 9 มีกลวิธีการเรียนมากกว่านักเรียนในกรุงเทพมหานคร

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในเขตกรุงเทพมหานครและ

เขตการศึกษา 9 มีกลวิธีการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนเขตการศึกษา 9 มีกลวิธีการเรียนมากกว่านักเรียนในกรุงเทพมหานคร

5. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในกรุงเทพมหานครและเขตการศึกษา 9 มีกลวิธีการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนในเขตการศึกษา 9 มีกลวิธีการเรียนมากกว่านักเรียนในกรุงเทพมหานคร

อมรรัตน์ ทวารานุรักษ์ (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้สารนิเทศเพื่อการเตรียมตัวสอบเข้า มหาวิทยาลัยของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนมีความเห็นว่า การเรียนรายวิชาต่างๆ จากโรงเรียนเป็นประโยชน์ต่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในระดับมาก
2. นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใช้แหล่งความรู้(สารนิเทศ) เพื่อการเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยในระดับมาก ได้แก่ ซื้อหนังสือคู่มือเฉลยข้อสอบเก่ามาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทบทวนวิชาที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยจากหนังสือ หรือตำราที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยตนเอง

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เกี่ยวกับประโยชน์ของการเรียนวิชาต่างๆ จากโรงเรียนที่มีต่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัย จำแนกตามตัวแปร พบว่านักเรียนหญิงและนักเรียนชายที่มีระดับคะแนนสูงเห็นว่า มีประโยชน์มากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนที่มีระดับคะแนนต่ำ ส่วนนักเรียนที่มีกลุ่มวิชาด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กับด้านวิทยาศาสตร์ และนักเรียนที่จบจากในเขตกรุงเทพมหานครกับนอกเขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

พยอม ยวสุต (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้ห้องสมุดและสารสนเทศของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอเมือง เขตการศึกษา 5 ผลการศึกษาพบว่า

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดกรมสามัญศึกษาในอำเภอเมือง เขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2541 มีความเห็นว่า สภาพการใช้ห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง และมีการใช้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพห้องสมุดและการใช้สารสนเทศของนักเรียนไม่มีความแตกต่างกันตามขนาดของโรงเรียน และพบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้อื่นอยู่ในระดับน้อย นักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดไม่แตกต่างกัน

เจริญ คุ่มอักษร (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการสารสนเทศในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความต้องการสารสนเทศในชีวิตประจำวัน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านแหล่งสารสนเทศ ด้านเนื้อหาสารสนเทศ และด้านรูปแบบสารสนเทศ

2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความต้องการสารสนเทศในชีวิตประจำวัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และนักเรียนชายมีความต้องการสารสนเทศในหมวดศิลปกรรมมากกว่านักเรียนหญิง และนักเรียนหญิงมีความต้องการสารสนเทศทุกประเภทและทุกข้อมากกว่า แต่มีความต้องการสารสนเทศน้อยกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัตนา หันจางสิทธิ์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการสารสนเทศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนโดยส่วนรวมและจำแนกตามเพศ มีความต้องการสารสนเทศโดยส่วนรวมเป็นรายด้าน 2 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการด้านแหล่งและสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ยกเว้นนักเรียนหญิงมีความต้องการสารสนเทศด้านแหล่งสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง

2. นักเรียนโดยส่วนรวมมีความต้องการสารสนเทศเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ ด้านเนื้อหาสารสนเทศ ได้แก่ กลุ่มวิชาภาษาไทย เกม และการเพาะปลูก ด้านรูปแบบสารสนเทศ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ รายการโทรทัศน์ และรูปภาพต่างๆ ด้านแหล่งสารสนเทศ ได้แก่ เพื่อนหรือบุคคลทั่วไป โทรทัศน์และห้องสมุด นอกจากนี้ นักเรียนชายมีความต้องการสารสนเทศเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ ด้านเนื้อหาสารสนเทศ ได้แก่ เกม ชมภาพยนตร์ และการซื้อสินค้าด้านรูปแบบสารสนเทศ ได้แก่ รายการโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และวิดีโอ ด้านแหล่งสารสนเทศ ได้แก่ โทรทัศน์ ครู อาจารย์และญาติพี่น้อง ส่วนนักเรียนหญิงมีความต้องการสารสนเทศด้านเนื้อหาสารสนเทศ ได้แก่ กลุ่มวิชาภาษาไทย การเพาะปลูก และการทำอาหาร ด้านรูปแบบสารสนเทศ ได้แก่ หนังสือตำรา หนังสือพิมพ์ และรูปภาพต่างๆ ด้านแหล่งสารสนเทศ ได้แก่ เพื่อนหรือบุคคลทั่วไป ห้องสมุดและโทรทัศน์

อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยนำไปทดลองปฏิบัติ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยใช้หลักการพัฒนารูปแบบการรู้สารสนเทศตามแนวคิดหลักการ NET (Networking, Edutainment, และ Tailor-made) ขั้นตอนการวิจัยมีดังนี้ 1. การพัฒนารูปแบบ 2. การพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบ 3. การทดลองใช้รูปแบบ 4. การปรับปรุงรูปแบบ มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจำนวน 15 โรงเรียน โดยผ่านกิจกรรมการรู้สารสนเทศ ดังนี้ website CD-ROM คู่มือครู การรู้สารสนเทศ พัฒนาเป็นแผนการสอนของครู ผลลัพธ์ที่ได้คือ การรู้สารสนเทศของผู้เรียนตาม

ขั้นตอนดังนี้ 1. กำหนดภารกิจ 2. ตรงจุดเข้าถึงแหล่ง 3. ประเมินสารสนเทศ 4. บูรณาการวิถีการ
ใช้งาน

ผู้วิจัยทำการจับคู่คะแนนการรู้สารสนเทศก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนแต่ละคน
เพื่อทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการ
ทดลอง ปรากฏว่ามีนักเรียนที่มีคะแนนทั้งก่อนและหลังการทดลองจำนวนทั้งสิ้น 3,619 คน
แบ่งเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 จำนวน 500 คน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
จำนวน 2,940 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 179 คน

สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียน พบว่า เมื่อพิจารณาค่ามัชฌิม
เลขคณิตของทักษะการรู้สารสนเทศแต่ละชั้น และคะแนนรวมทั้งจากการประเมินพฤติกรรมและการ
ทดสอบด้วยข้อสอบปรนัยพบว่า คะแนนการรู้สารสนเทศหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
เมื่อวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่า (T-Test) พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีคะแนนทักษะการรู้สารสนเทศหลังการทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะ
การรู้สารสนเทศสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณาค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการรู้สารสนเทศก่อนและหลังการทดลอง พบว่า มีสหสัมพันธ์
ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อพิจารณาค่ามัชฌิม
เลขคณิตของคะแนนการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)
เห็นได้ว่า คะแนนการรู้สารสนเทศหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองเพียงเล็กน้อย เมื่อทดสอบ
ความแตกต่างด้วยค่าที (t-test) พบว่า ความแตกต่างของค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการรู้
สารสนเทศแต่ละชั้นตอน คะแนนรวม และคะแนนจากข้อสอบปรนัยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อ
พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการรู้สารสนเทศก่อนและหลังการทดลองพบว่า
คะแนนบูรณาการวิถีการใช้งานก่อนและหลังการทดลอง มีสหสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนจากข้อสอบปรนัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองมี
สหสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางค่อนข้างต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ยุวดี ดอกจริงกุล (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ผล
การศึกษาพบว่า

1. ระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วน
ระดับการประเมินการรู้สารสนเทศเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
ระดับการประเมินการรู้สารสนเทศด้านการเรียนรู้อย่างอิสระอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความ
รับผิดชอบต่อการรู้สารสนเทศในสังคมของนักเรียนประเมินอยู่ในระดับสูง

2. ระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมของนักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมของนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเรียนรายวิชาการใช้ห้องสมุดต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนหญิงมีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักเรียนชายทุกด้าน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีระดับการรู้สารสนเทศด้านการเข้าถึงและการประเมินสารสนเทศสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีมาก มีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีและพอใช้ทุกด้าน นักเรียนที่ไม่เคยเรียนรายวิชาการใช้ห้องสมุดมีระดับการรู้สารสนเทศด้านการเข้าถึงสารสนเทศสูงกว่านักเรียนที่เคยเรียน ส่วนระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านของนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ระดับการประเมินการรู้สารสนเทศโดยรวมของนักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และระดับการประเมินการรู้สารสนเทศโดยรวมของนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนหญิงมีระดับการประเมินการรู้สารสนเทศด้านการเรียนรู้อย่างอิสระสูงกว่านักเรียนชาย นักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์มากมีระดับการประเมินการรู้สารสนเทศสูงกว่านักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์น้อยและปานกลางทุกด้าน ส่วนระดับการประเมินการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านของนักเรียนที่มีระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสบการณ์ในการเรียนรายวิชาการใช้ห้องสมุดต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ระดับการรู้สารสนเทศกับระดับการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในระดับน้อย ($r=0.107$)

สรุปได้ว่า จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการใช้และการแสวงหาสารสนเทศของนักเรียน 5 เรื่อง (พิบูล วงศ์ก้อม 2539: บทคัดย่อ; อมรรัตน์ ถาวรานุรักษ์ 2539: บทคัดย่อ; พยอม ยุวสุด 2541: บทคัดย่อ; เจริญ คุ่มอักษร 2543: บทคัดย่อ; และรัตนานันท์ หันจางสิทธิ์ 2543: บทคัดย่อ) พบว่า เมื่อนักเรียนแสวงหาสารสนเทศ นักเรียนจะมีวิธีการแสวงหาที่แตกต่างกัน และส่วนใหญ่จะแสวงหาตามรายด้านแบ่งเป็น 3 ด้านคือ ด้านเนื้อหาสารสนเทศ รูปแบบสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศ ส่วนในการแสวงหาสารสนเทศของนักเรียนใช้วิธีการแสวงหาสารสนเทศที่แตกต่างกัน และผลจากการศึกษาการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 มี 2 เรื่อง ได้แก่ การเสริมสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 (อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ 2549: บทคัดย่อ) พบว่า การรู้สารสนเทศ

ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน ส่วนผลการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 (ยุวดี ดอกกรังกุล 2549: บทคัดย่อ)พบว่า ระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

3.1.2 งานวิจัยการรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษา

กมลรัตน์ สุขมาก (2547) ได้ศึกษาการรู้สารสนเทศ ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรู้สารสนเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 โดยพิจารณาจากเกณฑ์ 5 ด้าน คือ การตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ การกำหนดแหล่งสารสนเทศ การสืบค้นสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ รวมทั้งปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 โดยเลือกศึกษาจากคณะใน 4 กลุ่มสาขา คือ คณะเภสัชศาสตร์(สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ) คณะวิศวกรรมศาสตร์(สาขาวิทยาศาสตร์กายภาพและเทคโนโลยี) คณะนิติศาสตร์(สาขาสังคมศาสตร์) และคณะอักษรศาสตร์(สาขามนุษยศาสตร์) ได้กลุ่มตัวอย่าง 745 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ 5 ด้าน พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 มีระดับการรู้สารสนเทศในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ ด้านการกำหนดแหล่งสารสนเทศ ด้านการประเมินสารสนเทศ และด้านการใช้สารสนเทศ และระดับปานกลาง 1 ด้าน ในด้านการสืบค้นสารสนเทศ นิสิตชั้นปีที่ 1 ประสบปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศในระดับปานกลางและระดับน้อย โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นิสิตขาดความรู้และทักษะในการสืบค้นรายการออนไลน์(OPAC) นิสิตไม่ทราบวิธีใช้เครื่องหมายัญประกาศ เครื่องหมายวงกลม/ลบ เครื่องหมายดอกจันในการสืบค้น และในการสืบค้นรายการออนไลน์(OPAC) บางครั้งนิสิตสืบค้นได้รายการบรรณานุกรม แต่หาตัวเล่มไม่พบ

ดวงกมล อุ่นจิตติ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินการรู้สารสนเทศ ของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศและระดับการประเมินการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา ตามกลุ่มสาขาวิชา และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการประเมินการรู้สารสนเทศ และระดับการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา โดยศึกษากับนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 7 คณะ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ และคณะสาธารณสุขศาสตร์ จำนวน 320 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

นิสิตปริญญาตรีมีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่านิสิตปริญญาตรีมีระดับการรู้สารนิเทศในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการกำหนดขอบเขต/หัวข้อสารสนเทศที่ต้องการ และในระดับปานกลาง 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดแหล่ง และการค้นคืนสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการสร้างกลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศ ด้านการประเมินคุณค่าสารสนเทศ และด้านการรวบรวมและสังเคราะห์สารสนเทศ

ปภาดา เจียวก๊ก (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรู้สารสนเทศและเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ประจำปีการศึกษา 2545 จำนวน 465 หน้า โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบ ผลการวิจัยพบว่า

นิสิตส่วนใหญ่มีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีความสามารถในการใช้สารสนเทศอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ ความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ และความสามารถในการประเมินสารสนเทศ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ นิสิตที่มีเพศต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสามารถแตกต่างกันในด้านการประเมินสารสนเทศ และความสามารถในการใช้สารสนเทศ พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มีความสามารถในการใช้สารสนเทศสูงกว่านิสิตชั้นปีที่ 2 นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาต่างกันและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน

วิจิตรา ประยูรวงษ์ (2547: บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้สารนิเทศของพระนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการใช้สารนิเทศ แหล่งสารนิเทศ รูปแบบ เนื้อหา ภาษา และปัญหาในการใช้สารนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า พระนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์เพื่อการทำรายงาน เพื่อติดตามข่าวสารและเพิ่มพูนความรู้ เพื่อการปฏิบัติศาสนกิจและเพื่อการบริการสังคมในระดับมาก พระนักศึกษานี้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ใช้เกณฑ์ความถูกต้องเพียงตรงในการเลือกแหล่งสารนิเทศ ใช้ตำราเรียน ใช้เนื้อหาประวัติพระพุทธศาสนา และใช้ภาษาของสารนิเทศที่เป็นภาษาไทยในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ปัญหาในการใช้สารนิเทศที่พระนักศึกษาระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ไม่สะดวกในการใช้สารนิเทศร่วมกับชมราวาสเพราะติดในเรื่องสมณเพศ ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการใช้สารนิเทศของพระนักศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท พบว่า ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน

วิลาวัณย์ จิมประเสริฐ (2543: บทคัดย่อ) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ในด้านวัตถุประสงค์ รูปแบบ ภาษา เนื้อหา แหล่งสารสนเทศ ความถี่ในการใช้ และปัญหาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 428 ชุด (ร้อยละ 93.45) ผลการศึกษาพบว่า

นักศึกษาจำนวนมากที่สุดใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียน ใช้ตำราภาพ และสารนิเทศบนอินเทอร์เน็ต ทุกคนใช้ภาษาไทย ส่วนใหญ่ใช้เนื้อหาหมวดความรู้ทั่วไป แหล่งสารสนเทศภายในสถาบันที่ใช้ คือ สำนักวิทยบริการ แหล่งสารสนเทศภายนอกสถาบันที่ใช้คือ ศึกษานิเทศน์ ปัญหาระดับมากที่สุดที่นักศึกษาประสบคือ หนังสือไม่ทันสมัย โหลดทัศนวัสดุบางประเภทมีจำนวนไม่เพียงพอ การสืบค้นสารนิเทศในอินเทอร์เน็ตใช้เวลานาน และการติดต่อเข้าใช้บริการของแหล่งสารสนเทศภายนอกไม่สะดวก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา จำนวน 3 เรื่อง การใช้สารสนเทศ 2 เรื่อง ซึ่งเป็นงานวิจัยในประเทศ พบว่า มีผลการวิจัยเหมือนและแตกต่างกัน ดังนี้

1. ระดับการรู้สารสนเทศ

ผลการวิจัยของกมลรัตน์ สุขมาก (2547) สอดคล้องกับวิจิตรา ประยูรวงษ์ (2547) คือ ระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมของนิสิตชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และพระนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยบูรพา ดวงกมล อุ่นจิตติ (2545) และนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปภาดา เจียวก๊ก (2547) มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นประเด็นความสามารถในการใช้สารสนเทศ พบว่าอยู่ในระดับสูง(กมลรัตน์ สุขมาก, 2547; ปภาดา เจียวก๊ก, 2547; วิจิตรา ประยูรวงษ์, 2547) และพบว่านิสิตปริญญาตรีมีระดับการรู้สารสนเทศในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการกำหนดขอบเขต/หัวข้อสารสนเทศที่ต้องการ (ดวงกมล อุ่นจิตติ, 2545) ส่วนความสามารถในการเข้าถึงและการประเมินสารสนเทศส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหาด้านการรู้สารสนเทศ

จากงานวิจัยพบปัญหาการรู้สารสนเทศว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศในระดับปานกลางและระดับน้อย โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นิสิตขาดความรู้และทักษะในการสืบค้นรายการออนไลน์ (OPAC) ไม่ทราบวิธีใช้เครื่องหมายอัฒประกาศ เครื่องหมายวง/ลบ เครื่องหมายดอกจันในการสืบค้น และในการสืบค้นรายการออนไลน์ (OPAC) บางครั้งนิสิตสืบค้นได้รายการบรรณานุกรม แต่หาตัวเล่มไม่พบ (กมลรัตน์ สุขมาก, 2547) ปัญหาที่พระนักศึกษาระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ไม่สะดวกในการใช้สารนิเทศร่วมกับบรรณาสเพราะติดในเรื่องสมณเพศ (วิจิตรา ประยูรวงษ์, 2547) ปัญหาระดับมากที่สุด

นักศึกษาประสบคือ หนังสือไม่ทันสมัย โสตทัศนวัสดุบางประเภทมีจำนวนไม่เพียงพอ การสืบค้นสารนิเทศในอินเทอร์เน็ตใช้เวลาานาน และการติดต่อเข้าใช้บริการของแหล่งสารนิเทศภายนอกไม่สะดวก (วิลาวัดย์ จิมประเสริฐ, 2543)

3.2 การวิจัยในต่างประเทศ

3.2.1 งานวิจัยการรู้สารสนเทศระดับเตรียมอุดมศึกษา

แมนคอลล (Mancall, 1978:5193-A) ได้ศึกษาถึงการใช้แหล่งความรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโครงการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนสามารถค้นหาสารสนเทศได้จากห้องสมุดหลายๆ ประเภท
2. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าห้องสมุดเป็นสถานที่ให้ความช่วยเหลือได้
3. การใช้ห้องสมุดบ้านให้ผลต่อโครงการศึกษาห้องสมุดสำหรับบ้านและโรงเรียน
4. นักเรียนส่วนมากต้องการใช้หนังสือที่เป็นเล่ม มากกว่าวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น
5. หนังสืออ้างอิงและวารสารอ้างอิงส่วนมากมีเนื้อหาล้าสมัย
6. นักเรียนยังประสบปัญหาในการค้นหาชื่อเรื่องจากการอ่านวารสาร

คัลเทอ (Kulthau, 1988: abstract) ได้ศึกษากระบวนการค้นคว้าภายในห้องสมุดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเสนอรูปแบบของการค้นคว้าที่แสดงถึงความคิด การกระทำ และความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะที่ค้นคว้า พบว่า กระบวนการค้นคว้าของนักเรียนแบ่งเป็น 6 ขั้น คือ

1. ขั้นริเริ่มการปฏิบัติงาน (task initiation)
2. ขั้นเลือกหัวข้อการทำรายงาน (topic selection)
3. ขั้นสำรวจประเด็นสำคัญของเนื้อหา (prefocus exploration)
4. ขั้นวางประเด็นสำคัญของเนื้อหา (focus formulation)
5. ขั้นรวบรวมข้อมูล (Information collection)
6. ขั้นสรุปและตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า (search close)

ในแต่ละขั้นตอนดังกล่าว นักเรียนมีพฤติกรรมในการแสวงหาสารสนเทศ การใช้แหล่งสารสนเทศ และประเภทของสารสนเทศต่างๆ กันคือ ในด้านวิธีการแสวงหาสารสนเทศ นักเรียนใช้วิธีพูดคุยกับบุคคล ต่างปรึกษาผู้รู้อย่างไม่เป็นทางการ แหล่งสารสนเทศที่นักเรียนใช้ส่วนใหญ่เป็นห้องสมุด หรือสอบถามแหล่งที่เฉพาะเจาะจงกับรายงานที่นักเรียนต้องการจากบรรณารักษ์ ส่วนประเภทของสารสนเทศที่นักเรียนใช้ คือ ทรัพยากรต่างๆ ในห้องสมุด ส่วนมากจะเป็นหนังสืออ้างอิง ที่เป็นบรรณานุกรมท้ายเล่มของหนังสือเอกสาร และหนังสืออ้างอิงประเภทต่างๆ

ลาโทรบ (Latrobe, 1997: abstract) ได้ศึกษาการสำรวจพฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศของนักเรียนทุนระดับมัธยมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่านักเรียนที่ได้รับทุน มีความต้องการสารนิเทศอย่างไร พบสารนิเทศที่เขาต้องการที่ไหน และเพื่อเป็นแบบอย่างในการพัฒนาการศึกษา การค้นหาสารนิเทศ รวมทั้งข้อเสนอแนะสำหรับบรรณารักษ์ ในการให้บริการสารนิเทศแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ใช้วิธีการสำรวจโดยการออกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์นักเรียน ซึ่งในแบบสอบถามคือ ความต้องการสารนิเทศ แหล่งค้นหาสารนิเทศของนักเรียน คือ

- 1) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสารนิเทศ
- 2) วิธีการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน
- 3) แผนงานในอนาคต
- 4) ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
- 5) สุขภาพ
- 6) สารนิเทศที่ดูๆ ไป

ซึ่งผลการศึกษาที่ได้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพของนักเรียนแต่ละบุคคลในการแสวงหาสารนิเทศ

สรุปว่า งานวิจัยของต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศ เมื่อนักเรียนต้องการสารสนเทศ จะมีพฤติกรรมในการแสวงหาสารสนเทศ การใช้แหล่งสารสนเทศ และประเภทของสารสนเทศที่ต่างกัน และนักเรียนจะแสวงหาจากแหล่งสารสนเทศภายในโรงเรียน และจากแหล่งอื่นๆ ด้วย

3.2.2 งานวิจัยการรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษา

คุนเคิล, วีเวอร์ และคูก (Kunkel ; Weaver & Cook, 1996: 430-434) ได้ศึกษาตัวแปรที่มีผลกระทบต่อทักษะการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปี 1 ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษจำนวน 245 คน ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐเคนท์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน มีทั้งหมด 15 ข้อ คือ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับการประเมินทักษะการใช้ห้องสมุดด้วยตนเอง ตอนที่ 2 ความสะดวกสบายในการใช้ห้องสมุด ประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด ความถี่ในการทำรายงานโดยการค้นคว้าในห้องสมุด และตอนที่ 3 สถานภาพส่วนตัวของนักศึกษา ได้แก่ เพศ และชั้นปี นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ร้อยละ และโคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายให้ทำรายงาน โดยนักศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำรายงานมากกว่า จะมีผลคะแนนสูงกว่านักศึกษาที่ทำรายงานน้อย จากผลการ

ทดสอบครั้งนี้แสดงให้เห็นว่านักศึกษาไม่เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ คือ ทรัพยากรห้องสมุด การอ่านรายการต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในโอแพก รายการในดรรชนีวารสาร นอกจากนี้ยังขาดวิจารณญาณในการตัดสินใจคัดเลือกแหล่งสารสนเทศที่เหมาะสม ขาดความสามารถในการใช้กลยุทธ์ในการค้นหาสารสนเทศ เช่น การใช้ตรรกะแบบบูล การใช้คำสำคัญ การค้นหาเฉพาะในแต่ละเขตข้อมูล และการจำแนกผลการค้น ไม่มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ จากการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ความถี่ในการได้รับมอบหมายให้ทำรายงาน การบ้านเป็นตัวทำนายทักษะในการใช้ห้องสมุดได้ดีที่สุด

ซีแมน (Seaman, 2000: Online) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1 มหาวิทยาลัยแห่งรัฐ และสถาบันโพลีเทคนิคแห่งเวอร์จิเนีย (Virginia Polytechnic Institute and State University) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการรวบรวมและการใช้สารสนเทศของนักศึกษา ในขณะที่เรียนอยู่ในวิทยาลัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษากับนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1 จำนวน 9 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปี ค.ศ. 2000 โดยยึดมาตรฐานการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา เป็นแนวทางในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ ถามเกี่ยวกับการรวบรวมสารสนเทศ รูปแบบของสารสนเทศที่นักศึกษาใช้ กลยุทธ์ในการค้น การใช้เทคโนโลยี การใช้เครื่องมือช่วยค้น การกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ การจัดการสารสนเทศ ประเด็นทางกฎหมายและจริยธรรม การเปลี่ยนแปลงรูปแบบ การแสวงหาสารสนเทศ การพัฒนาความคิด การประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ ผลจากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจกับสารสนเทศและการใช้สารสนเทศ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษานำไปใช้ในการออกแบบ และพัฒนาการสอนการใช้ห้องสมุดแก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ต่อไป

ฮาร์ทแมน (Hartman, 2001: Online) ทำการศึกษาความเข้าใจเรื่องการเรียนรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1 มหาวิทยาลัยแบลลาราท (The University of Ballarat) โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (focus group interview) และใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาตอบว่าทักษะในการเรียนรู้สารสนเทศมีความสำคัญ และมีความคิดเห็นว่าโปรแกรมการสอนการเรียนรู้สารสนเทศนำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย นักศึกษามีความสับสนในการระบุทรัพยากรสารสนเทศภายในห้องสมุด และความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศ เมื่อถามถึงแหล่งสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง และคาดว่าตนเองจะใช้คือ อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ ส่วนทรัพยากรสารสนเทศที่นักศึกษาไม่คิดว่าจะใช้คือ บทความ วารสาร ทักษะที่นักศึกษาคิดว่าจำเป็นต้องใช้ในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ โดยเรียงตามอันดับความสำคัญ คือ

1. ทักษะทางคอมพิวเตอร์
2. ทักษะการใช้ห้องสมุด
3. ทักษะในการคิดวิเคราะห์

สำหรับคำถามเกี่ยวกับการประชุมนิเทศการใช้ห้องสมุด นักศึกษาทั้งหมดตอบว่าเป็นสิ่งที่ดี และมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศบางประเภท ที่เกี่ยวข้องกับสาขาที่นักศึกษาเรียน เมื่อให้นักศึกษาเรียงลำดับความสำคัญของทักษะการรู้สารสนเทศ นักศึกษาเรียงลำดับ ดังนี้

1. การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การประเมินสารสนเทศ
3. การระบุแหล่งสารสนเทศ
4. การรู้ว่าสารสนเทศใดที่จำเป็นต้องใช้

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่า นักศึกษามีทักษะพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้า แต่เมื่อพิจารณาถึงความรู้ในการค้นหาสารสนเทศ พบว่านักศึกษายังขาดความรู้ในการคิดคำค้น

เรห์แมน และโมฮัมหมัด (Rahman & Mohammad, 2002: 1-20) ศึกษาทักษะการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยคูเวต (Kuwait University) จำนวน 163 คน และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการใช้ห้องสมุดและปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ และปัจจัยทางวิชาการ ได้แก่ ประเภทของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่นักศึกษาเรียนจบมา ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับความสามารถของภาษาอังกฤษ โดยสอบถามความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด บัตรรายการ การจัดการทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด แหล่งสารสนเทศอ้างอิง การค้นหาสารสนเทศจากซีดีรอม และปฏิสัมพันธ์ของบุคลากรห้องสมุดกับผู้ใช้ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษา (ร้อยละ 90.20) ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดและบริการของห้องสมุด
  2. นักศึกษา (ร้อยละ 73.60) ไม่รู้จักระบบการจัดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ
  3. นักศึกษา (ร้อยละ 64.30) พอใจการให้บริการของบรรณารักษ์
  4. นักศึกษา (ร้อยละ 80.00) มีความสามารถทางคอมพิวเตอร์ในระดับดี หรือดีเยี่ยม
- โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 57.10) ส่วนการค้นหาสารสนเทศจากซีดีรอม ถือว่าใช้น้อยที่สุด (ร้อยละ 24.50)

จากการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับระดับทักษะการใช้ห้องสมุด และทักษะทางสารสนเทศ คือ อายุ และประเภทของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จบมา ส่วนตัวแปรที่ไม่สัมพันธ์กับ

ทักษะการใช้ห้องสมุด และทักษะทางสารสนเทศ คือ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ เพศ
ชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากผลการวิจัย 4 เรื่องจะพบว่า ระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
นักศึกษาพบปัญหาไม่เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ คือ ทรัพยากรห้องสมุด การอ่านรายการต่างๆ ที่
ปรากฏอยู่ในโอแพก รายการในดรรชนีวารสาร ขาดวิจารณญาณในการตัดสินใจคัดเลือกแหล่ง
สารสนเทศที่เหมาะสม ขาดความสามารถในการใช้กลยุทธ์ในการค้นหาสารสนเทศ เช่น การใช้
ตรรกะแบบบูล การใช้คำสำคัญ การค้นหาเฉพาะในแต่ละเขตข้อมูล และการจำแนกผลการค้น
ไม่มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ (Kunkel : Weaver & Cook. 1996)
นักศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจกับสารสนเทศและการใช้สารสนเทศ (Seaman. 2000) โปรแกรม
การสอนการรู้สารสนเทศนำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย นักศึกษามีความสับสนในการระบุทรัพยากร
สารสนเทศภายในห้องสมุด และความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศ เมื่อถามถึง
แหล่งสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง และคาดว่าตนเองจะใช้คือ อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ ส่วนทรัพยากร
สารสนเทศที่นักศึกษาไม่คิดว่าจะใช้คือ บทความ วารสาร และนักศึกษายังขาดความรู้ในการคิด
คำค้น (Hartman. 2001) นักศึกษา ร้อยละ 90.20 ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดและ
บริการของห้องสมุด นักศึกษา ร้อยละ 73.60 ไม่รู้จักระบบการจัดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ
(Rahman & Mohammad. 2002)

สรุปว่า งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ มักแสดงถึง
ความสามารถในการเข้าถึง การประเมิน และการใช้สารสนเทศ แต่พบว่าส่วนใหญ่จะทำการวิจัย
เป็นประเด็นๆ และเน้นการเข้าถึงสารสนเทศมากกว่าการประเมินสารสนเทศและการใช้
สารสนเทศ.

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ แผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาเลือกอิสระ และแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-คณิตศาสตร์ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีมาก ระดับดี และระดับพอใช้ ประจำปีการศึกษา 2551 รวมทั้งหมด 606 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแทนจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประจำปีการศึกษา 2551 จำนวน 250 คน ซึ่งได้มาจากขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครชซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-608) พบว่า ต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง 250 คน

2.2.2 กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามแผนการเรียน ระดับชั้นปี เพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่าที่กำหนดโดยหาสัดส่วนจากสูตรดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{สูตร สัดส่วนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง} &= \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้}}{\text{จำนวนประชากร}} \\
 &= \frac{250}{606} \\
 &= 0.412^*
 \end{aligned}$$

นำผลลัพธ์* ที่ได้ไปคูณกับจำนวนประชากรตามแผนการเรียน ระดับชั้นปี จะได้สัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามแผนการเรียนและระดับชั้นปี

แผนการเรียน	วิทย์-คณิต		อังกฤษ-ภาษาเลือก		อังกฤษ-คณิต		รวม	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ชั้นมัธยมปีที่ 4	55	22	95	40	50	21	200	83
ชั้นมัธยมปีที่ 5	50	21	100	41	50	21	200	83
ชั้นมัธยมปีที่ 6	52	21	104	42	50	21	206	84
รวม	157	64	299	123	150	63	606	250

ที่มา: โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์. งานทะเบียนนักเรียน. (2551). สรุปลำดับนักเรียนประจำปีการศึกษา 2551. กรุงเทพฯ: โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์.

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบวัดระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ โดยผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1. สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบ ประกอบด้วยชั้นปี แผนการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2. แบบทดสอบวัดระดับการรู้สารสนเทศ ลักษณะของแบบทดสอบเป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ

การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร บทความวิจัย บทความวิชาการ หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ และความสามารถอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ ได้แก่ ความสามารถในการใช้ห้องสมุด ความสามารถในการแสวงหาสารสนเทศ พฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศโดยใช้เครื่องมือช่วยค้นต่างๆ เพื่อนำผลการศึกษาไปสร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ศึกษามาตรฐานการรู้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน จัดทำโดยสมาคมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนอเมริกัน (American Association of School Librarians: AASL) และสมาคมเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการศึกษา (Association for Educational Communications and Technology: AECT) โดยพิจารณาร่วมกับประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ให้ยึด

มาตรฐาน 9 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ ภายใต้ 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านการรู้สารสนเทศ 3 มาตรฐาน 13 ตัวบ่งชี้ ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3 มาตรฐาน 7 ตัวบ่งชี้ และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 3 มาตรฐาน 9 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ด้านการรู้สารสนเทศ

มาตรฐานที่ 1 นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ตัวบ่งชี้ที่ 1 รู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 รู้ว่าความถูกต้องและความเข้าใจสารสนเทศเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจอันชาญฉลาด

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ตั้งคำถามบนพื้นฐานของความต้องการด้านสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ระบุแหล่งข้อมูลที่เป็นไปอย่างหลากหลาย

ตัวบ่งชี้ที่ 5 พัฒนาและใช้ยุทธวิธีที่ประสบผลสำเร็จในการสืบค้นแหล่งข้อมูล

มาตรฐานที่ 2 นักเรียนสามารถประเมินสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 พิจารณาสารสนเทศในแง่ของความถูกต้องตรงประเด็นและความครอบคลุมได้

ตัวบ่งชี้ที่ 2 แยกข้อเท็จจริงและความคิดเห็นในสารสนเทศได้

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ระบุสารสนเทศที่ไม่ถูกต้องและที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้

ตัวบ่งชี้ที่ 4 เลือกสารสนเทศที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาและตอบคำถามได้

มาตรฐานที่ 3 นักเรียนสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ที่ 1 รวบรวมสารสนเทศเพื่อฝึกประยุกต์ใช้ได้

ตัวบ่งชี้ที่ 2 บูรณาการสารสนเทศที่ได้เข้ากับความรู้อันของตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ประยุกต์ใช้สารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณและใช้แก้ปัญหาได้

ตัวบ่งชี้ที่ 4 สร้างและนำเสนอสารสนเทศหรือความคิดในรูปแบบที่เหมาะสมได้

2. ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ 4 นักเรียนเป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาสารสนเทศได้สอดคล้องกับความสนใจ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 แสวงหาสารสนเทศได้ตรงกับความต้องการ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ออกแบบพัฒนาประเมินผลงานที่ใช้สารสนเทศและวิธีการแก้ปัญหาได้สอดคล้องกับความสนใจของตน

มาตรฐานที่ 5 นักเรียนเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของวรรณกรรมและการสร้างสรรค์สารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 เป็นนักอ่านที่มีความสามารถและมีแรงจูงใจในตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 2 นำเสนอสิ่งที่ได้จากสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ในรูปแบบที่หลากหลาย

ตัวบ่งชี้ที่ 3 พัฒนาผลงานที่สร้างสรรค์ในรูปแบบที่หลากหลาย

มาตรฐานที่ 6

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ประเมินคุณภาพของกระบวนการและผลงานในการแสวงหาสารสนเทศของตนเองได้

ตัวบ่งชี้ที่ 2 คิดค้นยุทธวิธีในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ

3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

มาตรฐานที่ 7 นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศในสังคมแบบประชาธิปไตย

และใช้สารสนเทศเพื่อให้เกิดผลเชิงบวกต่อสังคม

ตัวบ่งชี้ที่ 1 แสวงหาสารสนเทศจากแหล่งความรู้ในบริบทที่เกี่ยวข้องและวัฒนธรรมที่หลากหลาย

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ยอมรับในหลักการของความยุติธรรม ในการเข้าถึงสารสนเทศ

มาตรฐานที่ 8 นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและมีจริยธรรมในการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยี

เทคโนโลยี

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ยอมรับในหลักการของอิสรภาพทางสติปัญญา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ยอมรับสิทธิทางปัญญา

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรับผิดชอบ

มาตรฐานที่ 9 นักเรียนเข้าร่วมกับชุมชนและสังคมในการสื่อสารสารสนเทศและสร้างองค์

ความรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 แลกเปลี่ยนความรู้และสารสนเทศกับผู้อื่นได้

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ยอมรับความคิด รวมถึงสภาพพื้นฐาน และความรู้ของบุคคลอื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีส่วนร่วมกับผู้อื่นทั้งการติดต่อกับบุคคลโดยตรงและผ่านทางเทคโนโลยี ในการระบุปัญหาทางสารสนเทศและแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหา

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีส่วนร่วมกับผู้อื่นทั้งการติดต่อกับบุคคลโดยตรงและผ่านทางเทคโนโลยี ในการออกแบบพัฒนาประเมินผลงานและวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับ

สารสนเทศ

3. ศึกษาเนื้อหาวิชาห้องสมุดกับการรู้สารสนเทศ รหัส 3000-1601 ของสำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบอีกทางหนึ่ง

4. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบ และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

5. ดำเนินการสร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ภายใต้มาตรฐานแต่ละมาตรฐาน ในแต่ละตัวบ่งชี้จะสร้างข้อคำถามประมาณ 1-5 ข้อ โดยแบบทดสอบเป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 82 ข้อ แบ่งเป็น

5.1 ด้านการรู้สารสนเทศ	จำนวน 47 ข้อ
5.2 ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง	จำนวน 17 ข้อ
5.3 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	จำนวน 18 ข้อ

6. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศ 5 คน ตรวจสอบแบบทดสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(content validity) ตามตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการรู้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยส่งเอกสารแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญทางไปรษณีย์ ประกอบด้วย

1. ศาตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจามันท์

อาจารย์ระดับ 10 สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี พ.ศ. 2550 - 2551

2. ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย

ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 1 จังหวัดนครปฐม

3. อาจารย์ดาร์ต มุกดาอุดม

อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

4. อาจารย์ศิริกาญจน์ (ศรีเคลือบ) โพลีเชียว

ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บ้านสมเด็จเจ้าพระยา

5. อาจารย์กัลยาณี จักขุรักษ์

ผู้อำนวยการโรงเรียนเซมะสิริอนุสสรณ์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

7. นำแบบทดสอบที่ได้จากการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วเสนอประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้

8. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความยากง่ายของแบบทดสอบเป็นรายข้อ (p) โดยพิจารณาข้อ

ที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 แล้วนำมาวิเคราะห์ความเชื่อถือ (reliability) ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.70 แล้วคัดให้เหลือจำนวน 60 ข้อ ตามข้อเสนอแนะของประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

8.1 ด้านการรู้สารสนเทศ 13 ตัวบ่งชี้ จำนวน 28 ข้อ

8.2 ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง 7 ตัวบ่งชี้ จำนวน 14 ข้อ

8.3 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 9 ตัวบ่งชี้ จำนวน 18 ข้อ

9. นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือแล้ว ไปทดสอบจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

รายละเอียดของแบบทดสอบ

ตอนที่ 1. เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบ จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วยชั้นปี แผนการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คำถามเป็นแบบเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก

ตอนที่ 2. เป็นแบบทดสอบวัดระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำนวน 60 ข้อ เป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบ ได้ 0 คะแนน ซึ่งข้อคำถามแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการรู้สารสนเทศ (13 ตัวบ่งชี้) จำนวน 28 ข้อ

มาตรฐานที่ 1 นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จำนวน 13 ข้อ

มาตรฐานที่ 2 นักเรียนสามารถประเมินสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 8 ข้อ

มาตรฐานที่ 3 นักเรียนสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ จำนวน 7 ข้อ

2. ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง (7 ตัวบ่งชี้) จำนวน 14 ข้อ

มาตรฐานที่ 4 นักเรียนเป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาสารสนเทศได้สอดคล้องกับความสนใจ จำนวน 4 ข้อ

มาตรฐานที่ 5 นักเรียนเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของวรรณกรรมและการสร้างสรรค์สารสนเทศ จำนวน 6 ข้อ

มาตรฐานที่ 6 นักเรียนเป็นผู้ที่มีความพากเพียรในการแสวงหาสารสนเทศและการสร้างความรู้ จำนวน 4 ข้อ

3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (9 ตัวบ่งชี้) จำนวน 18 ข้อ

มาตรฐานที่ 7 นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศในสังคมแบบประชาธิปไตย และใช้สารสนเทศเพื่อให้เกิดผลเชิงบวกต่อสังคม จำนวน 4 ข้อ

มาตรฐานที่ 8 นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและมีจริยธรรมในการใช้สารสนเทศ และเทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ

มาตรฐานที่ 9 นักเรียนเข้าร่วมกับชุมชนและสังคมในการสื่อสารสารสนเทศและสร้างองค์ความรู้ จำนวน 7 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขออนุญาตจากผู้อำนวยการ และครูหัวหน้าชั้นระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียน เขมะสิริอนุสสรณ์ ในการเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเป็นผู้แจกแบบทดสอบและรับแบบทดสอบคืนด้วยตนเอง ซึ่งได้รับขอความร่วมมือจากครูผู้สอนวิชาแนะแนว กำหนดสอบระหว่างวันที่ 21- 30 พฤษภาคม 2551 ได้แบบทดสอบครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้รวมทั้งสิ้นจำนวน 250 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบทดสอบทั้งหมด 250 ฉบับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบทดสอบมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป SPSS for Windows ดังนี้

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบ มาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. นำข้อมูลจากแบบทดสอบตอนที่ 2 มาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบ ให้ 0 คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ประเด็น คือ

2.1 นำคะแนนของประชากรแต่ละคน มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อหาจำนวนและร้อยละของการรู้สารสนเทศในแต่ละระดับ ตามตัวแปรที่ศึกษา เกณฑ์ที่ตั้งไว้มี 5 ระดับดังนี้

คะแนน	0-19	หมายถึง	มีระดับการรู้สารสนเทศน้อยมาก
คะแนน	20-29	หมายถึง	มีระดับการรู้สารสนเทศน้อย
คะแนน	30-39	หมายถึง	มีระดับการรู้สารสนเทศปานกลาง
คะแนน	40-49	หมายถึง	มีระดับการรู้สารสนเทศสูง
คะแนน	50-60	หมายถึง	มีระดับการรู้สารสนเทศสูงมาก

2.2 คำนวณหาคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาแปลผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 5 ระดับ จำแนกเป็นรายด้านภายใต้มาตรฐานการรู้สารสนเทศ เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนี้

ตารางที่ 5 เกณฑ์การแปลผลคะแนนการรู้สารสนเทศ จำแนกเป็นรายด้าน

มาตรฐานการรู้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน	คะแนนเต็ม	ระดับการรู้สารสนเทศ				
		น้อยมาก	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ด้านการรู้สารสนเทศ	28	0-3.50	3.51-10.50	10.51-17.50	17.51-24.50	24.51-28.00
มาตรฐานที่ 1. นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ	13	0-1.625	1.626-4.875	4.876-8.125	8.126-11.375	11.376-13.00
มาตรฐานที่ 2. นักเรียนสามารถประเมินสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ	8	0-1.00	1.01-3.00	3.01-5.00	5.01-7.00	7.01-8.00
มาตรฐานที่ 3. นักเรียนสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์	7	0-0.875	0.876-2.625	2.626-4.375	4.376-6.125	6.126-7.00
2. ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง	14	0-1.75	1.76-5.25	5.26-8.75	8.76-12.25	12.26-14.00
มาตรฐานที่ 4. นักเรียนเป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาสารสนเทศได้สอดคล้องกับความสนใจ	4	0-0.50	0.51-1.50	1.51-2.50	2.51-3.50	3.51-4.00
มาตรฐานที่ 5. นักเรียนเห็นคุณค่าของวรรณกรรมและการสร้างสรรค์สารสนเทศ	6	0-0.75	0.76-2.25	2.26-3.75	3.76-5.25	5.26-6.00
มาตรฐานที่ 6. นักเรียนเป็นผู้มีความภาคภูมิใจในการแสวงหาสารสนเทศและการสร้างความรู้	4	0-0.50	0.51-1.50	1.51-2.50	2.51-3.50	3.51-4.00
3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	18	0-2.25	2.26-6.75	6.76-11.25	11.26-15.75	15.76-18.00
มาตรฐานที่ 7. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศในสังคมแบบประชาธิปไตยและใช้สารสนเทศเพื่อให้เกิดผลเชิงบวกต่อสังคม	4	0-0.50	0.51-1.50	1.51-2.50	2.51-3.50	3.51-4.00
มาตรฐานที่ 8. นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและมีจริยธรรมในการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยี	7	0-0.875	0.876-2.625	2.626-4.375	4.376-6.125	6.126-7.00
มาตรฐานที่ 9. นักเรียนเข้าร่วมกับชุมชนและสังคมในการสื่อสารสารสนเทศและสร้างองค์ความรู้	7	0-0.875	0.876-2.625	2.626-4.375	4.376-6.125	6.126-7.00
รวม	60	0-7.50	7.51-22.50	22.51-37.50	37.51-52.50	52.51-60.00

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูล ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย X (mean)

1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.(standard deviation)

2. การเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียน จำแนกตามตัวแปรชั้นปี แผนการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way analysis of variance – ANOVA) ใช้สถิติ F-test หากพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe)

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือใช้สถิติ

3.1 หาค่าความยากง่าย (p) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2543: 182 -185)

3.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR.21 (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2543: 217)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรู้สารสนเทศ และเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามชั้นปี แผนการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ด้าน คือ

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบ
2. ระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์
3. การเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามชั้นปี แผนการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบ

สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบจำแนกตามตัวแปร ปรากฏผลดังตารางที่ 6-8
ตารางที่ 6 สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบจำแนกตามชั้นปี

ชั้นปี	จำนวน(คน)	ร้อยละ
มัธยมศึกษาปีที่ 4	83	33.20
มัธยมศึกษาปีที่ 5	83	33.20
มัธยมศึกษาปีที่ 6	84	33.60
รวม	250	100.00

จากตารางที่ 6 สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบจำแนกตามชั้นปี พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 33.20 มัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 33.20 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 33.60

ตารางที่ 7 สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบจำแนกตามแผนการเรียน

แผนการเรียน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์	64	25.60
ภาษาอังกฤษ-ภาษาเลือกอิสระ	123	49.20
ภาษาอังกฤษ-คณิตศาสตร์	63	25.20
รวม	250	100.00

จากตารางที่ 7 สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบจำแนกตามแผนการเรียน พบว่า นักเรียนส่วนมากเรียนอยู่ในแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาเลือกอิสระ คิดเป็นร้อยละ 49.20 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 25.60 และแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-คณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 25.20

ตารางที่ 8 สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับพอใช้	34	13.60
ระดับดี	89	35.60
ระดับดีมาก	127	50.80
รวม	250	100.00

จากตารางที่ 8 สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนส่วนมากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 50.80 รองลงมาอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 35.60 และน้อยที่สุดอยู่ในระดับพอใช้คิดเป็นร้อยละ 13.60

2. ระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์

2.1 ร้อยละของระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามชั้นปี แผนการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปากฎผลดังตารางที่ 9-11

ตารางที่ 9 ร้อยละของระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามชั้นปี

ชั้นปี	ระดับการรู้สารสนเทศ								รวม	
	น้อยมาก		น้อย		ปานกลาง		มาก			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาปีที่ 4	1	0.40	8	3.20	67	26.80	7	2.80	83	33.20
มัธยมศึกษาปีที่ 5	3	1.20	18	7.20	55	22.00	7	2.80	83	33.20
มัธยมศึกษาปีที่ 6	5	2.00	13	5.20	49	19.60	17	6.80	84	33.60
รวม	9	3.60	39	15.60	171	68.40	31	12.40	250	100.00

จากตารางที่ 9 พิจารณาโดยรวมพบว่า นักเรียนส่วนมากมีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 68.40 มีระดับการรู้สารสนเทศระดับมากคิดเป็นร้อยละ 12.40 มีระดับการรู้สารสนเทศระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 15.60 และมีระดับการรู้สารสนเทศระดับน้อยมากคิดเป็นร้อยละ 3.60 พิจารณาตามชั้นปีพบว่า นักเรียนทุกชั้นปีมีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีระดับการรู้สารสนเทศคิดเป็นร้อยละ 26.80 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีระดับการรู้สารสนเทศคิดเป็นร้อยละ 22.00 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีระดับการรู้สารสนเทศ คิดเป็นร้อยละ 19.60 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ยังมีระดับการรู้สารสนเทศระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 6.80

ตารางที่ 10 ร้อยละของระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริ-
อนุสรณ์ จำแนกตามแผนการเรียน

แผนการเรียน	ระดับการรู้สารสนเทศ									
	น้อยมาก		น้อย		ปานกลาง		มาก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์	3	1.20	2	0.80	42	16.80	17	6.80	64	25.60
ภาษาอังกฤษ-ภาษาเลือกอิสระ	4	1.60	28	11.20	81	32.40	10	4.00	123	49.20
ภาษาอังกฤษ-คณิตศาสตร์	2	0.80	9	3.60	48	19.20	4	1.60	63	25.20
รวม	9	3.60	39	15.60	171	68.40	31	12.40	250	100.00

จากตารางที่ 10 พิจารณาตามแผนการเรียน พบว่า นักเรียนทุกแผนการเรียนส่วนมากมีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 32.40, 19.20, 16.80 ตามลำดับ รองลงมามีนักเรียนมีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 11.20, 3.60, 0.80 ตามลำดับ และนักเรียนแผนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ มีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 6.80 นักเรียนแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาเลือกอิสระ คิดเป็นร้อยละ 4.00 และแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-คณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 1.60

ตารางที่ 11 ร้อยละของระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริ-
อนุสสรณ์ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		ระดับการรู้สารสนเทศ								รวม	
		น้อยมาก		น้อย		ปานกลาง		มาก			
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับพอใช้	2.00 - 2.79	1	0.40	11	4.40	20	8.00	2	0.80	34	13.60
ระดับดี	2.80 - 3.39	4	1.60	15	6.00	64	25.60	6	2.40	89	35.60
ระดับดีมาก	3.40 - 4.00	4	1.60	13	5.20	87	34.80	23	9.20	127	50.80
รวม		9	3.60	39	15.60	171	68.40	31	12.40	250	100.00

จากตารางที่ 11 พิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 3 ระดับ ส่วนมากมีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีมากคิดเป็นร้อยละ 34.80 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับดีคิดเป็นร้อยละ 25.60 และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับพอใช้คิดเป็นร้อยละ 8.00 และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีมาก ยังมีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 9.20

2.2 ระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์
โดยรวมและรายด้าน ปรากฏผลดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์
โดยรวมและรายด้าน

การรู้สารสนเทศ	คะแนน เต็ม	- X	S.D.	ระดับ การรู้สารสนเทศ
1. ด้านการรู้สารสนเทศ				
มาตรฐานที่ 1. นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล	13	6.38	1.809	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 2. นักเรียนสามารถประเมินสารสนเทศได้ อย่างมีวิจารณญาณ	8	4.88	1.512	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 3. นักเรียนสามารถใช้สารสนเทศได้ อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์	7	4.52	1.380	มาก
รวม	28	15.78	3.061	ปานกลาง
2. ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง				
มาตรฐานที่ 4. นักเรียนเป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองและ แสวงหาสารสนเทศได้สอดคล้องกับความสนใจ	4	2.01	1.085	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 5. นักเรียนเห็นคุณค่าของวรรณกรรมและ การสร้างสรรค์สารสนเทศ	6	3.25	1.34	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 6. นักเรียนเป็นผู้มีความพากเพียรในการ แสวงหาสารสนเทศและการสร้างความรู้	4	2.41	1.011	ปานกลาง
รวม	14	7.67	2.274	ปานกลาง
3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม				
มาตรฐานที่ 7. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของ สารสนเทศในสังคมแบบประชาธิปไตยและ ใช้สารสนเทศเพื่อให้เกิดผลเชิงบวกต่อสังคม	4	2.44	0.853	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 8. นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและมี จริยธรรมในการใช้สารสนเทศ และเทคโนโลยี	7	3.86	1.499	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 9. นักเรียนเข้าร่วมกับชุมชนและสังคมใน การสื่อสารสารสนเทศและสร้างองค์ความรู้	7	3.78	1.442	ปานกลาง
รวม	18	9.85	2.514	ปานกลาง
โดยรวม	60	33.52	5.780	ปานกลาง

จากตารางที่ 12 ระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ โดยรวมและรายด้าน พบว่า โดยรวมนักเรียนมีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการรู้สารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 15.78 รองลงมาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.85 และน้อยที่สุดด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.67

เมื่อพิจารณาตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนพบว่า ด้านการรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 นักเรียนสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูง ส่วนมาตรฐานอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

3. การเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียน-
 เขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามชั้นปี แผนการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียน
 เขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามชั้นปี ปรากฏผลดังตารางที่ 13-14

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริ-
 อนุสสรณ์ จำแนกตามชั้นปี

การรู้สารสนเทศ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านการรู้สารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	49.275	24.638	2.665	.07
	ภายในกลุ่ม	247	2283.625	9.245		
	รวม	249	2332.900			
ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	.422	.211	.040	.96
	ภายในกลุ่ม	247	1287.022	5.211		
	รวม	249	1287.444			
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	66.467	33.233	5.447**	.00
	ภายในกลุ่ม	247	1507.057	6.101		
	รวม	249	1573.524			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	79.747	39.873	1.195	.30
	ภายในกลุ่ม	247	8238.609	33.355		
	รวม	249	8318.356			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 13 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียน
 เขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามชั้นปี พบว่า นักเรียนที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศ
 โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 เมื่อ
 พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ .01 ส่วนด้านการรู้สารสนเทศ และด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มี
 นัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อให้ทราบว่านักเรียนที่อยู่ในชั้นปีต่างกันคู่ใด มีระดับการรู้สารสนเทศ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกัน จึงนำมาทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเซฟเฟ่ ปรากฏผลดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ รายด้านจำแนกตามชั้นปีที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

การรู้สารสนเทศ			มัธยม 4	มัธยม 5	มัธยม 6
		X	10.52	9.78	9.26
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	มัธยม 4	10.52	-	0.73	1.26**
	มัธยม 5	9.78		-	0.52
	มัธยม 6	9.26			-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 14 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ รายด้านจำแนกตามชั้นปีที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่านักเรียนมีระดับการรู้สารสนเทศด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

3.2 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามแผนการเรียน ปรากฏผลดังตารางที่ 15-17

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามแผนการเรียน

การรู้สารสนเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านการรู้สารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	104.186	52.093	5.773**	.00
	ภายในกลุ่ม	247	2228.714	9.023		
	รวม	249	2332.900			
ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	11.424	5.712	1.106	.33
	ภายในกลุ่ม	247	1276.020	5.166		
	รวม	249	1287.444			
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	41.399	20.699	3.337*	.04
	ภายในกลุ่ม	247	1532.125	6.203		
	รวม	249	1573.524			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	367.474	183.737	5.708**	.00
	ภายในกลุ่ม	247	7950.882	32.190		
	รวม	249	8318.356			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามแผนการเรียน พบว่า นักเรียนที่ศึกษาในแผนการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อให้ทราบว่านักเรียนที่อยู่ในแผนการเรียนต่างกันคู่ใด มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน จึงนำมาทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเซฟเฟ่ ปรากฏผลดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริ
อนุสรณ์ โดยรวมจำแนกตามแผนการเรียนที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

การรู้สารสนเทศ			วิทย์-คณิต	อังกฤษ-เลือก	อังกฤษ-คณิต
		$\bar{X}$	35.53	32.59	33.30
โดยรวม	วิทย์-คณิต	35.53	-	2.94*	2.23
	อังกฤษ-เลือก	32.59		-	.71
	อังกฤษ-คณิต	33.30			-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 16 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสรณ์ โดยรวมจำแนกตามแผนการเรียนที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่านักเรียนทุกแผนการเรียนมีระดับการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ นักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ มีระดับการรู้สารสนเทศมากกว่านักเรียนแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาเลือกอิสระ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริ
อนุสรณ์ รายด้านจำแนกตามแผนการเรียนที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

การรู้สารสนเทศ			วิทย์-คณิต	อังกฤษ-เลือก	อังกฤษ-คณิต
		X	16.88	15.35	15.51
ด้านการรู้สารสนเทศ	วิทย์-คณิต	16.88	-	1.53**	1.37**
	อังกฤษ-เลือก	15.35		-	.16
	อังกฤษ-คณิต	15.51			-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 17 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสรณ์ รายด้านจำแนกตามแผนการเรียนที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่านักเรียนทุกแผนการเรียนมีระดับการรู้สารสนเทศด้านการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ นักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ มีระดับการรู้สารสนเทศด้านการรู้สารสนเทศมากกว่านักเรียนแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ-ภาษาเลือกอิสระ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริ
อนุสรณ์ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปรากฏผลดังตารางที่ 18 - 20

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริ
อนุสรณ์ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การรู้สารสนเทศ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านการรู้สารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	91.353	45.677	5.033**	.01
	ภายในกลุ่ม	247	2241.547	9.075		
	รวม	249	2332.900			
ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	16.613	8.307	1.614	.20
	ภายในกลุ่ม	247	1270.831	5.145		
	รวม	249	1287.444			
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	50.460	25.230	4.092*	.02
	ภายในกลุ่ม	247	1523.064	6.166		
	รวม	249	1573.524			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	431.782	215.891	6.762**	.00
	ภายในกลุ่ม	247	7886.574	31.929		
	รวม	249	8318.356			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสรณ์ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง แตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อให้ทราบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันคู่ใด มีระดับการรู้สารสนเทศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน จึงนำมาทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเซฟเฟ่ ปรากฏผลดัง ตารางที่ 19

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ โดยรวมจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

การรู้สารสนเทศ			ระดับพอใช้	ระดับดี	ระดับดีมาก
		X	31.50	32.51	34.78
โดยรวม	ระดับพอใช้	31.50	-	1.01**	3.28**
	ระดับดี	32.51		-	2.27**
	ระดับดีมาก	34.78			-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 19 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ โดยรวมจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีมาก มีระดับการรู้สารสนเทศมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับพอใช้ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี มีระดับการรู้สารสนเทศมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับพอใช้

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริ
อนุสรณ์ รายด้านจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

การรู้สารสนเทศ			ระดับพอใช้	ระดับดี	ระดับดีมาก
		X	14.82	15.33	16.35
ด้านการรู้สารสนเทศ	ระดับพอใช้	14.82	-	.51	1.53**
	ระดับดี	15.33		-	1.02**
	ระดับดีมาก	16.35			-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 20 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสรณ์ รายด้านจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศด้านการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีมาก มีระดับการรู้สารสนเทศมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับพอใช้ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลของการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามชั้นปี แผนการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ได้เครื่องมือวัดระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์

สมมุติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่ศึกษาในแผนการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาระดับความสามารถตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน มี 9 มาตรฐาน 3 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการรู้สารสนเทศ ซึ่งผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประเมินสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณและใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ 2. ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เห็นคุณค่าของวรรณกรรมและการสร้างสรรค์สารสนเทศ รู้จักวิธีแสวงหาสารสนเทศและสร้างองค์ความรู้ใหม่ และ 3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของ

สารสนเทศในสังคมแบบประชาธิปไตย ตระหนักถึงจริยธรรมในการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยี สามารถร่วมกับชุมชนและสังคมในการสื่อสารสารสนเทศ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียน เขมะสิริอนุสสรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขออนุญาตจากผู้อำนวยการและครูหัวหน้าชั้นระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ ในการเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเป็นผู้แจกแบบทดสอบและรับแบบทดสอบคืนด้วยตนเอง ซึ่งได้รับขอความร่วมมือจากครูผู้สอนวิชาแนะแนว กำหนดสอบระหว่างวันที่ 21-30 พฤษภาคม 2551 ได้แบบทดสอบครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้รวมทั้งสิ้นจำนวน 250 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบทดสอบที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ให้คะแนนตามเกณฑ์ และนำมาแจกแจงความถี่ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Version 11) เพื่อคำนวณหาค่าดังนี้

2.1 หาค่าร้อยละ สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบ

2.2 หาค่าร้อยละระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามสถานภาพ

2.3 หาคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.4 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามชั้นปี แผนการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สถิติ F-test ถ้าพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเซฟเฟ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบ

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนในสัดส่วนที่เท่ากัน ส่วนมากเป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาเลือกอิสระ รองลงมาเป็นนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-

คณิตศาสตร์ นักเรียนแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-คณิตศาสตร์ และนักเรียนส่วนมากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีมาก รองลงมาเป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับพอใช้ตามลำดับ

2. ระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์

2.1 ร้อยละของระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ จำแนกตามชั้นปี แผนการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

จำแนกตามชั้นปี โดยรวมพบว่า นักเรียนส่วนมากมีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 68.40 มีระดับการรู้สารสนเทศระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 15.60 มีระดับการรู้สารสนเทศระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 12.40 และมีระดับการรู้สารสนเทศระดับน้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 3.60 พิจารณาตามชั้นปีพบว่า นักเรียนทุกชั้นปี มีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 26.80 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 22.00 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 19.60 ตามลำดับ และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ยังมีระดับการรู้สารสนเทศระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 6.80

จำแนกตามแผนการเรียนพบว่า นักเรียนทุกแผนการเรียนส่วนมากมีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักเรียนแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาเลือก คิดเป็นร้อยละ 32.40 นักเรียนแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-คณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 19.20 นักเรียนแผนการเรียนภาษาวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 16.80 ตามลำดับ รองลงมานักเรียนมีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 11.20, 3.60, 0.80 ตามลำดับ และนักเรียนแผนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ มีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 6.80 นักเรียนแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาเลือกอิสระ คิดเป็นร้อยละ 4.00 และแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-คณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 1.60

จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 3 ระดับ ส่วนมากมีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 34.80 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี คิดเป็นร้อยละ 25.60 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 8.00 ตามลำดับ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีมาก ยังมีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 9.20

2.2 ระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ โดยรวมและรายด้าน พบว่า โดยรวมนักเรียนมีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดย ด้านการรู้สารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 15.78 รองลงมาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.85 และน้อยที่สุดด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.67

เมื่อพิจารณาตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนพบว่า ด้านการรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 นักเรียนสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูง ส่วนมาตรฐานอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

3. การเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปร ดังนี้

3.1 จำแนกตามชั้นปี พบว่า นักเรียนที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการรู้สารสนเทศ และด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อนำมาทดสอบเป็นรายคู่พบว่า นักเรียนมีระดับการรู้สารสนเทศด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

3.2 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามแผนการเรียน พบว่า นักเรียนที่ศึกษาในแผนการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ กลับไม่พบความแตกต่าง ส่วนด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อนำมาทดสอบเป็นรายคู่พบว่า นักเรียนทุกแผนการเรียนมีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ นักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ มีระดับการรู้สารสนเทศมากกว่านักเรียนแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาเลือกอิสระ และนักเรียนทุกแผนการเรียนมีระดับการรู้สารสนเทศด้านการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ นักเรียนแผนการเรียน

วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ มีระดับการรู้สารสนเทศด้านการรู้สารสนเทศมากกว่านักเรียนแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-คณิตศาสตร์ และนักเรียนแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาเลือกอิสระ

3.3 เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ กลับไม่พบความแตกต่าง ส่วนด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อนำมาทดสอบเป็นรายคู่พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีมาก มีระดับการรู้สารสนเทศมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับพอใช้ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี มีระดับการรู้สารสนเทศมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับพอใช้ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศด้านการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีมาก มีระดับการรู้สารสนเทศมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับพอใช้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจ สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์เฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ ดังนี้

1.1 แบบทดสอบที่สร้างขึ้นนั้น ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามครอบคลุมการรู้สารสนเทศ ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน ของสมาคมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนอเมริกัน (American Association of School Librarians: AASL) และสมาคมเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการศึกษา (Association for Educational Communications and Technology: AECT) แห่งสหรัฐอเมริกา แบบทดสอบที่สร้างขึ้นมีทั้งหมด 60 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน 9 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ละ 2 ข้อ เพื่อใช้วัดระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ โดยที่นักเรียนไม่เคยผ่านการเรียนรายวิชาการใช้ห้องสมุด เนื่องจากไม่ได้บรรจุใน

หลักสูตรของโรงเรียน เพียงแต่ผ่านการอบรมการใช้ห้องสมุดปีละ 1 ชั่วโมงช่วงเปิดภาคเรียนที่ 1 ของทุกปีการศึกษา

1.2 ทักษะกระบวนการคิด การคิดเป็นความสามารถที่สำคัญของการรู้สารสนเทศ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสุดกระบวนการค้นหาสารสนเทศ. แต่ในระบบการศึกษาของไทยนับแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา ระบบการสอนจะเน้นการจำมากกว่า การสอนในเรื่องการคิดมีอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนมีความสามารถในการคิดได้บ้าง เพียงแต่นักเรียนยังขาดการฝึกฝนทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ การคิดเชิงสังเคราะห์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (ลิขิต วีรเวศิน. 2543: 66-68) นอกจากนี้ตัวนักเรียนเองก็ให้ความสำคัญกับทักษะในการคิดน้อยกว่าทักษะอื่นๆ เช่น ทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ และทักษะในการใช้ห้องสมุด เป็นต้น

1.3 ประสบการณ์ของนักเรียน ปัจจุบันทุกคนอยู่ในโลกแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อก้าวทันสังคมแห่งการเรียนรู้ด้วยอินเทอร์เน็ต นักเรียนทุกช่วงชั้นได้รับการสอนการใช้คอมพิวเตอร์ตลอดจนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ตามหลักสูตรของโรงเรียน อันเป็นประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเอง นอกเหนือจากความรู้ที่ได้เรียนจากห้องเรียน และคำแนะนำการใช้ของห้องสมุด กล่าวได้ว่าเป็นประสบการณ์ของนักเรียนเอง

เมื่อพิจารณาจากเหตุผลที่กล่าวมาในข้อ 1.1, 1.2, นักเรียนควรจะมีการรู้สารสนเทศในระดับต่ำ อาจเป็นเพราะประสบการณ์ของนักเรียน จึงทำให้นักเรียนมีการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของยุวดี ดอกรุ่งกุล(2549: บทคัดย่อ)ที่พบว่า นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนที่ไม่เคยเรียนรายวิชาการใช้ห้องสมุดมีระดับการรู้สารสนเทศด้านการเข้าถึงสารสนเทศสูงกว่านักเรียนที่เคยเรียน ส่วนระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านของนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน และผลการวิจัยของอาชญญา รัตนอุบล และคณะ(2549: บทคัดย่อ) การเสริมสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 กลับพบว่า การรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปร ดังนี้

2.1 ชั้นปี พบว่า นักเรียนที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมกรเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรียนเพื่อให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐ จึงยึดตำราเรียน คู่มือ และมุ่งกวดวิชาที่ต้องใช้สอบเข้าเป็นหลัก บางวิชาเรียนเพื่อให้สอบผ่าน ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่างต้องการสารสนเทศและรับรู้ข่าวสารข้อมูลในชีวิตประจำวัน เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น ทำรายงาน หาความรู้เพิ่มเติม ทบทวน สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ ถาวรานุรักษ์ (2539: บทคัดย่อ) ที่พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความเห็นว่าการเรียนรายวิชาต่างๆ จากโรงเรียน การซื้อหนังสือคู่มือเฉลยข้อสอบเก่ามาศึกษาด้วยตนเอง และทบทวนวิชาที่สอบเข้าจากตำราเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยตนเองเป็นประโยชน์ต่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาศัญญา รัตนอุบล และคณะ (2549: บทคัดย่อ) ที่มีการเปรียบเทียบคะแนนการรู้สารสนเทศหลังการทดลองกับก่อนการทดลองพบว่า คะแนนการรู้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 หลังการทดลองไม่แตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ เห็นความสำคัญของการรู้สารสนเทศน้อยกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.2 แผนการเรียน พบว่า นักเรียนที่ศึกษาในแผนการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 โดยนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมมากกว่านักเรียนแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาเลือกอิสระ และมีระดับการรู้สารสนเทศด้านการรู้สารสนเทศมากกว่านักเรียนแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาเลือกอิสระ แผนการเรียนภาษาอังกฤษ-คณิตศาสตร์ อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ มักจะเป็นนักเรียนที่เรียนดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีและระดับดีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของชัชวาล พรธาดาวิทย์ (2544: 16-22) ที่พบว่า นิสิตที่มีผลการเรียนดี มักเอาใจใส่ในการเรียนมาก จึงทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้เร็วและตามไปด้วย

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีมาก มีระดับการรู้สารสนเทศมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับพอใช้ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี มีระดับการรู้สารสนเทศมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับพอใช้ อาจเป็นเพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีมากมักจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในห้องสมุดหรือแหล่งข้อมูลต่างๆ ชอบเสาะแสวงหาความรู้และใฝ่รู้ จึงทำให้เป็นผู้มีความสามารถด้านสติปัญญาและด้านความคิดที่ดีกว่า จากการที่เข้าไปค้นคว้า

หาความรู้บ่อยๆ ทำให้นักเรียนกลุ่มนี้มีทักษะการรู้สารสนเทศสูงไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเรห์แมนและโมฮัมหมัด(Rahman & Mohammad, 2002: 19) ที่พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีจะใช้ห้องสมุดบ่อยครั้งกว่า และมีความรู้ในการใช้ห้องสมุดสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับพอใช้ นอกจากนี้ความสามารถทางการรู้สารสนเทศจะขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมสุข โกวเจริญ (2542: 13) ที่พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์

1.1 การพัฒนาหลักสูตรควรนำเรื่องการรู้สารสนเทศบูรณาการกับหลักสูตรรายวิชาต่างๆ หรือมีการศึกษาเนื้อหาเชิงลึกในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร ที่สอดแทรกเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยของกระทรวงศึกษาธิการ และหนังสือแบบเรียนภาษาต่างประเทศที่โรงเรียนเลือกใช้ประกอบการเรียนการสอน ตั้งแต่ระดับช่วงชั้นที่ 2-4 ให้มีการสอนการรู้สารสนเทศสอดแทรกในแผนการสอนทั้ง 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยจัดทำหลักสูตรการสอนการรู้สารสนเทศให้เป็นสาระหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

1.2 บรรณารักษ์ควรจะประสานงานกับผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยร่วมมือกับครูผู้สอนในการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เน้นกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ โดยใช้สารสนเทศและอุปกรณ์ของห้องสมุดเป็นแหล่งสนับสนุนให้มากกว่าเดิม

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนทุกระดับต้องตระหนักถึงความสำคัญเรื่องการรู้สารสนเทศของนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียน โดยให้การสนับสนุนวางแผน กำหนดนโยบายที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่แท้จริง โดยมีนโยบายส่งเสริมการจัดกิจกรรมหรือหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ และทำอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ทำให้ได้ข้อมูลจำกัด ควรศึกษาเรื่องการรู้สารสนเทศของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2-4 ตลอดจนบุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการหรือเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ สุขมาก. การรู้สารสนเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2547.
- กรรณิการ์ พรหมพันธุ์ใจ. "บรรณารักษ์ในทศวรรษหน้า," *บรรณศาสตร์*. 12, 2 (ธันวาคม 2540) : 1-3.
- กอบกุล ดวงมณี. "คุณรู้จักคอมพิวเตอร์และสารสนเทศแค่ไหน," *วิจัยกรคอมพิวเตอร์*. 3, 152 (มิถุนายน-กรกฎาคม 2539): 33-35.
- กัลยา แทนเอี่ยม. การแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. 2548.
- กานดา ลือกาญจนวนิช. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ของห้องสมุดโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกมัธยมศึกษาปีที่พุทธศักราช 2550. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. 2546.
- กิตติมา วงศ์ไทย. การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองเชียงรายให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏเชียงราย. 2546.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. เทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: สถาบันประมวลข้อมูลเพื่อการศึกษาและการพัฒนา, 2537.
- _____. "อุปสรรคในการก้าวสู่สังคมสารสนเทศของไทย," *วารสารสุขโขทัยธรรมมาธิราช*. 8, 1 (มกราคม-เมษายน 2538): 13.
- จิตติมา เทียมบุญประเสริฐ. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ=Management Information Systems. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2544.
- จุฑารัตน์ นกแก้ว. ห้องสมุดกับการรู้สารสนเทศ. กรุงเทพฯ: เอมพันธ์, 2547.
- เจริญ คุ่มอักษร. ความต้องการสารสนเทศในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2543.

- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. สารนิเทศทางธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาคาร, 2545.
- ชลลดา พงศ์พัฒน์โยธิน. "รูปแบบห้องสมุดในฝัน อันสัมพันธ์กับรัฐธรรมนูญพระราชบัญญัติ แผน และนโยบายของรัฐ." วารสารสารสนเทศ. 7, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2549): 36-44.
- ชวาล แพรัตกุล. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร, ม.ป.ป.
- _____. เทคนิคการเขียนคำถามเลือกตอบ. กรุงเทพฯ: กิ่งจันทร์การพิมพ์, ม.ป.ป.
- ชัชวาล พรรธาดาวิทย์. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตแพทย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เข้าศึกษาด้วยวิธีสอบตรงและวิธีสอบผ่าน ทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: งานนโยบายและแผน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2544.
- ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ. การจัดการบริการสารสนเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต, 2548.
- _____. การจัดการสารสนเทศเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท, 2548.
- _____. การตลาดสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 2549.
- ชุติมา สัจจามันท์. "การรู้สารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาคนไทยและสังคมไทย." วารสารสุขุทัยธรรมมาธิราช. 14, 3 (กันยายน-ธันวาคม 2544): 50-61.
- _____. "การรู้สารสนเทศ: การสอนและการวิจัย" วารสารห้องสมุด. 51, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2550): 33-35.
- _____. การวิจัยกับวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ, 2546.
- ณัฏฐพันธ์ เขจรนันท์ และไพบุลย์ เกียรติโกมล. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ=Management Management Information Systems. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2545.
- ดวงกมล อุ่นจิตติ. "การประเมินการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยบูรพา." วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 12, 15 (มกราคม-มิถุนายน 2547): 85-102.
- ดวงพร พวงเพชร. "การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร." บรรณศาสตร์. 12, 2 (ธันวาคม 2540): 89-109.
- เดือนใจ เกตุษา. การสร้างแบบทดสอบ 1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์(1997), 2524.

- ถวัลย์ มาศจรัส และพวงรัตน์ จรรยาศักดิ์. นวัตกรรมการศึกษาชุด บทสไลด์(Power point) คู่มือการใช้ห้องสมุดโรงเรียน. กรุงเทพฯ: อารักษ์, 2548.
- ทรงพันธ์ เจิมประยงค์. "ห้องสมุดกับทักษะการเรียนรู้สารสนเทศ," วารสารห้องสมุด. 48, 1 (มกราคม-มีนาคม 2547):15-30.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ=Management Information Systems. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอส แอนด์ ซี กราฟฟิค, 2545.
- ธัชชัย ศุภผลศิริ. "กฎหมายลิขสิทธิ์กับงานห้องสมุด," วารสารห้องสมุด. 45, 1 (มกราคม-มีนาคม 2544): 43-65.
- ธิดากาญจน์ ศิษฏิกโกวิท. "หลักการใช้ระบบ Balanced Scorecard," สารวิชาการ ม.อ.ตรัง. 1, 1 (2548): 16-19.
- นฤมล ปราชญ์โยธิน ทวีศักดิ์ กอนันตกุล และเปรมิน จินดาวิมลเลิศ. อิซอรัสบักระบบสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2536.
- นววรรณ พันธุมธา. คลังคำ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2544. 1133 หน้า.
- นายิกา เดิดขุนทด. "บทบาทของบรรณารักษ์ต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต," วารสารห้องสมุด. 49, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2548): 44-55.
- น้ำทิพย์ วิชาวิน. การใช้ห้องสมุดยุคใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- _____. ห้องสมุด Dekkid.com : ศูนย์รวมความรู้ห้องสมุดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: เอสอาร์ ฟรินด์ติ้งแมสโปรดักส์, 2549.
- นิตยา บุญปรีตร และสมปอง อ้นเดช. "การประเมินความสามารถของบรรณารักษ์สำหรับ e-Learning และรูปแบบการพัฒนาบุคลากร" วารสารห้องสมุด. 49, 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2548): 12-53.
- นิภาภรณ์ คำเจริญ. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ=Management Information Systems: MIS. กรุงเทพฯ: เอส.พี.ซี.ฟรินด์ติ้ง, 2545.
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ปกาดา เจียวกิก. การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. 2547.
- ประภาวดี สืบสนธิ์. สารสนเทศในบริบทสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ, 2543.

- ปรียา ไชยสมคุณ. ห้องสมุดกับการรู้สารสนเทศ. กรุงเทพฯ: ประสานมิตร, 2546.
- พยอม ยุวสุด. การใช้ห้องสมุดและสารสนเทศของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในอำเภอเมือง เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2541.
- พรเทพ ปัญจรัตน์. ระดับการรู้สารสนเทศพลศึกษาเพื่อการออกกำลังกายของประชาชนใน
จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. 2535. (อัดสำเนา)
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.
พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545.
กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2546.
- พวา พันธุ์เมฆา. สารนิเทศศาสตร์และการค้นคว้า. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2541.
- พิบูล วงศ์ก่อม. กลวิธีการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในกรุงเทพมหานคร และเขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. 2539.
- พิมพ์วิภา ไพ ปรวมสมิทธิ. "Electronic Dialogue on Information Literacy," วิทยบริการ. 12, 2
(พฤศจิกายน 2533): 47-55.
- เพ็ญจันทร์ เกตุแก้ว. ทักษะและสภาพการใช้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
2548.
- ไพฑูริย์ สีนลาร์ตน์ และคนอื่นๆ. การเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้:
รวมบทความวิจัย. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
_____ สัตตศิลา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. "บทบาทของบรรณารักษ์ต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต,"
อินฟอร์เมชัน. 12, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2548): 50-59.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะมนุษยศาสตร์. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ
ศาสตร์. ทักษะการรู้สารสนเทศ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ
ศาสตร์. คณะมนุษยศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2548.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชาการวิจัยเบื้องต้นทางสารสนเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2547.
- แม่นมาล ชวลิต. "สารนิเทศและสารนิเทศศาสตร์," ใน เอกสารการสอนชุดวิชา สารนิเทศศาสตร์เบื้องต้น หน่วยที่ 1-7. หน้า 1-37. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- ยุวดี ดอกกิ่งกุล. การประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. 2549.
- ยูเนสโก. "พ.ศ.2546-2555 ทศวรรษแห่งการรู้หนังสือของสหประชาชาติ," วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. 35, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2546)
- รุ่งรอง ดำรงวุฒิ. แนวทางการจัดการศูนย์วิทยบริการเพื่อส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 ที่เข้าร่วมโครงการศูนย์วิทยบริการในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2547.
- รังสรรค์ สุกันทา. "การรู้สารสนเทศ (Information Literacy): ชีตความสามารถที่จำเป็นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต," วารสารครุศาสตร์. 28, 3 (มีนาคม-มิถุนายน 2543): 17-24.
- รัตนา ภาชาฤทธิ์. ภาษาไทยวันนี้ เล่ม 6. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544.
- รัตนา หันจางสิทธิ์. ความต้องการสารสนเทศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนโสตศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2543.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2546.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2543.
- ลักขณา คมขำ. การศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการบริการของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. 2548.
- ลิขิต อีระเวดิน. "การฝึกการคิดวิเคราะห์" ร่มพฤษภ์. 18(มิถุนายน-พฤษภาคม 2542-2543): 66-75.

- วิจิตรภา ประยูรวงษ์. การใช้สารนิเทศของพระนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2547.
- วิภาภรณ์ บำรุงจิตต์. ทักษะทางสารนิเทศและการใช้ทรัพยากรสารนิเทศของนักศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
รามคำแหง. 2542.
- วิลาวัลย์ ฉิมประเสริฐ. การใช้ทรัพยากรสารนิเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2543.
- วิลาวัลย์ พรพัชรพงศ์. "เริ่มต้นจัดการความรู้...เริ่มต้นด้วยแผนที่ความรู้." วารสารสารสนเทศ.
12, 1-2 (มกราคม-ธันวาคม 2548): 14-27.
- วีระวรรณ วรรณโท. แผนการสอนวิชางานห้องสมุด 2 (ช0246). กรุงเทพฯ: บรรณกิจ 1991,
2545.
- วุฒิพงษ์ บุโรตง. การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2542.
- ศรวิภา เมฆไพบุญ และศิริโชค เลิศยะโส. "วีรบุรุษนักบรมสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช"
National Geographic ฉบับภาษาไทย. 7, 77 (ธันวาคม 2550): 46-63.
- ศรีเพ็ญ มะโน. การสร้างแบบจำลองการรู้สารสนเทศสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี โดย
ใช้วิธีการเชิงระบบ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒประสานมิตร. 2536. (อัดสำเนา)
- ศุภจิน สุกโสภาส. การใช้และการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้ห้องสมุด ตลาด
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
รามคำแหง. 2543.
- สมสุข โถงเจริญ. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ภาคใต้. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2542.
- สมาน ลอยฟ้า. "การสอนการใช้ห้องสมุด: พัฒนาการและแนวโน้ม." วารสารห้องสมุด. 46, 2
(เมษายน-มิถุนายน 2545): 20-30.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และ
สาระอื่นๆ ที่ควรทราบ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542.

- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. การสัมมนาเผยแพร่ผลผลิตทางการวิจัย: การเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2550.
- สีปาน ทรัพย์ทอง. "สาระสังเขปการรู้สารสนเทศ," วารสารห้องสมุด. 49, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2548): 56-68.
- สุจิน บุตรดีสุวรรณ. "กลยุทธ์การพัฒนาสถาบันบริการสารสนเทศยุคใหม่," วารสารสารนิเทศ. 11, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2547): 8-38.
- _____. "การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) สำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา," วารสารสารนิเทศ. 10, 1-2 (มกราคม-ธันวาคม 2546): 35-43.
- สุชาติ กระเน้นท์. เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ : ข้อมูลในระบบสารสนเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- สุดใจ ธนไพศาล. "การพัฒนาคุณภาพด้วย Project-Based CQI: โครงการนำร่องกรณีศึกษาห้องสมุด คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น," วารสารห้องสมุด. 48,1 (มกราคม-มีนาคม 2547): 31-45.
- สุพัฒน์ สองแสงจันทร์. "การรู้สารสนเทศ : ความเข้าใจเพื่อการสอน," มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 27 (2548): 21-35.
- _____. "แบบจำลองการรู้สารสนเทศ," บรรณศาสตร์. 12, 2 (ธันวาคม 2540): 57-68.
- _____. "พื้นฐานของคุณภาพบริการ : การเอาใจใส่ลูกค้า," วารสารห้องสมุด. 48,1 (มกราคม-มีนาคม 2547): 1-14.
- สุภาพรณ์ วัดอ่อน. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาอาชีวศึกษาโรงเรียนพงษ์สวัสดิ์วิทยการ จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. 2547.
- สุวิทย์ นีร์ณยกานท์ สิริวรรณ เมธีวิวัฒน์ และชนินทร์ชัย อินทிரากรณ์. พจนานุกรมศัพท์การศึกษา. กรุงเทพฯ: โอ.คิว.บู๊คเซ็นเตอร์, 2540.
- อมรรัตน์ ดาวรานุรักษ์. การใช้สารนิเทศเพื่อเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัย ของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. 2539.

- อาชัญญา รัตนอุบล และคนอื่นๆ. "การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสำหรับสังคมไทย." ใน การสัมมนาเผยแพร่ผลผลิตทางการวิจัย: การเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้. หน้า 1-15. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- อภากร ธาตุโลหะ. *ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการค้นคว้า*. กรุงเทพฯ: มปท, 2547.
- อุทัยวรรณ โชคบุญยสิทธิ์. "การรู้หนังสือยอมทำให้เราเป็นอิสระ," *วารสารความร่วมมือกับต่างประเทศกระทรวงศึกษาธิการ*. 1, 4 (กรกฎาคม-กันยายน 2547): 53-58.
- Agnes, Michael. *Webster's New World College Dictionary*. 14th cleveland Ohio: Macmillan, 1999.
- Alter, Steven. *Information Systems: a Management Perspective*. 2nd ed. Menlo Park, CA: The Benjamin/Cummings, 1996.
- American Association of School Librarians- and Association for Educational Communications and Technology. *Information Literacy Standards For Student Learning: Standards and Indicators*. New York: David McKeiv, 1998.
- Arp, Lori. "Information Literacy or Bibliographic Instruction: Semantics or Philosophy," *RQ*. 30, 1 (1990): 46-49.
- Bawden, David. "Information and Digital Literacies: Reviews of Concepts," *Journal of Documentation*. 57, 2 (2001): 218-259.
- Behrens, S.J. "A Conceptual Analysis and Historical Overview of Information Literacy," *College & Research Libraries*. 55, 4 (1994, July): 309-322.
- Bodi, Sonia. "Citical thinking and Bibliographic Instruction: The Relationship," *Journal of Academic Librarianship*. 14, 3 (1988, July): 150-153.
- Breivik, Patricia Senn & Gee, Elwood Gordon. *Information Literacy in the Library*. New York: American Council on Education, 1989.
- Brown, Cecelia M. & Krumholz, Lee R. "Intergrating information literacy into the science curriculum," *College & Research Libraries*, 63, 2 (2002): 111-123
- Bruce, C. "Report Development World-Wide on National Information Policy: Information Literacy." [Online] Available: http://www.la-hq.org.uk/directory/prof_issue/nip/information.htm[n.d.] (2002, June 11)

- California Media and Library Education Association. *From Library Skills to Information Literacy: A Handbook for the 21st Century*. Castle Rock, Colo: Hi Willow Research and Publishing, 1994.
- Cheuk, Bonnie Wai-yi. "What is information Literacy?" *Singapore Libraries*, 27, 1 (1998.)
- Curran, Charles. "Information Literacy and the Public Literacy," *Public Libraries*, 29, 6 (1990, November-December): 349-353.
- Debons, Anthony. *A Dictionary of Data Processing and Terms*. Estover: Macdonald & Computer Evans, 1988.
- Demo, W. *Idea of Information Literacy in the Age of High Technology*. New York: Tompkins Cartland Community College, 1986.
- Doyle, Christina S. *Development of a Model of Information Literacy Outcome Measures within National Education Goals of 1990 (Education Policy)*. Thesis (ED.D) Northern Arizona University. [Online]. Available: <http://www.uni.net.th/dao/detail.nsp> 1992.
- Edwards, S. "Bibliographic instruction research: An analysis of the journal literature from 1997 to 1991," *Research Strategies*, 12, 2 (1994): 68-78.
- Eisenberg, M.B. & Berkowiz, R.E. *Information problem-solving: The big six skills approach to library & information skills instruction*. Norwood, N.J.: Ablex Pub Corp, 1990.
- Florida International University. *Information Literacy at Florida International University*. [Online]. Available: <http://www.fiu.edu/~library/ili/iliprop.html#FN3> 2002.
- Haag, S., M. Comings and Dawkins, J. *Management Information Systems for the Information Age*. 2nd ed. Toronto: McGraw Hill, 2000.
- Hartman, Elizabeth. *Understanding of information literacy: The perceptions of first year undergraduate students at the University of Ballarat*. [online]. Available: http://weblinfotrac.galegroup.com/pur/=rclo_a77434595 2001.
- Harvell, Tony. *The Information Literacy Initiative at University of San Diego*. [Online]. Available: <http://marian.sandiego.edu/competencies.html> 1998.
- Humes, Barbara. "Understanding Information Literacy." [Online]. Available: <http://www.libraryinstruction.com/infolit.html> 2006.

- Kanter, Jerry. "Computer-Information Literacy for Senior Management," *Information Strategy*. 11, 3(1995, Spring): 6-12. [Online]. Available: <http://www.epnet.com/hosttral/login.html>
- Krejcie, Robert V. & Morgan, Daryle W. "Determining Sample Size for Research Activities," *Educational and Psychological Measurement*. 30 (1970, Autumn): 606-610.
- Kuhlthau, Carol Collier. "Information Skills for an Information Society: A Review of Research," *Information Report & Bibliographies*. 19, 3 (1990, Spring): 14-26.
- . "Perceptions of the Information Search Process in Libraries: A Study of Changes from High School Through College," *Information Processing and Management*. 24, 4 (1998, July-August): 419-428.
- Kunkel, Lilith R. ; Weaver, Susan M. & Cook, Kim N. "What Do They Know?: An Assessment of Undergraduate Library Skills," *Journal of Academic Librarianship*. 22, 6 (1996, November): 430-434.
- Lannuzzi, Patricia. *Teaching information literacy skill*. Boston: Allyn and Bacon, 1999.
- Latrobe, Kathy Howard. *The emerging school library media center: historical issues And perspectives*. Englewood, CO: Libraries Unlimited, 1998.
- Lenox, Mary F. & Walker, M.L. "Information Literacy in the Educational Process," *Educational Forum*. 57, 2 (1993, Spring): 312-324.
- Mancall, J.C. and M.C. Drott. *Measuring Student Information Use: A Guide for School Library Media Specialists*. Englewood, CO: Libraries Unlimited, 1983.
- Maughan, Patricia Davitt. "Assessing Information Literacy Among Undergraduates: A Discussion of the Literature and the University of California-Berkeley Assessment Experience," *College & Research Libraries*. 62, 1 (2000, January): 71-85.
- . *The Teaching Library: Information Literacy Survey*.
 [Online]. Available: <http://www.lib.berkeley.edu/TeachingLib/Survey.html>, 1995.
- McLeod, Jr., Raymond and Schell, George. *Management Information Systems*. Upper Saddle, NJ: Prentice Hall, 2001.

- Mendrinis, Roxanne. *Building Information Literacy Using High Technology*. Englewood, CO: Libraries Unlimited, 1994.
- Nickerson, Robert C. *Business and Information Systems*. Reading, MA: Addison-Wesley, 1998.
- O'Brien, James A. *Introduction to Information Systems: Essentials for the Internet worked E-business Enterprise*. 10th ed. Boston: McGraw-Hill, 2001.
- Olson, D.R. "Literacy," *The International Encyclopedia of Education*, 16 (1994): 3443-3446.
- Paush, Louis M. "Assessment of Information Literacy: Lessons from the Higher Education Assessment Movement," [Online]. Available: <http://www.ara.org>. 2000.
- Post, Anderson. *Management Information System*. 2nd ed, New York: McGraw-Hill, 2000.
- Rader, Hannelare B. "Information Literacy and the Undergraduate Curriculum," *Library Trends*. 44, 2 (1995, February): 270-278.
- Rader, Hannelore B. "The learning environment-then, now and later: 30 years of teaching in information skills," *Reference Services Review*, 27,3 (1999): 219-224.
- Ranum, David L. *Pre-Medical Informatics*. Decorah, IA: Department of Computer Science of Luther an College, 1994.
- Rehman, Sajjad Ur & Mohammad, Gloria P. "Relationship of Library Skills with Selected Personal and Academic Variables: A Study of the Undergraduate Students of Kuwait University," *International Information & Library Review*. 34, 1 (2002, March): 1-20.
- Reitz, John M. "Information Literacy." In *Dictionary for Library and Information Science*. 356-357. Westport, CT: Libraries Unlimited, 2004.
- "Research Foundations of The Big6 Skills" [Online]. Available: <http://www.big6.com/showarticle.php>. (2004, Nov 30)
- Schultheis, Robert and Sumner, Mary. *Management Information Systems: the Manager's View*. 4th ed. Boston: McGraw-Hill, 1998.
- Seaman, Nancy H. *Information Literacy: A Study of Freshman Students' Perceptions with Recommendations*. [online]. Available: <http://scholar.lib.vt.edu/theses/available/etd-05142001-104550/>. 2000.

- Smailey, T.N. **Information Literacy Assessment: Distinguishing Different Levels of Understanding.** [Online]. Available: <http://www.cabbrillo.cc.ca.us/~tsmailey/InfoLitAssessment.html>, (2004, May 1)
- Spitzer, Kathleen L.; Eisenberg, Micheal B. & Lowe, Carrie A. **Information Literacy: Essential Skills for the Information Age.** [Online]. Available: <http://ericit.org/plweb-cgi/fastweb>, 1998.
- Stair, Ralph M. and Reynolds, George W. **Principles of Information Management System: a Managerial Approach.** 5th ed. Boston: McGraw-Hill, 2001.
- Thompson, H.M. and Henley, S.A. **Fostering Information Literacy: Connecting national standards, goals 2000 and the SCAN report.** Englewood, CO: Library Limited, 2000.
- Webster's New Collegiate Dictionary.** New York: Webster, 1995.
- Webster's third new international dictionary of the English language.** unabridgeded. Springfield, MA: Merriam-Webster, 1993.
- Werrell, Finity L. and Wesley, Threasa L. "Promoting Information Literacy Through a Faculty Workshop." **Research Strategics.** 8, 4 (1990): 181-190.
- Zurkowski, P. **The Information Service Environment Relationships and Priorities.** Washington, D. C.: National Commission on Libraries and Information Science, 1974.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

1. ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจานันท์
 อาจารย์ระดับ 10 สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
 สยามบรมราชกุมารี พ.ศ. 2550 - 2551
2. ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย
 ศึกษาพิเศษที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 1 จังหวัดนครปฐม
3. อาจารย์ดาร์ต มุกดาอุดม
 อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
4. อาจารย์ศิริกาญจน์ (ศรีเคลือบ) โพธิ์เขียว
 ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และอาจารย์ประจำโปรแกรมวิชา
 สารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
5. อาจารย์กัลยาณี จักขุรักษ์
 ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข

มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ ระดับของความสามารถและข้อคำถามเพื่อใช้วัด

มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ ระดับของความสามารถและข้อคำถามเพื่อใช้วัด
การรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์

ด้าน/ มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	ระดับของความสามารถ	ข้อคำถาม เพื่อใช้วัด
1. ด้านการรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่ 1. นักเรียนผู้รู้สารสนเทศ สามารถเข้าถึงข้อมูล สารสนเทศได้อย่างมี ประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล	ตัวบ่งชี้ที่ 1 รู้ถึงความจำเป็น ของสารสนเทศ	ระดับพื้นฐาน ยกตัวอย่างสถานการณ์ซึ่งใช้สารสนเทศ เพิ่มเติมเพื่อแก้ปัญหาหรือตอบคำถาม สารสนเทศ ระดับความสามารถ เมื่อเผชิญกับปัญหาหรือคำถามของ สารสนเทศ ให้พิจารณาว่าจำเป็นต้องใช้ สารสนเทศเพิ่มเติมในการตอบคำถามนั้น หรือไม่ ระดับแบบอย่าง ประเมินได้ไม่ว่าขอบข่ายของปัญหาหรือ คำถามสารสนเทศ สามารถแก้ไขได้โดยใช้ พื้นฐานความรู้ของตนเอง หรือต้องการ สารสนเทศเพิ่มเติม	1, 2
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 รู้ถึงความถูกต้อง และความเข้าใจ สารสนเทศเป็น พื้นฐานของ การตัดสินใจ อันชาญฉลาด	ระดับพื้นฐาน เลือกตัวอย่างข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง และไม่ถูกต้อง ข้อมูลสารสนเทศที่สมบูรณ์และ ไม่สมบูรณ์สำหรับใช้ในการตัดสินใจ ระดับความสามารถ อธิบายความแตกต่างระหว่างสารสนเทศ ที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องได้รวมทั้งสารสนเทศที่ สมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ ที่ใช้ประกอบ ในการตัดสินใจ ระดับแบบอย่าง พิจารณาตัดสินใจอย่างมีคุณภาพในการ ใช้สารสนเทศที่สมบูรณ์และถูกต้องได้	3, 4

ด้าน/ มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	ระดับของความสามารถ	ข้อคำถาม เพื่อใช้วัด
<p>มาตรฐานที่ 1. นักเรียนผู้รู้สารสนเทศ สามารถเข้าถึงข้อมูล สารสนเทศได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 3 ตั้งคำถามบน พื้นฐานของ ความต้องการ ข้อมูลด้าน สารสนเทศ</p>	<p>ระดับพื้นฐาน บอกคำถามที่กว้างๆ อย่างน้อย 1 คำถาม ที่จะช่วยในการค้นหาสารสนเทศที่จำเป็นหรือ ที่ต้องการได้</p> <p>ระดับความสามารถ บอกคำถามที่ทั้งกว้างและคำถามที่ เฉพาะเจาะจง ซึ่งจะช่วยในการสืบค้น สารสนเทศที่จำเป็นหรือที่ต้องการได้</p> <p>ระดับแบบอย่าง ตรวจทาน แก้ไข เพิ่มเติม หรือลดคำถาม ตามที่จำเป็น</p>	<p>5, 6, 7, 8</p>
	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 4 ระบุแหล่งข้อมูล ที่เป็นไปอย่าง หลากหลาย</p>	<p>ระดับพื้นฐาน กำหนดข้อมูลสารสนเทศหลายแหล่ง และอธิบายแหล่งที่มาของข้อมูลสารสนเทศ ที่จำเป็น หรือที่ต้องการได้</p> <p>ระดับความสามารถ ระดมสมองเรื่องขอบข่ายแหล่งข้อมูล สารสนเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาข้อมูล สารสนเทศที่จำเป็น หรือต้องการใช้</p> <p>ระดับแบบอย่าง ใช้โครงสร้างของแหล่งที่มาของข้อมูล สารสนเทศ เพื่อจะได้ข้อมูลสารสนเทศหลาย ด้านที่จำเป็นหรือที่ต้องการได้</p>	<p>9, 10</p>
	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 5 พัฒนาและใช้ ยุทธวิธีที่ประสบ ผลสำเร็จในการ สืบค้นแหล่งข้อมูล</p>	<p>ระดับพื้นฐาน กำหนดความคิด วิธีการบางอย่างที่จะระบุ และสืบค้นสารสนเทศที่จำเป็น</p> <p>ระดับความสามารถ อธิบายและประยุกต์แผนงานที่เข้าถึง สารสนเทศที่จำเป็นได้</p>	<p>11, 12, 13</p>

ด้าน/ มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	ระดับของความสามารถ	ข้อคำถาม เพื่อใช้วัด
<p>มาตรฐานที่ 1. นักเรียนผู้รู้สารสนเทศ สามารถเข้าถึงข้อมูล สารสนเทศได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล</p>		<p>ระดับแบบอย่าง กำหนดและตรวจทานแผนงานต่างๆ เพื่อที่จะเข้าถึง</p>	
<p>มาตรฐานที่ 2 นักเรียนผู้รู้สารสนเทศ สามารถประเมิน สารสนเทศได้อย่างมี วิจารณญาณ</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 1 พิจารณา สารสนเทศในแง่ ของความถูกต้อง ตรงประเด็นและ ความครอบคลุม ได้</p>	<p>ระดับพื้นฐาน ให้คำจำกัดความ หรือยกตัวอย่าง ในแง่ของความถูกต้อง ตรงประเด็นและ ความครอบคลุมได้ ระดับความสามารถ เปรียบเทียบความแตกต่างของแหล่งข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่จะตัดสินใจ ซึ่งจะต้อง พิจารณาถึงความถูกต้อง ตรงประเด็น และ ความครอบคลุมได้ ระดับแบบอย่าง ตัดสินใจความถูกต้อง ตรงประเด็นและ ความสมบูรณ์ของแหล่งข้อมูล ซึ่งเกี่ยวกับ หัวข้อสำคัญและปัญหาสารสนเทศ</p>	14, 15
	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 2 แยกข้อเท็จจริง และความคิดเห็น ในสารสนเทศได้</p>	<p>ระดับพื้นฐาน รู้ถึงข้อเท็จจริงและความคิดเห็นใน แหล่งข้อมูลสารสนเทศ และผลงานอัน หลากหลาย ระดับความสามารถ อธิบายเปรียบเทียบความแตกต่างของ ข้อเท็จจริง และความคิดเห็น ระดับแบบอย่าง รวบรวมข้อเท็จจริง และความคิดเห็นให้ สอดคล้องกับงานของตนเองได้</p>	16, 17

ด้าน/ มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	ระดับของความสามารถ	ข้อคำถาม เพื่อใช้วัด
<p>มาตรฐานที่ 2</p> <p>นักเรียนผู้รู้สารสนเทศสามารถประเมินสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 3</p> <p>ระบุสารสนเทศที่ไม่ถูกต้อง และที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>รู้ถึงความไม่ถูกต้อง หรือความผิดพลาดของข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งที่มาของข้อมูลสารสนเทศ และผลผลิตของสารสนเทศ</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>อธิบายได้ว่าทำไมค่าความไม่ถูกต้อง และความผิดพลาดนำไปสู่การสรุปที่ผิดพลาด</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>ตัดสินใจ และสนับสนุนการตัดสินใจ ความไม่ถูกต้อง หรือความผิดพลาดของข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศ</p>	<p>18, 19</p>
	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 4</p> <p>เลือกสารสนเทศที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาและตอบคำถามได้</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>รู้ถึงการประยุกต์ใช้สารสนเทศกับปัญหาหรือคำถามของสารสนเทศที่เฉพาะเจาะจงได้</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>วิเคราะห์สารสนเทศอย่างหลากหลายเพื่อตัดสินใจประยุกต์ใช้กับปัญหาสารสนเทศ</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>รวบรวมความถูกต้อง ความสัมพันธ์ และความสอดคล้องของข้อมูลสารสนเทศเพื่อแก้ปัญหาสารสนเทศ</p>	<p>20, 21</p>
<p>มาตรฐานที่ 3</p> <p>นักเรียนผู้รู้สารสนเทศสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 1</p> <p>รวบรวมสารสนเทศเพื่อฝึกประยุกต์ใช้ได้</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>อธิบายการจัดระเบียบ สารสนเทศได้หลายทาง</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>จัดระเบียบสารสนเทศให้แตกต่างกันหลายรูปแบบ และถูกต้องตามปัญหาสารสนเทศ</p>	<p>22, 23</p>

ด้าน/ มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	ระดับของความสามารถ	ข้อคำถาม เพื่อใช้วัด
<p>มาตรฐานที่ 3</p> <p>นักเรียนผู้รู้สารสนเทศ สามารถใช้สารสนเทศ ได้อย่างถูกต้องและ สร้างสรรค์</p>		<p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>จัดระเบียบผลงานที่ใช้สารสนเทศและ นำเสนอได้หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ</p>	
	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 2</p> <p>บูรณาการ สารสนเทศที่ได้ เข้ากับความรู้ของ ตนได้</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>รู้และเข้าใจสารสนเทศใหม่ และความคิด ใหม่ๆ</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>เขียนแผนภาพสรุปเชื่อมโยงสิ่งที่รู้แล้วเป็น หัวข้อเรื่องด้วยสารสนเทศใหม่</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>บูรณาการความรู้เดิมของตนเองเข้ากับ ข้อมูลอย่างหลากหลายเพื่อสร้างความหมาย ใหม่</p>	24, 25
	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 3</p> <p>ประยุกต์ใช้ สารสนเทศอย่าง มีวิจารณญาณ และใช้แก้ปัญหา ได้</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>ระบุสารสนเทศบางส่วนที่ต้องการ หรือจำเป็นจากสารสนเทศทั้งหมด</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>ใช้สารสนเทศอย่างหลากหลายใน การแก้ปัญหา</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>วางแผนการใช้สารสนเทศในการแก้ไข ปัญหา หรือคำถามสารสนเทศ</p>	26, 27
	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 4</p> <p>สร้างและนำเสนอ สารสนเทศหรือ ความคิดในรูปแบบ ที่เหมาะสมได้</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>บอกรูปแบบต่างๆ ในการนำเสนอ สารสนเทศต่างๆ</p>	28

ด้าน/ มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	ระดับของความสามารถ	ข้อคำถาม เพื่อใช้วัด
<p>มาตรฐานที่ 3</p> <p>นักเรียนผู้รู้สารสนเทศ สามารถใช้สารสนเทศ ได้อย่างถูกต้องและ สร้างสรรค์</p>		<p>ระดับความสามารถ</p> <p>เลือกรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับนำเสนอ สารสนเทศบนพื้นฐานของสารสนเทศ ผู้ฟัง และธรรมชาติของปัญหา</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>เลือกรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการ นำเสนอข้อมูลสารสนเทศ และแสดงทางเลือก ที่เหมาะสม</p>	
<p>2. ด้านการเรียนรู้ด้วย ตนเอง</p> <p>มาตรฐานที่ 4</p> <p>นักเรียนผู้รู้สารสนเทศ เป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเอง และแสวงหาสารสนเทศ ได้สอดคล้องกับความ สนใจของตนเอง</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 1</p> <p>แสวงหา สารสนเทศได้ตรง กับความต้องการ</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>แสวงหาสารสนเทศเกี่ยวกับความสนใจ ส่วนบุคคล</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>ใช้ความรู้ส่วนตัวในการแสวงหา สารสนเทศในเรื่องความสนใจส่วนบุคคล</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>สำรวจโครงสร้าง แหล่งสารสนเทศเพื่อ ค้นหาสารสนเทศในเรื่องสนใจส่วนบุคคล</p>	29, 30, 31
	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 2</p> <p>ออกแบบพัฒนา ประเมินผลงานที่ ใช้สารสนเทศและ วิธีการแก้ปัญหา ได้สอดคล้องกับ ความสนใจของตน</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>จัดระเบียบและนำเสนอสารสนเทศ ให้ตรง กับความสนใจของตน</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>สร้างผลงานที่ใช้สารสนเทศ และวิธี แก้ปัญหาได้สอดคล้องกับความสนใจของตน</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>ประเมินผลงานที่ใช้สารสนเทศ และวิธีการ แก้ปัญหาได้สอดคล้องกับความสนใจของตน</p>	32

ด้าน/ มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	ระดับของความสามารถ	ข้อคำถาม เพื่อใช้วัด
<p>มาตรฐานที่ 5</p> <p>นักเรียนผู้รู้สารสนเทศ เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของ วรรณกรรมและการ สร้างสรรค์สารสนเทศ</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 1</p> <p>เป็นนักอ่านที่มี ความสามารถ และมีแรงจูงใจใน ตนเอง</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>อธิบายและอภิปรายวรรณกรรมอย่าง หลากหลาย</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>เลือกวรรณกรรมอื่นๆ อีก เพื่อจะอ่านและ วิเคราะห์โครงสร้าง คติและตัวละคร</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>อ่านมากและประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน ของวรรณกรรมที่อ่าน</p>	33, 34, 35
	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 2</p> <p>นำเสนอสิ่งที่ได้ จากสารสนเทศ อย่างสร้างสรรค์ ในรูปแบบที่ หลากหลาย</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>อธิบายและอภิปราย ภาพยนตร์ บทละคร การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศแบบอื่นๆ</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>วิเคราะห์และอธิบายสารสนเทศที่นำเสนอ อย่างสร้างสรรค์และหลากหลายรูปแบบ</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>ประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนของสารสนเทศ ที่นำเสนออย่างสร้างสรรค์และหลากหลาย</p>	36, 37
	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 3</p> <p>พัฒนามผลงาน ที่สร้างสรรค์ใน รูปแบบต่างๆ</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>แสดงสารสนเทศและความคิดสร้างสรรค์ ในรูปแบบต่างๆ</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>แสดงสารสนเทศและความคิดในผลงาน ที่ใช้สารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งแสดง การเชื่อมโยงหลายรูปแบบ</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>แสดงสารสนเทศและความคิดเชิง สร้างสรรค์ที่เป็นผลงานชิ้นเดียวแต่รวมหลาย รูปแบบ</p>	38

ด้าน/ มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	ระดับของความสามารถ	ข้อคำถาม เพื่อใช้วัด
<p>มาตรฐานที่ 6</p> <p>นักเรียนผู้รู้สารสนเทศเป็นผู้มีความพากเพียรในการแสวงหาสารสนเทศและการสร้างความรู้</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 1</p> <p>ประเมินคุณภาพของกระบวนการและผลงานในการแสวงหาสารสนเทศของตนเองได้</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>ย้อนกลับไปที่ขั้นตอนที่ค้นหาสารสนเทศและอธิบายสิ่งไหนสำคัญมากที่สุดในการแก้ปัญหาสารสนเทศ</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>ประเมินแต่ละขั้นของกระบวนการค้นหาสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสารสนเทศ</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>ประเมินกระบวนการค้นหาสารสนเทศแต่ละขั้นตอนที่เกิดขึ้น และปรับปรุงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้กระบวนการและผลงานดีขึ้น</p>	39, 40
	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 2</p> <p>คิดค้นยุทธวิธีในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>อธิบายกลวิธีขั้นพื้นฐานเพื่อการแก้ไขปรับปรุง และทำให้งานทันสมัย</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>เลือกและประยุกต์กลวิธีที่เหมาะสมสำหรับการแก้ไข ปรับปรุง และทำให้งานทันสมัย</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>เลือกและประยุกต์กลวิธีที่เหมาะสมในการเพิ่มเติมความรู้ของตน</p>	41, 42
<p>ด้านความรับผิดชอบ</p> <p>ข้อสังคม</p> <p>มาตรฐานที่ 7</p> <p>นักเรียนผู้รู้สารสนเทศระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศในสังคมประชาธิปไตยและสารสนเทศเพื่อให้เกิดเชิงบวกต่อสังคม</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 1</p> <p>แสวงหาสารสนเทศจากแหล่งความรู้ในบริบทที่เกี่ยวข้องและวัฒนธรรมที่หลากหลาย</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>ระบุแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาสารสนเทศ</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>ใช้แหล่งสารสนเทศอย่างหลากหลาย และครอบคลุม เพื่อแก้ไขปัญหาสารสนเทศ</p>	43, 44

ด้าน/ มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	ระดับของความสามารถ	ข้อคำถาม เพื่อใช้วัด
<p>มาตรฐานที่ 7</p> <p>นักเรียนผู้รู้สารสนเทศ ตระหนักถึงความสำคัญ ของสารสนเทศในสังคม แบบประชาธิปไตยและ ใช้สารสนเทศเพื่อให้ เกิดผลเชิงบวกต่อสังคม</p>		<p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>ค้นหาแหล่งสารสนเทศแสดงให้เห็นถึง ความแตกต่างของบริบท, ความมีระเบียบ วัฒนธรรม และประเมินประโยชน์ เพื่อตัดสินใจ ปัญหาสารสนเทศ</p>	
	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 2</p> <p>ยอมรับใน หลักการของ ความยุติธรรม ในการเข้าถึง สารสนเทศ</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>อธิบายความสำคัญของการเข้าถึง สารสนเทศ แหล่งสารสนเทศ และเทคโนโลยี สารสนเทศให้เพื่อนร่วมชั้น</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>ใช้สารสนเทศ, แหล่งสารสนเทศและ เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดหาให้ผู้อื่นได้ใช้ด้วย</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>เสนอยุทธวิธีให้เพื่อนร่วมชั้นและบุคคลอื่น เข้าถึงสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศและ เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเท่าเทียมกัน</p>	45, 46
<p>มาตรฐานที่ 8</p> <p>นักเรียนผู้รู้สารสนเทศ มีพฤติกรรมที่เหมาะสม และมีจริยธรรมในการ ใช้สารสนเทศและ เทคโนโลยี</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 1</p> <p>ยอมรับใน หลักการของ อิสรภาพทาง สติปัญญา</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>บอกความหมายและยกตัวอย่างเรื่อง อิสรภาพทางสติปัญญา</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>วิเคราะห์สถานการณ์ที่หนีบยกจากสื่อใน ห้องสมุดในการใช้คำที่สัมพันธ์กับอิสรภาพ ทางสติปัญญา</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>ทำนายสิ่งทีอาจเกิดขึ้นถ้ากฎของอิสรภาพ ทางปัญญาไม่ได้ใช้ในชุมชนของตน</p>	47, 48

ด้าน/ มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	ระดับของความสามารถ	ข้อคำถาม เพื่อใช้วัด
<p>มาตรฐานที่ 8</p> <p>นักเรียนผู้รู้สารสนเทศ มีพฤติกรรมที่เหมาะสม และมีจริยธรรมในการ ใช้สารสนเทศและ เทคโนโลยี</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 2</p> <p>ยอมรับในสิทธิ ทางปัญญา</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>ยกตัวอย่าง ความหมายของการยอมรับ ในสิทธิทางปัญญา</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>วิเคราะห์สถานการณ์ เช่น การทำรายงาน อย่างสร้างสรรค์ หรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มัลติมีเดียเพื่อที่จะตัดสินใจขั้นตอนที่จำเป็น ที่แสดงการยอมรับในสิทธิทางปัญญา</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>หลีกเลี่ยงการขโมย คัดลอก, อ้างอิง แหล่งข้อมูลอย่างเหมาะสม ทำการคัดลอก และรวบรวมข้อความ หรือเนื้อเรื่องและจำลอง หรือเลียนแบบเพียงแต่เหมาะสมเมื่อผลิต สารสนเทศ</p>	<p>49, 50, 51</p>
	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 3</p> <p>ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศอย่าง รับผิดชอบ</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>บอกวัตถุประสงค์ที่สำคัญของนโยบาย โรงเรียนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>ติดตั้งเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม อย่างมีประสิทธิภาพในคอมพิวเตอร์ของ โรงเรียน</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>ติดตามแนวทางของโรงเรียนทั้งหมด ใน เรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อมีการ แก้ปัญหาสารสนเทศ</p>	<p>52, 53</p>

ด้าน/ มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	ระดับของความสามารถ	ข้อคำถาม เพื่อใช้วัด
<p>มาตรฐานที่ 9</p> <p>นักเรียนผู้รู้สารสนเทศ เข้าร่วมกับชุมชนและ สังคมในการสื่อสาร สารสนเทศและสร้าง ความรู้</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 1</p> <p>แลกเปลี่ยน ความรู้และ สารสนเทศกับ ผู้อื่นได้</p>	<p>ระดับพื้นฐาน :</p> <p>ให้ความช่วยเหลือกลุ่มในการแสวงหาและ ติดต่อสื่อสารข้อเท็จจริงที่เฉพาะเจาะจง ความคิดเห็น และมุมมองต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาสารสนเทศ</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>ใช้แหล่งสารสนเทศคัดเลือกสารสนเทศ และความคิดเห็นต่างๆ ที่จะให้ความช่วยเหลือ โดยตรงกับโครงการวิจัยกลุ่มที่ประสบ ความสำเร็จ</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>บูรณาการความรู้ของตนเองและ สารสนเทศจากผู้อื่นเป็นกลุ่มเดียวกัน</p>	<p>54, 55</p>
	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 2</p> <p>ยอมรับความคิด รวมถึงสภาพ พื้นฐานและความรู้ ของบุคคลอื่น</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>บรรยายความคิดของผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง และสมบูรณ์</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>กระตุ้นการพิจารณาความคิดและ สารสนเทศจากสมาชิกกลุ่มทั้งหมด</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>ช่วยจัดระเบียบและบูรณาการให้สมาชิก ของกลุ่มทั้งหมด เข้าถึงผลงานที่ใช้สารสนเทศ</p>	<p>56, 57</p>

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	ระดับของความสามารถ	ข้อคำถาม เพื่อใช้วัด
<p>มาตรฐานที่ 9</p> <p>นักเรียนผู้รู้สารสนเทศ เข้าร่วมกับชุมชนและ สังคมในการสื่อสาร สารสนเทศและสร้าง ความรู้</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 3</p> <p>มีส่วนร่วมกับผู้ อื่นทั้งการติดต่อ กับบุคคลโดยตรง และผ่านทาง เทคโนโลยี ใน การระบุปัญหา ทางสารสนเทศ และแสวงหา ทางเลือกใน การแก้ปัญหา</p>	<p>ระดับพื้นฐาน</p> <p>แสดงความคิดเห็นของตนเองอย่าง เหมาะสมและมีประสิทธิภาพกับบุคคล และ ผ่านทางเทคโนโลยีอย่างกว้างขวางเมื่อทำงาน กลุ่ม เพื่อที่จะระบุและแก้ไขปัญหาสารสนเทศ ระดับความสามารถ</p> <p>มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการอภิปรายกับ คนอื่น ๆ โดยตรง และผ่านทางเทคโนโลยี เพื่อ วิเคราะห์สารสนเทศ ปัญหา และเพื่อนำ วิธีการแก้ปัญหา</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการอภิปรายกับ คนอื่น ๆ โดยตรง และผ่านทางเทคโนโลยีเพื่อ วางแผนแก้ไขปัญหาสารสนเทศโดยบูรณาการ สารสนเทศและความคิดของสมาชิกกลุ่ม</p>	<p>58, 59</p>
	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 4</p> <p>มีส่วนร่วมกับผู้ อื่นทั้งการติดต่อ กับบุคคลโดยตรง และผ่านทาง เทคโนโลยีใน การออกแบบ พัฒนา ประเมินผลงาน และวิธีการ แก้ปัญหา เกี่ยวกับ สารสนเทศ</p>	<p>ระดับพื้นฐาน :</p> <p>ทำงานกับบุคคลอื่นโดยตรงและผ่านทาง เทคโนโลยีเพื่อที่จะสร้างและประเมินผลงานที่ ใช้สารสนเทศอย่างง่าย ๆ</p> <p>ระดับความสามารถ</p> <p>ทำงานกับบุคคลอื่นโดยตรง และผ่านทาง เทคโนโลยี เพื่อที่จะสร้างและประเมินผลงานที่ ใช้สารสนเทศ และความคิดต่างๆ ที่มีการ ติดต่อสื่อสารที่ซับซ้อน</p> <p>ระดับแบบอย่าง</p> <p>ทำงานกับบุคคลอื่นโดยตรง และผ่านทาง เทคโนโลยี เพื่อที่จะสร้างและประเมินผลงาน สารสนเทศที่ซับซ้อน ซึ่งได้บูรณาการ สารสนเทศในหลากหลายรูปแบบ</p>	<p>60</p>

ภาคผนวก ค
แบบทดสอบการรู้สารสนเทศ

แบบทดสอบเพื่อการวิจัย

เรื่อง การรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้จัดทำขึ้นเพื่อวัดระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์
2. แบบทดสอบฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ 1	ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบ	จำนวน 3 ข้อ
ตอนที่ 2	แบบทดสอบวัดระดับการรู้สารสนเทศ	จำนวน 60 ข้อ
	2.1 ด้านการรู้สารสนเทศ	จำนวน 28 ข้อ
	2.2 ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง	จำนวน 14 ข้อ
	2.3 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	จำนวน 18 ข้อ
3. ขอให้นักเรียนตั้งใจทำแบบทดสอบ สิ่ง que นักเรียนตอบจะไม่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลของนักเรียนจะเป็นความลับ ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามแต่ละข้อ และพิจารณาเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ และตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบทดสอบนี้ด้วยดี

นางจันทร์วรรณ อัดถวิบูลย์กุล

นักศึกษาลัทธิสุตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบ

โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน

1. ปัจจุบันนักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในชั้น
  - มัธยมศึกษาปีที่ 4
  - มัธยมศึกษาปีที่ 5
  - มัธยมศึกษาปีที่ 6
2. แผนการเรียนที่นักเรียนกำลังศึกษา
  - แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์
  - แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - ภาษาเลือกอิสระ(ฝรั่งเศส-จีน-ญี่ปุ่น)
  - แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - คณิตศาสตร์
3. ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมถึงภาคเรียนสุดท้ายของนักเรียน
  - มีคะแนนเฉลี่ยสะสมช่วง 2.00 - 2.79
  - มีคะแนนเฉลี่ยสะสมช่วง 2.80 - 3.39
  - มีคะแนนเฉลี่ยสะสมช่วง 3.40 - 4.00

ตอนที่ 2 แบบทดสอบวัดระดับการรู้สารสนเทศ

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบมีจำนวน 60 ข้อ
2. ใช้เวลาทำแบบทดสอบ จำนวน 45 นาที
3. ให้นักเรียนเขียนชื่อ นามสกุล ลงในกระดาษคำตอบ
4. ทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ ข้อที่คิดว่าถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ด้านการรู้สารสนเทศ

มาตรฐานที่ 1 นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ตัวบ่งชี้ที่ 1 รู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ

ข้อ 1. การรู้วิธีค้นหาสารสนเทศจากแหล่งต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ และ อินเทอร์เน็ต มีประโยชน์ต่อการเรียนอย่างไร

- ก. เรียนรู้ข้อมูลหลายประเภท
- ข. ทำรายงานส่งอาจารย์ได้รวดเร็ว
- ค. ทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ง. ทำให้ตนเองฉลาด สามารถเรียนรู้ได้หลากหลาย

ข้อ 2. นักเรียนคิดว่า "สารสนเทศ" มีความจำเป็นต่อนักเรียนอย่างไรในสังคมปัจจุบัน

- ก. เพื่อพัฒนาตนเอง
- ข. เพื่อพัฒนามนุษย์
- ค. เพื่อพัฒนาสังคม
- ง. ถูกทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 รู้ว่าความถูกต้องและความเข้าใจสารสนเทศเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจอันชาญฉลาด

ข้อ 3. ข้อความใดให้ความหมายของ "อินเทอร์เน็ต" ได้ดีที่สุด

- ก. เครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่บรรจุสารสนเทศทุกแขนงวิชาแล้วมีจำนวนมหาศาล
- ข. เครือข่ายคอมพิวเตอร์ของแต่ละประเทศที่เชื่อมโยงกันโดยมีรัฐบาลเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ
- ค. เครือข่ายคอมพิวเตอร์จำนวนมากที่มาเชื่อมโยงกันและให้บริการสารสนเทศหลากหลายรูปแบบ
- ง. เครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ของสถาบันการศึกษาและองค์กรต่างๆ ที่เชื่อมโยงและใช้งานร่วมกัน

ข้อ 4. นักเรียนใช้ Google, Yahoo, Sanook เมื่อใด

- ก. ค้นหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต
- ข. ตรวจสอบสะกดคำถูก ผิด บนอินเทอร์เน็ต
- ค. ค้นหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดบอกรับ
- ง. ค้นหาฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ตั้งคำถามบนพื้นฐานของความต้องการด้านสารสนเทศ

ข้อ 5. ถ้านักเรียนต้องการค้นหา ประวัติและผลงานของอาจารย์เสรี หวังในธรรม จากฐานข้อมูลระบบทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด นักเรียนจะค้นหาข้อมูลจากแหล่งใด

- ก. ชื่อผู้แต่ง(author)
- ข. ชื่อเรื่อง(title)
- ค. หัวเรื่อง(subject)
- ง. คำค้น(keyword)

ข้อ 6. ถ้านักเรียนทำรายงานเกี่ยวกับเรื่อง ดาวเคราะห์ มีคำศัพท์ใดบ้างที่เกี่ยวข้อง

- ก. โลก, ดวงจันทร์, เอกภพ
- ข. ดวงดาว, ดาวเทียม, อวกาศ
- ค. ดวงอาทิตย์, ดวงจันทร์, ดวงดาว
- ง. ดาราศาสตร์, ระบบสุริยจักรวาล, ดวงดาว

ข้อ 7. จากหน้าจอตู้บัตรรายการนักเรียนคิดว่า "สิ่งแวดล้อมภาคอีสาน" เป็นสื่อสารสนเทศประเภทใด

- ก. CAI
- ข. VCD
- ค. DVD
- ง. CD-ROM

ข้อ 8. คำค้นในข้อใดที่มีความหมายแคบกว่า

- ก. สิ่งแวดล้อม
- ข. สิ่งแวดล้อมน่ารู้
- ค. สิ่งแวดล้อม, ผลกระทบ
- ง. สิ่งแวดล้อม-กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ระบุแหล่งข้อมูลที่เป็นไปอย่างหลากหลาย

ข้อ 9. ขั้นตอนการทำรายงานวิชาการที่ต้องใช้ข้อมูลในห้องสมุดคือขั้นตอนใด

- ก. การหาแหล่งข้อมูล
- ข. การเขียนโครงเรื่อง
- ค. การเลือกหัวข้อเรื่อง
- ง. การอ่านและการบันทึกข้อมูล

ข้อ 10. รายการในกรอบที่ปรากฏนี้ เป็นการอ้างถึงการค้นคว้าจากแหล่งสารสนเทศใด

ศรวรรिता เมฆไพบุลย์ และศิริโชค เลิศยะโส. "วีรบุรุษนักรบสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช"
National Geographic ฉบับภาษาไทย. 7.77 (ธันวาคม 2550): 46-63.

- ก. หนังสือ
- ข. เว็บไซต์
- ค. หนังสือพิมพ์
- ง. บทความวารสาร

ตัวบ่งชี้ที่ 5 พัฒนาและใช้ยุทธวิธีที่ประสบผลสำเร็จในการสืบค้นแหล่งข้อมูล

ข้อ 11. ข้อใดเป็นกลยุทธ์การสืบค้นข้อมูลจาก Google

- ก. ใช้เครื่องหมายให้น้อยที่สุด
- ข. ใช้เครื่องหมายให้มากที่สุด
- ค. วิเคราะห์คำศัพท์ที่ใช้ในการสืบค้น
- ง. วิเคราะห์คำถามของเรื่องว่าต้องการสืบค้นอะไร

ข้อ 12. เมื่อสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตแล้วพบคำหรือกลุ่มคำที่ขีดเส้นใต้ นักเรียนจะ

อธิบายความหมายว่าอย่างไร

- ก. เป็นหัวเรื่องที่ค้น
- ข. เป็นคำสั่งพื้นฐาน
- ค. เป็นคำหลักที่ใช้ค้นคว้า
- ง. เชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์อื่น

ข้อ 13. ข้อใดเป็นเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศจากหนังสือชุดสารานุกรมไทยสำหรับ

เยาวชนฯ

- ก. บัตรรายการ
- ข. ดรรชนีรวมเล่มที่ ๑-๒๕
- ค. ดรรชนีท้ายเล่มหนังสือทุกเล่ม
- ง. ข้อ ก ข และ ค

มาตรฐานที่ 2 นักเรียนสามารถประเมินสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 พิจารณาสารสนเทศในแง่ของความถูกต้องตรงประเด็นและความครอบคลุมได้

ข้อ 14. นักเรียนจะประเมินสารสนเทศที่ค้นได้จากเว็บไซต์ www. (world wide web) ในเบื้องต้นจากอะไร

- ก. เว็บโดเมน, วันที่ปรับปรุงข้อมูล
- ข. มีจุดเชื่อมโยงไปยังเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ค. ประเทศที่เว็บไซต์จดทะเบียน, ไม่มีโฆษณา
- ง. ผู้ให้การสนับสนุน, ความถูกต้องของภาพกราฟ

ข้อ 15. นักเรียนมีวิธีการประเมินหนังสือจากอะไรเป็นเบื้องต้น

- ก. สำนักพิมพ์, ผู้ให้การสนับสนุน
- ข. ชื่อเรื่อง, เมืองหรือสถานที่พิมพ์
- ค. ผู้แต่ง, ปีพิมพ์, และเนื้อหาที่ตรงประเด็น
- ง. ชื่อเรื่อง, วัตถุประสงค์ในการนำเสนอข้อมูล

ตัวบ่งชี้ที่ 2 แยกข้อเท็จจริงและความคิดเห็นในสารสนเทศได้

ข้อ 16. ข้อใดจัดว่าเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทเสนอข่าวให้คิด

- ก. ไทยรัฐ
- ข. มติชน
- ค. เดลินิวส์
- ง. คม ชัด ลึก

ข้อ 17. อ่านข้อความข้างล่างนี้ แล้วตอบคำถาม

...ที่เราเห็นอยู่เสมอก็คือ คำว่า พุดได้ กับคำว่า พุดเป็น พุดได้ก็สักแต่พุด พุดออกเสียงเป็นถ้อยคำรู้เรื่องสื่อความได้ เช่น เด็กพุดได้ แต่ถ้าพุดเป็นนั่นหมายถึง รู้จักพุด พุดได้เหมาะสม พุดได้ดี พุดมีประโยชน์ เป็นการพุดที่ประกอบด้วยสาระความรู้ และมีศิลปะในการพุดได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ... (รัตนากุษาฤทธิ, 2544: 28)

ข้อความนี้เป็นข้อความประเภทใด

- ก. ข้อบังคับ
- ข. ข้อคิดเห็น
- ค. ข้อเท็จจริง
- ง. ข้อเสนอแนะ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ระบุสารสนเทศที่ไม่ถูกต้องและที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้

ข้อ 18. ข้อมูลลักษณะใดต่อไปนี้มีมักถูกนำเสนอแบบลำเอียง

ก. ข่าวกีฬา	ข. ข่าวพยากรณ์อากาศ
ค. โฆษณาขายสินค้า	ง. โฆษณารณรงค์ใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

ข้อ 19. การที่ผู้คนจำนวนมากนิยมเข้าวัดเพื่อขอหวย เป็นการหาสารสนเทศที่เหมาะสมหรือไม่

ก. ไม่เหมาะสม เพราะผิดวินัยสงฆ์
ข. ไม่เหมาะสม เพราะวัดเป็นแหล่งบูชาพระ
ค. ไม่เหมาะสม เพราะวัดเป็นแหล่งศึกษารธรรม
ง. ไม่เหมาะสม เพราะวัดเป็นแหล่งปฏิบัติกิจของสงฆ์

ตัวบ่งชี้ที่ 4 เลือกสารสนเทศที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาและตอบคำถามได้

ข้อ 20. ต้องการทราบที่ตั้งของอำเภอถลุง จ.ภูเก็ต ควรค้นข้อมูลจากหนังสืออ้างอิงประเภทใด

ก. พจนานุกรม	ข. หนังสือสารคดี
ค. รายงานประจำปี	ง. สารานุกรมภูมิศาสตร์

ข้อ 21. นักเรียนพิจารณาเลือกหนังสือว่ามีเนื้อหาตรงกับเรื่องที่จะทำรายงานหรือไม่ ได้อย่างไร

ก. ดูหน้าสารบัญเล่ม
ข. ดูบรรณนิหรือศัพท์ท้ายเล่ม
ค. ดูบรรณานุกรมหรือแหล่งอ้างอิงท้ายเล่ม
ง. ดูคำค้นหาที่ปรากฏที่ชื่อเรื่องหรือชื่อหนังสือ

มาตรฐานที่ 3 นักเรียนสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ที่ 1 รวบรวมสารสนเทศเพื่อฝึกประยุกต์ใช้ได้

ข้อ 22. นักเรียนชั้น ม.๕๑๐ แบ่งกลุ่มนำเสนอผลงานหัวข้อ การท่องเที่ยวในแถบเอเชีย โดยเลือกกลุ่มละ ๑ ประเทศๆ ละ ๒ ประเด็นหลัก กลุ่มภูหลวงแดงจับฉลากได้ประเทศจีน พบข้อมูลสารสนเทศในห้องสมุด ดังต่อไปนี้

1. จีน-การเมืองและการปกครอง	2. จีน-ความเป็นอยู่และประเพณี
3. จีน-ประวัติศาสตร์	4. จีน-ภูมิประเทศและการท่องเที่ยว
5. จีน-ประชากร	

นักเรียนคิดว่า กลุ่มกุหลาบแดงจะเลือกประเด็นใดที่สามารถนำเสนอได้ตรงประเด็นที่สุด

ก. 1 และ 4	ข. 2 และ 4
ค. 3 และ 4	ง. 4 และ 5

ข้อ 23. จากข้อ 22 ควรค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลประเภทใด

ก. หนังสือพิมพ์	ข. หนังสืออ้างอิง
ค. วารสารจีน	ง. ก ข และ ค

ตัวบ่งชี้ที่ 2 บูรณาการสารสนเทศที่ได้เข้ากับความรู้อ่อนของนักเรียน

ข้อ 24. จากข้อความข้างล่างนี้

" นายักษ์เป็นเกษตรกรที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และมีความสนใจเรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อันเป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นการทำเกษตรแบบผสม จึงตัดสินใจศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมที่ศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น และเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางในการพัฒนาการเกษตรของตนเอง จนประสบผลสำเร็จเป็นวิทยากร และประสานมูลนิธิเพื่อเกษตรกรประจำหมู่บ้าน "

นักเรียนคิดว่า นายักษ์ประสบความสำเร็จเพราะเหตุใด

ก. นายักษ์ทำตามทฤษฎีในตำรา
ข. นายักษ์ลองผิดลองถูกด้วยตนเอง
ค. นายักษ์ได้รับการอบรมจากวิทยากร
ง. นายักษ์บูรณาการสารสนเทศจนเกิดความรู้ใหม่

ข้อ 25. เด็กหญิงดวงตะวัน อัดตนาถนิรมล มีความถนัดด้านการร้องเพลง จึงสมัครเข้าประกวดร้องเพลงทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเสมอ เธอหมั่นฝึกร้องเพลงด้วยตนเองโดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ และศึกษาจากตำราการฝึกร้องเพลง จนได้รับรางวัลนักร้องวัยรุ่นเสียงใส นักเรียนคิดว่าดวงตะวันชอบค้นคว้าสารสนเทศที่ตนเองสนใจจากเลขหมวดหมู่อะไร

ก. 000	ข. 500
ค. 600	ง. 700

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ประยุกต์ใช้สารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณและใช้แก้ปัญหาได้

ข้อ 26. ข้อใดเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงเมื่อใช้อีเมลในการสื่อสาร

ก. อ่านตรวจทานก่อนส่งทุกครั้ง	ข. พิมพ์ด้วยตัวพิมพ์ขนาดใหญ่
ค. จัดส่งให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้	ง. ใช้รหัสผ่านในส่วนของข้อความ

ข้อ 27. การออกค่ายพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนบ้านหนองขาม อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำเป็นต้องรู้เส้นทางการเดินทาง เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว เพื่อป้องกันการหลงทาง นักเรียนคิดว่าคณะทำงานควรพกหนังสือเล่มใดไปด้วยจึงจะเหมาะสมที่สุด

ก. หนังสือแนะนำจังหวัดร้อยเอ็ด ฉบับพิมพ์ พ.ศ.2546

ข. วารสาร อ.ส.ท. ฉบับแนะนำจังหวัดร้อยเอ็ด ฉบับพิมพ์ พ.ศ.2547

ค. แผนที่ภูมิศาสตร์ ของนายทองใบ แต่งอ่อน ฉบับพิมพ์ พ.ศ.2548

ง. แผนที่ 76 จังหวัดทั่วไทย ของสำนักพิมพ์สารคดี ฉบับพิมพ์ พ.ศ.2550

ตัวบ่งชี้ที่ 4 สร้างและนำเสนอสารสนเทศหรือความคิดในรูปแบบที่เหมาะสมได้

ข้อ 28. การนำเสนอผลงานในชั้นเรียน นักเรียนนิยมใช้โปรแกรม Microsoft office ไດ

ก. Microsoft Word

ข. Microsoft Access

ค. Microsoft Excell

ง. Microsoft Power Point

2. ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ 4 นักเรียนเป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาสารสนเทศได้สอดคล้องกับ
ความสนใจ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 แสวงหาสารสนเทศได้ตรงกับความต้องการ

ข้อ 29. การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศจากบัตรรายการ สิ่งอำนวยความสะดวกที่จะช่วยให้การค้นหานั่งสอบบนชั้นได้อย่างรวดเร็วคืออะไร

ก. ชื่อผู้แต่ง

ข. ชื่อหนังสือ

ค. เลขเรียกหนังสือ

ง. เลขมาตรฐานหนังสือสากล

ข้อ 30. การจัดหมวดหมู่หนังสือของห้องสมุดมีประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างไร

ก. ทำให้ทราบชื่อหนังสือในห้องสมุด

ข. ทำให้ทราบตำแหน่งที่อยู่ของหนังสือ

ค. ทำให้ทราบจำนวนหนังสือที่ให้บริการ

ง. จัดกลุ่มหนังสือประเภทเดียวกันไว้ด้วยกัน

ข้อ 31. ภาพยนตร์เรื่อง "ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช" ดูแล้วทำให้เกิดความรักชาติ รักพระมหากษัตริย์ที่ทรงกอบกู้เอกราชของบ้านเมืองเอาไว้ เราจะสามารถศึกษาค้นคว้าเรื่องราวเพิ่มเติมในสมัยดังกล่าวได้จากหัวเรื่องใดที่ตรงประเด็นมากที่สุด

ก. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ข. นเรศวรมหาราช, สมเด็จพระ

ค. ไทย-ประวัติศาสตร์-กรุงสุโขทัย

ง. ไทย-ประวัติศาสตร์-กรุงศรีอยุธยา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ออกแบบพัฒนาประเมินผลงานที่ใช้สารสนเทศและวิธีการแก้ปัญหาได้
สอดคล้องกับความสนใจของตน

ข้อ 32. สูดาสสนใจด้านสุขภาพของตนเอง จึงมีแผนจัดทำสมุดรายงานสุขภาพตนเอง ประกอบด้วยประวัติส่วนตัว ความสูง น้ำหนัก อาหารที่ชอบรับประทานเป็นประจำ โดยศึกษามาตรฐานของอาหารตามกลุ่มอายุและกิจกรรมรายบุคคล นักเรียนคิดว่า สูดาจะหาข้อมูลสารสนเทศให้สอดคล้องกับความสนใจของตนเอง จากแหล่งใดถึงจะเหมาะสมที่สุด

ก. วารสารครัว

ข. อาหารเพื่อสุขภาพ

ค. เว็บไซต์ <http://women.sanook.com/health> ง. ถูกทุกข้อ

มาตรฐานที่ 5 นักเรียนเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของวรรณกรรมและการสร้างสรรค์สารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 เป็นนักอ่านที่มีความสามารถและมีแรงจูงใจในตนเอง

ข้อ 33.

เขาทำให้ชีวิตฉันเปลี่ยนไปเพราะเขาเป็นเด็กกำพร้า ในช่วงที่พ่อแม่ฉันเริ่มแยกทางกัน ส่งผลกระทบด้านลบกับฉันในทุกด้าน แล้วทำไมเขากลับเติบโตขึ้นมาได้อย่างสมบูรณ์ คำตอบที่ฉันได้คือ การเลือกที่จะเป็นคนดี ถ้าเรามีความเชื่อมั่น ทำดี คิดดี คบคนดี

บทความดังกล่าวส่งผลให้ นางสาวพรวิสุทธิ์ แสงอุทัย ชั้น ม.521 ได้รับรางวัลชนะเลิศประกวดข้อเขียน “ ตัวละครในวรรณกรรมที่เปลี่ยนชีวิตของฉัน ” ของบริษัท นานามีบุ๊คส์ จำกัด ประจำปี 2550 นักเรียนคิดว่าแรงจูงใจมาจากตัวละครใด และอยู่ในวรรณกรรมชื่อเรื่องอะไร

ก. หยก จาก “ อยู่กับก๋ง ”

ข. นำโชค จาก “ ดวงใจพ่อ ”

ค. แฮร์รี่ จาก “ แฮร์รี่ พอตเตอร์ ”

ง. โฟรโต้ จาก “ ลอร์ด ออฟ เดอะ ริงส์ ”

ข้อ 34. วรรณคดีหรือวรรณกรรมร่วมสมัย มักสื่อความคิดโดยนัย คำว่า “ โดยนัย ”

หมายถึงอะไร

ก. สิ่งที่เกิดขึ้นในเรื่อง

ข. การกระทำของตัวละคร

ค. บางสิ่งในเรื่องที่ไม่เน้นความจริง

ง. บางสิ่งในเรื่องที่กล่าวในความหมายอื่น

มาตรฐานที่ 6 นักเรียนเป็นผู้มีความพากเพียรในการแสวงหาสารสนเทศและการสร้าง
ความรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ประเมินคุณภาพของกระบวนการและผลงานในการแสวงหาสารสนเทศ
ของตนเองได้

ข้อ 39. ข้อใด ไม่ใช่ การประเมินผลงานของนักเรียนด้วยตนเอง

- ก. ใช้เวลานานเท่าใด
- ข. ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่
- ค. มีรายละเอียดข้อมูลเพียงพอหรือไม่
- ง. ผลงานมีลำดับขั้นตอนตามโครงเรื่องหรือไม่

ข้อ 40. หากนักเรียนได้ยินข่าวว่ามีไข้หวัดนกระบาดแถบจังหวัดภาคกลาง นักเรียนจะมี
วิธีตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพที่สุด

- ก. สนทนากับเพื่อนบ้าน
- ข. ตรวจสอบข่าวจากหนังสือพิมพ์
- ค. สอบถามคนพื้นที่ที่ระบุว่ามีการระบาดของโรค
- ง. สืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ของกระทรวงสาธารณสุข

ตัวบ่งชี้ที่ 2 คิดค้นยุทธวิธีในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ

ข้อ 41. ชินาติ ได้รับรางวัลชนะเลิศโครงงานวิทยาศาสตร์ เรื่อง GMO ในวันแสดง
ผลงานวิชาการของโรงเรียน จึงทำให้เธอต้องการข้อมูลภูมิหลังมากขึ้น เธอคิดว่า
การสัมภาษณ์หรือพูดคุยกับผู้รู้ จะทำให้ได้รับข้อมูลที่เป็นจริงเธอควร
สัมภาษณ์ผู้ใด

- ก. นักวิทยาศาสตร์
- ข. นักพฤกษศาสตร์
- ค. อาจารย์ประจำวิชาวิทยาศาสตร์
- ง. ผู้ปกครองที่ทำงานด้านพืชเทคโนโลยี

ข้อ 42. ข้อใดเป็นการคิดค้นยุทธวิธีในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาความรู้ด้วยตนเอง
อยู่เสมอ

- ก. หนูดีตะปริงษาหรือกับครูประจำชั้น
- ข. หนูเล็กเรียนเก่งและชอบเข้าห้องสมุดอ่านหนังสือ
- ค. หนูไก่เป็นเด็กเรียนอ่อน จึงหมั่นเข้าห้องสมุดอ่านหนังสือ
- ง. หนูนารีเรียนอ่อนวิชาคณิตศาสตร์ จึงสืบค้นข้อมูลคณิตศาสตร์จากแหล่งต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

มาตรฐานที่ 7 นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศในสังคมแบบประชาธิปไตย

และใช้สารสนเทศเพื่อให้เกิดผลเชิงบวกต่อสังคม

ตัวบ่งชี้ที่ 1 แสวงหาสารสนเทศจากแหล่งความรู้ในบริบทที่เกี่ยวข้องและวัฒนธรรมที่หลากหลาย

ข้อ 43. เด็กชายไข่น้อย ณ ภูเก็ต ต้องการสารสนเทศเกี่ยวกับ " ประวัติการทำเหมืองแร่ ดีบุก " เขาควรไปแหล่งข้อมูลใดจึงจะเหมาะสมที่สุด

- ก. พิพิธภัณฑ์เปลือกหอยภูเก็ต
- ข. พิพิธภัณฑ์สถานจังหวัดภูเก็ต
- ค. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดพระผุดภูเก็ต
- ง. สำนักงานวัฒนธรรมเมืองเก่าภูเก็ต

ข้อ 44. นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ " ประวัติวัด-วังที่สำคัญ " ของจังหวัด นครปฐมด้วยวิธีการใดจึงจะเหมาะสมที่สุด

- ก. จุลสารนำเที่ยวจังหวัดนครปฐม
- ข. ทัศนศึกษาสถานที่จริงในจังหวัดนครปฐม
- ค. เว็บไซต์ <http://www.nakhonpathom.go.th/>
- ง. หนังสือ " นครปฐม " ของสำนักพิมพ์เมืองโบราณ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ยอมรับในหลักการของความยุติธรรม ในการเข้าถึงสารสนเทศ

ข้อ 45. ทำไมจึงต้องนำหนังสือที่ยืมมาคืนห้องสมุดตามกำหนดส่ง

- ก. เพื่อรักษามารยาทและระเบียบวินัย
- ข. เพื่อรักษาสภาพหนังสือให้คงสภาพ
- ค. เพื่อให้หนังสือมีการหมุนเวียนการใช้แก่ผู้อื่น
- ง. เพื่อไม่ต้องเสียค่าปรับเมื่อคืนหนังสือเกินกำหนด

ข้อ 46. สิ่งที่ควรคำนึงในการใช้อินเทอร์เน็ตภายในห้องสมุด

- ก. สักรองเวลาก่อนใช้บริการ
- ข. สืบค้นข้อมูลตามอัธยาศัย
- ค. การรักษาเวลาในการใช้บริการอินเทอร์เน็ต
- ง. ค่าบริการใช้อินเทอร์เน็ตเหมาะสมกับราคาหรือไม่

มาตรฐานที่ 8 นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและมีจริยธรรมในการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยี

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ยอมรับในหลักการของอิสรภาพทางสติปัญญา

ข้อ 47. เพ็ญพิชา มีภาวะการเป็นผู้นำประจำห้อง เพ็ญจิตจริงขอปรึกษาเกี่ยวกับการทำรายงานส่งคุณครู " เธอจำ..การทำรายงานได้ผลดีหรือไม่ อยู่ที่ความพยายามค้นหาอ่านเยอะๆ ไม่จำเป็นต้องเหมือนคนอื่น ยึดตัวเราเป็นหลัก ตัวเธอเองก็มี ความพยายามคืออยู่แล้ว ฉันว่าเธอต้องทำได้ดีแน่ ๆ" เพ็ญพิชาพูด นักเรียนคิดว่า

- ก. เพ็ญพิชานะนำให้เพื่อนรู้จักตนเอง
- ข. เพ็ญพิชานะนำให้เพื่อนอ่านเยอะๆ
- ค. เพ็ญพิชาเห็นแก่ตัวไม่ช่วยเหลือเพื่อน
- ง. เพ็ญพิชาเป็นคนยอมรับหลักการทางสติปัญญาของผู้อื่น

ข้อ 48. ข้อใดแสดงถึงการไม่ยอมรับหลักการของอิสรภาพทางสติปัญญา

- ก. มาลานันทามาลินีที่สอบตก
- ข. มาลีปรบมือเชียร์เพื่อนในการแข่งขันเกมการอ่านที่แพ้คู่แข่งชั้น
- ค. มานะกล่าวแสดงความยินดีต่อมานีที่สอบได้อันดับหนึ่งของประเทศ
- ง. มาโนชส่งอีเมล แสดงความยินดีต่อมาลัยที่ชนะการประกวดเขียนเรียงความ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ยอมรับสิทธิทางปัญญา

ข้อ 49. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง เกี่ยวกับการค้นคว้าโดยใช้ เวิลด์ ไรด์ เว็บ

- ก. ไม่ต้องอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่ได้จากเวิลด์ ไรด์ เว็บ
- ข. ในบางครั้ง ยากที่ต้องคัดเลือกข้อมูลจากที่มีอยู่ทั้งหมด
- ค. ข้อมูลสารสนเทศมีความเป็นปัจจุบันและทันสมัยมากกว่า
- ง. ในบางครั้งจะได้ผลสรุปการค้นคว้าว่า ไม่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการ

ข้อ 50. การคัดลอกความคิดโดย copy ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเปรียบได้กับข้อใด

- ก. การยืม
- ข. การขอ
- ค. การขโมย
- ง. การแลกเปลี่ยนความคิด

ข้อ 51. ถ้านักเรียนนำแผนภูมิจากหนังสือสถิติประชากร มาใช้ประกอบการทำรายงาน ควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. ขออนุญาต
- ข. เขียนไว้ในคำนำ
- ค. เขียนบรรณานุกรม
- ง. ระบุแหล่งที่มาของแผนภูมิ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรับผิดชอบ

ข้อ 52. นักเรียนชอบมาใช้อินเทอร์เน็ตในช่วงเวลาว่างศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สิ่งที่คุณคำนึงถึงคืออะไร

- ก. ความเหมาะสมกับเวลา
- ข. ความเหมาะสมกับค่าใช้จ่าย
- ค. สืบค้นสารสนเทศตรงกับความต้องการ
- ง. หลีกเลี่ยงข้อมูล รูปภาพที่ล่อแหลมไม่เหมาะสมในวัยเรียน

ข้อ 53. พฤติกรรมใดจัดว่าไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

- ก. นักเรียนก๊อปปี้เพลงจากแผ่นซีดีที่ซื้อมามอบให้เพื่อน
- ข. นักเรียนจัดทำรายงานส่งอาจารย์โดยไม่ได้อ้างอิงแหล่งที่มา
- ค. นักเรียนคัดลอกบทความจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ได้ระบุแหล่งที่มา
- ง. นักเรียนถ่ายเอกสารตำราเรียนที่เขียนโดยอาจารย์ประจำวิชาทั้งเล่มเพื่อใช้ในการเรียน

มาตรฐานที่ 9 นักเรียนเข้าร่วมกับชุมชนและสังคมในการสื่อสารสารสนเทศและสร้างองค์ความรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 แลกเปลี่ยนความรู้และสารสนเทศกับผู้อื่นได้

ข้อ 54. โครงการใดในโรงเรียนที่นักเรียนเห็นว่าเป็นโครงการที่นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และสารสนเทศกับผู้อื่นได้

- ก. โครงการ World Schools
- ข. โครงการโรงเรียนพี่-โรงเรียนน้อง
- ค. โครงการ Global Action Schools
- ง. ถูกทุกข้อ

ข้อ 55. การที่ครูผู้สอนมอบหมายงานให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม โดยนำเสนอผลงานแบบอิสระ หัวเรื่องไม่ซ้ำกัน นักเรียนคิดว่ามีประโยชน์อย่างไร

- ก. ทำให้การเรียนการสอนไม่น่าเบื่อ
- ข. ทำให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- ค. ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้ตลอดเวลา
- ง. ทำให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความรู้และสารสนเทศกับผู้อื่นได้จากการซักถาม

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ยอมรับความคิด รวมถึงสภาพพื้นฐาน และความรู้ของบุคคลอื่น

ข้อ 56. จากข้อ 55 ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องและเหมาะสมที่สุด

- ก. นักเรียนช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม
- ข. นักเรียนแสดงบทบาทของตนเอง
- ค. นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม
- ง. นักเรียนแสดงความคิดเห็นตามความคิดอย่างหลากหลาย

ข้อ 57. การออกค่ายพัฒนาห้องสมุดและค่ายรักการอ่านตามโรงเรียนชนบท มักพบว่าระดับการศึกษาตามชนบทยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ฉะนั้นการจัดเกมการอ่านจึงต้องนำเกมระดับช่วงชั้นที่ ๑ ไปใช้กับระดับช่วงชั้นที่ ๒ ในชนบท นักเรียนคิดว่าเราทำได้หรือไม่ อย่างไร

- ก. ได้ เพราะผู้เรียนเพียงอ่านเป็น เขียนเป็น
- ข. ได้ เพราะเหมาะสมกับสภาพพื้นฐานและความรู้
- ค. ไม่ได้ เพราะไม่เป็นไปตามพัฒนาการแต่ละวัย
- ง. ไม่ได้ เพราะไม่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีส่วนร่วมกับผู้อื่นทั้งการติดต่อกับบุคคลโดยตรงและผ่านทางเทคโนโลยี

ในการระบุนโยบายทางสารสนเทศและแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหา

ข้อ 58. ข้อใด ไม่ใช่ การมีส่วนร่วมกับผู้อื่นทั้งการติดต่อกับบุคคลโดยตรงและผ่านทางเทคโนโลยี ในการระบุนโยบายทางสารสนเทศและแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหา

- ก. นักเรียนโรงเรียนบ้านตาจ้อยหนองสระ ติดต่อทางอีเมลคุยกับกลุ่มชมรมห้องสมุดโรงเรียนเป็นประจำ
- ข. การติดต่อแลกเปลี่ยนสารสนเทศทางจดหมายระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านแม่อาวและโรงเรียนของเรา
- ค. บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร มาทัศนศึกษาและเข้าฐานการอ่านต่างๆ ณ ห้องสมุดเรือนทูลกระหม่อมมหิดลประทาน
- ง. บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนวัดราชบุรุษบัวหลวง (สหมิตรศึกษา) ไทรคัพพ์ ติดต่อกับห้องสมุดโรงเรียนเรา สอบถามปัญหาการบริหารจัดการงานห้องสมุดเสมอ

ข้อ 59. กลุ่มชมรมห้องสมุดโรงเรียนร่วมโครงการ Global Action Schools เพื่อรณรงค์
ปัญหาด้านโภชนาการ ที่ทำให้พลโลกเป็นโรคอ้วนมีสถิติสูงขึ้น มีกิจกรรม
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประเทศแถบยุโรปและประเทศแถบเอเชีย โดยผ่าน
อินเทอร์เน็ต ข้อใดแสดงความคิดเห็นได้ดีที่สุด

- ก. กลุ่มชมรมห้องสมุดโรงเรียนมีโอกาสพัฒนาภาษาอังกฤษ
- ข. กลุ่มชมรมห้องสมุดโรงเรียนมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ
- ค. กลุ่มชมรมห้องสมุดโรงเรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น
โดยตรงผ่านอินเทอร์เน็ต
- ง. ไม่มีข้อใดถูก

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีส่วนร่วมกับผู้อื่นทั้งการติดต่อกับบุคคลโดยตรงและผ่านทางเทคโนโลยี ใน
การออกแบบพัฒนาประเมินผลงานและวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสารสนเทศ

ข้อ 60. จากข้อ 59 กลุ่มชมรมห้องสมุดโรงเรียนมีส่วนในการออกแบบพัฒนา
ประเมินผลงานและวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสารสนเทศหรือไม่ อย่างไร

- ก. มี เพราะมีการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต
- ข. มี เพราะทำให้มีสารสนเทศใหม่ๆ เกิดขึ้น
- ค. มี เพราะเป็นสมาชิกของโครงการ Global Action Schools
- ง. มี เพราะเป็นงานวิจัยของโครงการ Global Action Schools

ภาคผนวก ง

ค่าความยาก - ง่ายของแบบทดสอบและเฉลย

ตารางที่ 21 ค่าความยาก - ง่ายของแบบทดสอบและเฉลย

เฉลย	ข้อ	PE	แปลความ	เฉลย	ข้อ	PE	แปลความ
ค	1	0.36	ค่อนข้างยาก	ง	31	0.40	ปานกลาง
ก	2	0.46	ปานกลาง	ง	32	0.66	ค่อนข้างง่าย
ค	3	0.63	ค่อนข้างง่าย	ค	33	0.30	ค่อนข้างยาก
ก	4	0.66	ค่อนข้างง่าย	ง	34	0.70	ค่อนข้างง่าย
ค	5	0.33	ค่อนข้างยาก	ข	35	0.46	ปานกลาง
ง	6	0.46	ปานกลาง	ง	36	0.56	ปานกลาง
ง	7	0.46	ปานกลาง	ข	37	0.23	ค่อนข้างยาก
ง	8	0.26	ค่อนข้างยาก	ง	38	0.56	ปานกลาง
ก	9	0.50	ปานกลาง	ก	39	0.73	ค่อนข้างง่าย
ง	10	0.56	ปานกลาง	ง	40	0.76	ค่อนข้างง่าย
ค	11	0.53	ปานกลาง	ง	41	0.23	ค่อนข้างยาก
ง	12	0.60	ค่อนข้างง่าย	ง	42	0.46	ปานกลาง
ง	13	0.63	ค่อนข้างง่าย	ข	43	0.56	ปานกลาง
ก	14	0.20	ค่อนข้างยาก	ข	44	0.20	ค่อนข้างยาก
ค	15	0.60	ค่อนข้างง่าย	ค	45	0.53	ปานกลาง
ข	16	0.53	ปานกลาง	ค	46	0.76	ค่อนข้างง่าย
ค	17	0.63	ค่อนข้างง่าย	ง	47	0.26	ค่อนข้างยาก
ค	18	0.76	ค่อนข้างง่าย	ก	48	0.60	ค่อนข้างง่าย
ค	19	0.80	ค่อนข้างง่าย	ก	49	0.33	ค่อนข้างยาก
ง	20	0.66	ค่อนข้างง่าย	ค	50	0.46	ปานกลาง
ก	21	0.63	ค่อนข้างง่าย	ง	51	0.66	ค่อนข้างง่าย
ข	22	0.80	ค่อนข้างง่าย	ง	52	0.66	ค่อนข้างง่าย
ง	23	0.46	ปานกลาง	ง	53	0.43	ปานกลาง
ง	24	0.46	ปานกลาง	ง	54	0.70	ค่อนข้างง่าย
ง	25	0.66	ค่อนข้างง่าย	ง	55	0.40	ปานกลาง
ก	26	0.76	ค่อนข้างง่าย	ค	56	0.30	ค่อนข้างยาก
ง	27	0.39	ค่อนข้างยาก	ข	57	0.30	ค่อนข้างยาก
ง	28	0.73	ค่อนข้างง่าย	ก	58	0.30	ค่อนข้างยาก
ค	29	0.56	ปานกลาง	ค	59	0.35	ค่อนข้างยาก
ง	30	0.50	ปานกลาง	ข	60	0.23	ค่อนข้างยาก

ภาคผนวก จ

แสดงการแปลความหมายของค่าความง่าย PE ของข้อสอบ

ตารางที่ 22 แสดงการแปลความหมายของค่าความง่าย Pe ของข้อสอบ

ดัชนีค่า Pe	ความหมาย
มากกว่า 0.80	ง่ายมาก (ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง)
0.60 – 0.80	ค่อนข้างง่าย
0.40 – 0.59	ปานกลาง
0.20 – 0.39	ค่อนข้างยาก
ต่ำกว่า 0.20	ยากมาก (ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง)

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. หน้า 185.

ภาคผนวก จ
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ-สกุล	นางจันทร์วรรณ อัดตวิบูลย์กุล
วัน เดือน ปี เกิด	3 เมษายน 2494
บิดา	นายบุญสืบ แซ่หาน
มารดา	นางกุยพั่ง แซ่หวัง
สถานที่เกิด	1 ถนนกลาง ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	89/49 ซอยวงศ์สว่าง 19 ถนนวงศ์สว่าง เขตบางซื่อ อำเภอบางซื่อ กรุงเทพมหานคร 10800
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2516	หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2518	หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาโทภาษาไทยและบรรณารักษศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2530	หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2551	หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ระยะเวลาการทำงาน	พ.ศ. 2518 – ปัจจุบัน
ประสบการณ์ทำงาน	
พ.ศ. 2518-ปัจจุบัน	หัวหน้างานห้องสมุดโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ คณะกรรมการงานวิชาการ
พ.ศ. 2539	บรรณารักษ์ดีเด่นและห้องสมุดดีเด่นของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ